

Thomas Prorok, Martin Obuch, Alexandra Schantl,
Nikola Hochholding, Bernhard Krabina

Twin Region

Znalostná spolupráca v metropolitnom regióne
Viedeň - Bratislava

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund

creating the future

Programm zur grenzüberschreitenden Zusammenarbeit SLOWAKEI - ÖSTERREICH 2007-2013
Program cezhraničnej spolupráce SLOVENSKÁ REPUBLIKA - RAKÚSKO 2007-2013

TwinRegion

Znalostná spolupráca v metropolitnom regióne
Viedeň – Bratislava

Vydalo:
KDZ Centrum pre výskum verejnej správy
CRR Centrum pre rozvoj regiónov a aplikovaného výskumu

Thomas Prorok
Martin Obuch
Alexandra Schantl
Nikola Hochholdinger
Bernhard Krabina

Viedeň, Bratislava 2012

Tento projekt je podporený z prostriedkov Európskeho fondu pre regionálny rozvoj (EFRR) v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovensko - Rakúsko 2007-2013.

Za obsah zodpovedá:
Thomas Prorok, Zoltán Rózsa

Redakčné úpravy:
Michaela Bareis, Anita Haindl, Katarína Hallová, Andrea Steffek

Preklad:
Silvia Švecová

Grafická úprava: názov/meno, web stránka
Tlač: názov/meno, web stránka

Vlastník práv a vydavateľ ©:
KDZ Zentrum für Verwaltungsforschung
Guglgasse 13, A-1110 Wien
<http://www.kdz.or.at>

CRR Centrum pre rozvoj regiónov a aplikovaného výskumu
Braneckého 14, SK-911 01 Trenčín
<http://crr.sk/>

Všetky práva vyhradené.

ISBN 978-3-901683-27-5

Viedeň, Bratislava, február 2012

Inhaltverzeichnis

I Úvod	9
1 Aktuálne trendy vzťahov mesta a okolia	10
1.1 Metropolitné regióny	11
1.2 Význam spolupráce v regióne Viedeň - Bratislava (TwinRegion)	14
2 TwinRegion a jeho mestá	15
II Prípadové štúdie – najlepšie príklady	19
III Oblasť spolupráce TwinRegion	23
1 Oblasť spolupráce v aglomerácii Viedeň	23
1.1 Modely, formy a oblasti spolupráce v Rakúsku	23
1.2 Prehľad medziobecnej spolupráce v Rakúsku, na Slovensku a Twinregione	26
1.3 Spolupráca v aglomerácii Viedne	41
2 Spolupráca obcí v Bratislavskom a Trnavskom kraji	47
2.1 Legislatívny rámec pre spoluprácu na komunálnej úrovni	47
2.2 Medziobecná spolupráca v Bratislavskom kraji	49
2.3 Medziobecná spolupráca v Trnavskom kraji	56
3 Cezhraničná spolupráca v TwinRegione: Rakúsko - Slovensko	61
IV Možnosti budúcej spolupráce	68
1 Potenciál spolupráce	69
2 Twin-Region ako znalostný región	82
3 Závbery: „Znalostná spolupráca v metropolitnom regióne Viedeň-Bratislava“	84
V Zoznamy	87
1 Zoznam obrázkov	87
2 Zoznam tabuliek	87
3 Zoznam použitej literatúry	87
VI PRÍLOHY	92
1 TwinRegion a jeho mestá - obyvateľstvo	92
2 Vybrané príklady – viacúčelová spolupráca	94
3 Vybrané príklady – jednoúčelová spolupráca	109

INHALTVERZEICHNIS

I Úvod

V dnešnej dobe žije v mestách a mestských oblastiach viac ako 70% obyvateľov Európskej únie. Nielen z tohto dôvodu si územia s vysokou koncentráciou obyvateľov vyžadujú našu pozornosť a odbornú diskusiu. Mestá sú prirodzenými motormi rozvoja celých národných a regionálnych ekonomík, keďže sa v nich sústreďujú ekonomické, spoločenské a kultúrne činnosti. Globalizácia prináša pre mestské oblasti Európskej únie (EÚ) dodatočné výzvy, postupne sa modifikuje úloha mesta a s ňou požiadavky na funkčnú aglomeráciu. Atraktívne a moderné mestá musia svojim obyvateľom zabezpečiť kvalitné prostredie na život a prácu, zároveň však musia byť schopné vytvoriť vhodné podmienky pre investorov. To vytvára prirodzený tlak na čo najlepšie využitie potenciálu územia a efektívne funkčné prepojenie mestského centra s jeho okolím. Na dosiahnutie týchto cieľov viacero významných európskych miest posilnilo spoluprácu s okolitým územím (samosprávami) a vytvorilo tzv. metropolitný región.

Cieľom tejto štúdie je predstaviť a posúdiť existujúce podmienky aglomerácie Viedeň – Bratislava (TwinRegion) a identifikovať možnosti zintenzívnenia ekonomických väzieb medzi mestskými regiónmi Viedeň a Bratislava. Cezhraničný región Viedeň – Bratislava je v rámci európskeho priestoru unikátny z dôvodu blízkosti dvoch hlavných miest. Regióny hlavných miest Rakúska a Slovenska už dnes patria medzi 10 najvyspelejších v celej EÚ. Užšia a intenzívnejšia spolupráca by v budúcnosti mohla viesť k vytvoreniu spoločného metropolitného regiónu, ktorý by bol schopný lepšie reagovať na výzvy, ktoré prináša globalizácia.

Zatiaľ čo v prvej kapitole sa štúdia zaoberá viac aktuálnymi trendmi a vzťahmi mesta s okolím, v druhej kapitole sú prezentované vybrané príklady zo zahraničia ktoré majú slúžiť predovšetkým ako inšpirácia pre spoluprácu na úrovni projektov. Tretia kapitola sa venuje aktuálnej spolupráci medzi Viedňou a okolím, Bratislavou a okolím a cezhraničnými väzbami predovšetkým medzi regiónmi. Jej cieľom je posúdiť rozsah a intenzitu existujúcej spolupráce v regióne Viedeň – Bratislava. Za týmto účelom boli vykonané pohovory so zástupcami územnej samosprávy cieľového regiónu a analyzované informácie o cezhraničných aktivitách v TwinRegione. Pohovory slúžili aj na získanie prehľadu o pripravenosti na užšiu a intenzívnejšiu spoluprácu. Kapitola 4 štúdie sa venuje potenciálu spolupráce v TwinRegione a možnostiam jeho využitia.

Pre relevantných aktérov, pre predstaviteľov miest a obcí nachádzajúcich sa v aglomerácii Viedeň - Bratislava, štúdia prináša informácie o témach medziobecnej spolupráce v Európe, ako existujúcich modelov a právnych foriem spolupráce.

Na druhej strane identifikuje perspektívne oblasti spolupráce v aglomerácii Viedeň-Bratislava. Špecifický dôraz pritom kladie na vytvorenie spoločnej identity a iniciatívy podporujúce spoločné využívanie poznatkov.

1 Aktuálne trendy vzťahov mesta a okolia

Mesto a okolie tvorí funkčne prepojený celok. Vzájomné väzby nie sú statické, ale priebežne sa menia spolu s demografickým, ekonomickým a priestorovým rozvojom mesta.

Proces industrializácie a technologické zmeny zásadne ovplyvnili vzťahy medzi mestom a jeho zázemím. Priemyselný rozvoj podmienil príliv obyvateľstva z vidieka do miest a vznik aglomerácií. Rast mobility prostredníctvom budovania dopravných spojení umožnil priestorové oddelenie pracovných lokalít od rezidenčných zón. V dôsledku týchto procesov vznikla široká prechodná zóna s prechodným vidiecko-mestským charakterom. Rozvoj predmestí spôsobilo neustále rozširovanie sa územia funkčne naviazaného na mesto, ktoré sa pod jeho vplyvom urbanizovalo. To znamená, že decentralizácia nahradila kompaktné mesto mestskou aglomeráciou, pozostávajúcou z jadra-mesta a množstva urbanizovaných sídiel, či satelitných miest. V dôsledku týchto procesov sa rozdiely medzi mestom a najbližším okolím zmenšili: kedysi ostrá hranica medzi mestským a vidieckym priestorom bola nahradená prechodnou zmiešanou prímestskou zónou.

Mestské aglomerácie môžu vznikať dvojako:

1. V priestorovom rozvoji mesta dochádza k pohlcovaniu a funkčnej i morfologickej premene sídiel v zóne obklopujúcej mesto ako aj k výstavbe nových sídiel spätých s hlavným jadrovým mestom (monocentrický systém).
2. Druhá možnosť je vývoj polycentrického systému, t.j. menšie mestá a sídla postupne zrastajú a vzájomne vytvárajú jeden sídelný útvar. Nárast hustoty osídlenia môže popritom viesť k vzniku veľkých urbanizovaných území, známych ako konurbácie.

Urbanizačné trendy viedli k vytvoreniu širších území funkčne prepojených s mestami. V dnešnej dobe už veľké mestá a obklopujúce zóny často sami podporujú tieto procesy a vytvárajú podmienky pre lepšie plánovanie, riadenie a využívanie. Metropolitné a mestské regióny sú výrazom nových foriem spolupôsobenia a spolupráce vo vzťahoch mesta a jeho okolia.

1.1 Metropolitné regióny

Európske mestá a metropolitné regióny fungujú v čoraz komplexnejšom a konkurenčnejšom prostredí. V súčasnosti mestá a ich regióny stoja pred náročnou úlohou stať sa príťažlivými pre občanov, podniky, turistov a investorov, ktorí kladú vyššie požiadavky na kvalitu života a prostredie danej lokality. Aby sa zachovala rovnováha medzi konkurencieschopnosťou a príťažlivosťou lokalít v rámci jedného metropolitného regiónu potrebuje mesto región a naopak, región potrebuje mesto¹.

Aby mestá ostali konkurencieschopnými, musia investovať do kvality života, dostupnosti, kvality verejných služieb a do ich imidžu a identity. Metropoly a metropolitné regióny tvoria centrálné uzlové body sieťových systémov a majú zásadný význam v rámci medzinárodných vzťahov svojho regiónu. Prostredníctvom meniacich sa vzťahov na lokálnej a regionálnej úrovni s nadregionálnymi a globálnymi funkciami sa zvyšuje význam metropolitného regiónu². Nárast globalizácie a rastúca znalostná ekonomika predstavujú šance pre mestá a metropolitné regióny. Znamená to však, že mestá musia vytvoriť rámcové podmienky, čo umožní spoločnostiam, aby inovačne reagovali na zmeny na trhoch.

Mestá a metropolitné regióny priťahujú pracovníkov zapojených v znalostnej ekonomike. Predstavujú veľké množstvo firiem, ktoré sa navzájom ovplyvňujú prostredníctvom presunov pracovníkov, budovania sietí a osobných vzťahov. To znamená, že podniky môžu profitovať z „účinkov prelievania“ inováčnej činnosti iných firiem. Tieto účinky prelievania („spillover“) sú obzvlášť dôležité v znalostnej ekonomike, nakoľko môžu zásadne prispieť k schopnosti spoločností reagovať na neustále meniace sa trhy. Mestá a metropolitné regióny ponúkajú popritom nielen prístup k veľkému množstvu tovarov, služieb, ale aj ku kultúre, zdravotníctvu a spoločenských aktivitám, ktoré môžu byť príťažlivé pre vysokokvalifikovanú pracovnú silu. Atraktívne životné prostredie môže otvárať nové pracovné možnosti a môže byť stimulom pre pracovníkov v odvetviach s vysokou pridanou hodnotou, aby rozvíjali svoju ďalšiu špecifickú kvalifikáciu. Zoskupovanie spotrebných služieb taktiež podporuje ďalšie inovácie a dodávateľom umožňuje lepšie reagovať na meniace sa potreby trhov³.

Hoci globalizácia prebieha desaťročia, jej tempo sa zrýchlilo pod vplyvom nových informačných a komunikačných technológií (IKT). IKT posilňujú význam

¹ Van Den Berg, L.; Van Der Meer, J.; Otgaar, A.H.J.; Speller, C.J.M., 2006

² Metropolitan areas in Europe, BBSR, 2011

³ porovnaj Hutton, W., 2007

znalostí a informácií v ekonomike, pričom zároveň znižujú relatívny význam tradičnej výroby a priemyselného rozvoja založeného na surovinách. V mestských oblastiach sa to prejavuje v raste sektoru služieb v absolútnych a relatívnych hodnotách. IKT posilňujú už teraz dominantné postavenie mestských oblastí, a to nielen vo vyspelých hospodárstvach, ale celosvetovo, čo vyjadruje rastúci význam miest ako kľúčových hospodárskych centier⁴.

Princípy metropolitného regiónu

Mnohé európske mestá a regióny hľadajú nové, vhodnejšie formy spolupráce umožňujúce lepšie využívať ich potenciál. Spolupráca sa v týchto prípadoch neobmedzuje len na samosprávu, ale zahŕňa aj kľúčových partnerov z neziskového sektora a podnikateľského sektora.

Novovytvorené metropolitné celky si vyžadujú nové modely a formy kooperácie. Spravidla ide o kvalitnú správu metropolitného regiónu bez typických znakov riadenia mesta. Takýto prístup umožňuje aktérom v rámci metropolitného regiónu flexibilnejšiu komunikáciu, interakciu a vytvorenie sieťových systémov.

Snahy o zlepšenie riadenia metropolitných miest a regiónov obsahujú aktivity podporujúce participatívne procesy, tvorbu partnerstiev s predstaviteľmi mimovládneho sektora a firiem, posilnenie efektívneho fungovania miestnej samosprávy a reformu byrokratických a nefunkčných štruktúr.⁵ Zároveň je potrebné zdôrazniť, že neexistuje jeden univerzálny model riadenia metropolitného mesta alebo regiónu. Na druhej strane existuje súbor piatich princípov, v súlade s ktorými by mali fungovať metropolitné štruktúry: konkurencieschopnosť, koordinácia, flexibilita, účinnosť a odbornosť ako aj otvorenosť a udržateľnosť.⁶

● **Konkurencieschopnosť**

Mestské regióny predstavujú základné komponenty a piliere svetovej a národnej ekonomiky. Po zásadnej redukcii obchodných prekážok a zvýšení mobility produkčných faktorov sa metropolitné oblasti musia sústrediť na sociálny rozvoj a rozvoj ľudských zdrojov pre prilákanie nových investícií. V dnešnej dobe má pre úspech metropolitných oblastí rozhodujúci význam ich konkurencieschopnosť a kvalita prostredia pre život, ktorú ponúkajú obyvateľom. Aby sa mesto stalo atraktívnym pre život musí byť konkurencieschopné, zároveň však kvalita života je významným faktorom konkurencieschopnosti mesta.

⁴ porovnaj State of world population 2007, <http://www.unfpa.org/swp/2007> [Download: 15.09.2011]

⁵ State of world population 2007, <http://www.unfpa.org/swp/2007>

⁶ OECD, 2000

- **Spolupráca a koordinácia**

Vzhľadom na administratívnu fragmentáciu v rámci metropolitných regiónov, prioritou by mala byť koordinácia medzi samosprávami miest a obcí, medzi samosprávami a relevantnými sociálno-ekonomickými aktérmi pôsobiacimi v rôznych sektoroch v danom území. Veľmi dôležité je, aby od začiatku boli jasne definované strategické ciele spolupráce a spôsob ich dosiahnutia. Mestá a obce v rámci metropolitného regiónu majú rôzne silné stránky. Spolupráca môže priniesť nové príležitosti ako zvýšiť atraktivitu regiónu pre podniky a obyvateľov: väčšie mestá môžu byť atraktívne z pohľadu pracovných možností, pričom menšie okolité mestá a obce sú schopné ponúknuť kvalitné prostredie pre život nových zamestnancov s rodinami. Spolupráca je špecificky dôležitá v časoch nepriaznivého ekonomického vývoja, kedy sú partneri schopní lepšie prekonať negatívne dôsledky krízy v nosných sektoroch.⁷

- **Flexibilita, efektívnosť a odbornosť**

Inštitúcie zodpovedné za riadenie (správu) sa musia prispôbiť rýchlo prebiehajúcim zmenám. Dynamické prostredie si vyžaduje priebežne upravovať nástroje na dosiahnutie strategických cieľov metropolitného regiónu. Riadenie orientované na výsledky a kvalitné ľudské zdroje sú významným faktorom pre úspešnosť metropolitného regiónu. Relevantné inštitúcie a štruktúry musia byť schopné mobilizovať verejné a súkromné zdroje na realizáciu spoločných rozvojových stratégií a plánov.

- **Otvorenosť**

Moderná metropolitná oblasť by mala v plnej miere zohľadňovať názory relevantných aktérov, skupín občanov, sociálnych partnerov, podnikateľskej sféry a rôznych úrovní samosprávy. Nové technológie a formy komunikácie dnes výrazne rozšírili možnosti interakcie zodpovedných štruktúr, podporujú otvorenosť procesov a prijímanie zásadných rozhodnutí vo vnútri metropolitného regiónu. Jeho správa by mala byť transparentná a čo najbližšie k obyvateľom a podnikom.

- **Udržateľnosť**

Ekonomické, sociálne a environmentálne ciele musia byť integrované do rozvojových stratégií metropolitných oblastí a regiónov. Tieto ciele by mali byť v rovnováhe, resp. presadzovanie cieľov v jednej oblasti nemalo byť vykonávané na úkor cieľov v ďalších oblastiach. Inými slovami, riadenie orientované na výsledky by malo v plnej miere zohľadňovať krátkodobé, strednodobé a dlhodobé záujmy regiónu. V sociálnej oblasti by aktivity mali zohľadňovať potrebu posilnenia sociálne súdržnosti. Vo vzťahu k životnému prostrediu, riadenie metropolitného

⁷ Hutton, W., 2007

regiónu si vyžaduje zlepšenie a zachovanie kvality a environmentálneho potenciálu regiónu pre budúce generácie. Práve rozvoj mesta a regiónu, ktorý nenaruší ekologickú stabilitu v danom území momentálne predstavuje špecifickú výzvu pre väčšie metropolitné regióny v Európe.

1.2 Význam spolupráce v regióne Viedeň - Bratislava (TwinRegion)

Metropolitné regióny ako už bolo spomínané sú reakciou na silnejúcu konkurenciu a rastúcu globalizáciu. Väčšinou sú tieto prístupy založené na dobrovoľnej spolupráci miest a okolitých obcí s cieľom zabezpečiť efektívnejší výkon funkcií a využívanie existujúceho potenciálu. Územie metropolitného regiónu nie je administratívne ohraničené, jeho hranice sú determinované funkčnými väzbami a väzbami v rámci spolupráce. Metropolitný región je spoločnou stratégiou s rozvojovými prioritami územnej samosprávy, na realizácii ktorých sa podieľajú aj aktéri z neziskového sektora, podnikatelia, vzdelávacie inštitúcie atď..

Viedeň a Bratislava už dnes predstavujú samostatné metropolitné oblasti nadregionálneho významu. Na ich území sa prirodzene sústreďujú základné metropolitné funkcie: administratívne, ekonomické, vedecké, dopravné a kultúrne.

Vo všetkých štúdiách zameraných na identifikáciu metropolitných oblastí v Európe sa obe hlavné mestá uvádzajú ako dôležité metropolitné centrá. Avšak štúdie vydané v ostatnom čase, napr. štúdia vydaná Federálnym inštitútom pre výskum stavebníctva, mestských záležitostí a priestorového rozvoja, identifikujú už spoločnú metropolitnú oblasť: Viedeň-Bratislava. Vyplýva to jednak z blízkosti oboch hlavných miest a ich vzájomných funkčných väzieb. Na základe posúdenia koncentrácie metropolitných funkcií patrí metropolitná oblasť Viedeň-Bratislava medzi 7 najvýznamnejších v Európe.

Väčšina popredných európskych miest zvolilo „metropolitný región“ ako model spolupráce s okolitými mestami a obcami. Metropolitný región predstavujú flexibilnú platformu na realizáciu spoločných cieľov v súčinnosti s relevantnými partnermi. Metropolitný región vytvára priestor na komplementaritu a synergiu v činnostiach samosprávy a zvyšovaní konkurencieschopnosti celého územia.

Napriek viditeľnému potenciálu regiónu Viedeň-Bratislava a možnostiam intenzívnejšej spolupráce sa zatiaľ nepodarilo vytvoriť trvalú bázu pre spoločné rozvojové stratégie a aktivity.

Domnievame sa, že model metropolitného regiónu môže predstavovať vhodný nástroj pre TwinRegion, aby sa definovali spoločné ciele a realizovali sa konkrétne rozvojové projekty.

Metropolitný región by mal aktívne podporovať spoluprácu nielen hlavných miest Viedne a Bratislavy, ale predovšetkým vzájomnú spoluprácu s okolitými samosprávami v regióne. Zapojenie ďalších miest s centrálnou funkciou posilní nielen región ale aj rozvojový koridor Viedeň-Bratislava. Pri iniciácii užšej spolupráce a na etablovanie metropolitného regiónu Viedeň-Bratislava je dôležité zohľadniť skúsenosti z fungovania iných metropolitných regiónov. Avšak model, forma a ciele spolupráce musia zohľadňovať špecifiká regiónu Viedeň-Bratislava.

2 TwinRegion a jeho mestá

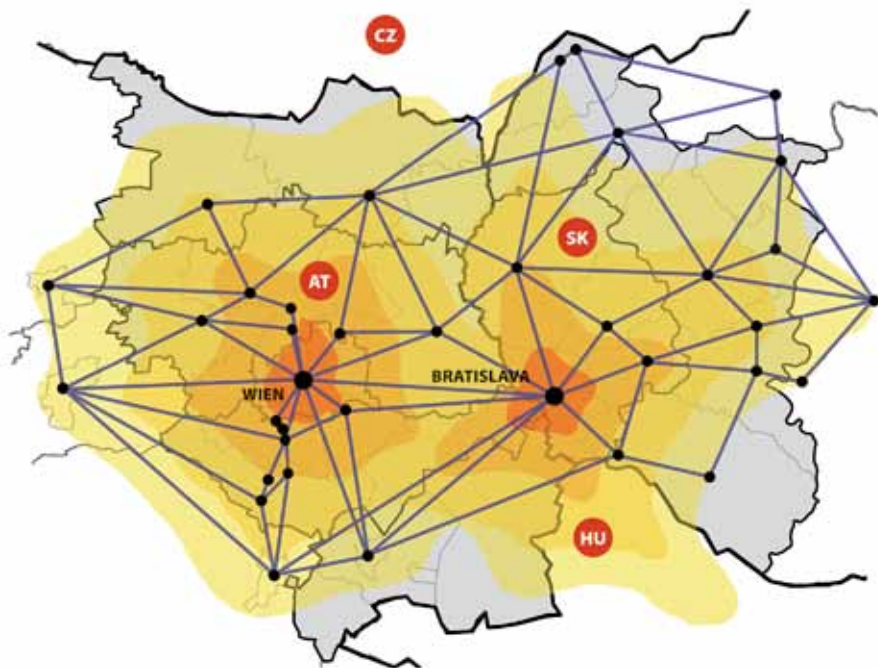
V spádovej oblasti⁸ miest Viedeň a Bratislava žije spolu takmer 4 milióny obyvateľov, pričom tri štvrtiny z nich žije v mestách s viac ako 10.000 obyvateľmi. Nasledujúci obrázok znázorňuje TwinRegion a postavenie slovenských a rakúskych miest. Aktivity TwinRegionu sa nemusia obmedzovať na definované územie, ale účasť na aktivitách by mala zostať otvorená v závislosti od funkčných väzieb a špecifických požiadaviek miest a obcí.

Nasledujúca vymedzenie v prvom rade slúži na priestorovú orientáciu, resp. popis regiónu a ako východisko pre prípravu podkladových údajov. Jadro TwinRegionu zahŕňa:

- regióny NUTS III - Bratislava, Trnava na Slovensku, ako aj regióny Weinviertel, Wiener Umland – Nordteil, Wiener Umland Südteil, Nordburgenland a mesto Viedeň v Rakúsku;
- všetky mestá nad 10.000 obyvateľov v dostupnosti približne 1 hodinu jazdy individuálnou dopravou od miest Viedeň a Bratislava.

⁸ Približne hodinu jazdy individuálnou dopravou

Obrázok 1: Región Viedeň-Bratislava

Zdroj: Vlastné zobrazenie KDZ, 2011.

Viac ako polovica obyvateľov regiónu žije v oboch hlavných mestách Viedni a Bratislave, ktoré ležia približne 65 km od seba (približne 1 hodinu jazdy autom). Viedeň evidovala na začiatku roka 2011 okolo 1,7 milióna obyvateľov a Bratislava okolo 430.000 obyvateľov⁹.

Trnava s takmer 67.500 obyvateľmi predstavuje dôležité centrum regiónu. Porovnateľné menšie nadregionálne centrá na rakúskej strane sa dajú nájsť vo vzdialenosti približne 50 až 75 km od Viedne pozdĺž dôležitej dopravnej siete smerom na západ a juh: Wiener Neustadt s približne 41.000 obyvateľmi južne od Viedne ako aj v dolnorakúskom centrálnom priestore mestá St.Pölten (okolo 52.000 obyvateľov) a Krems an der Donau (okolo 24.000 obyvateľov).

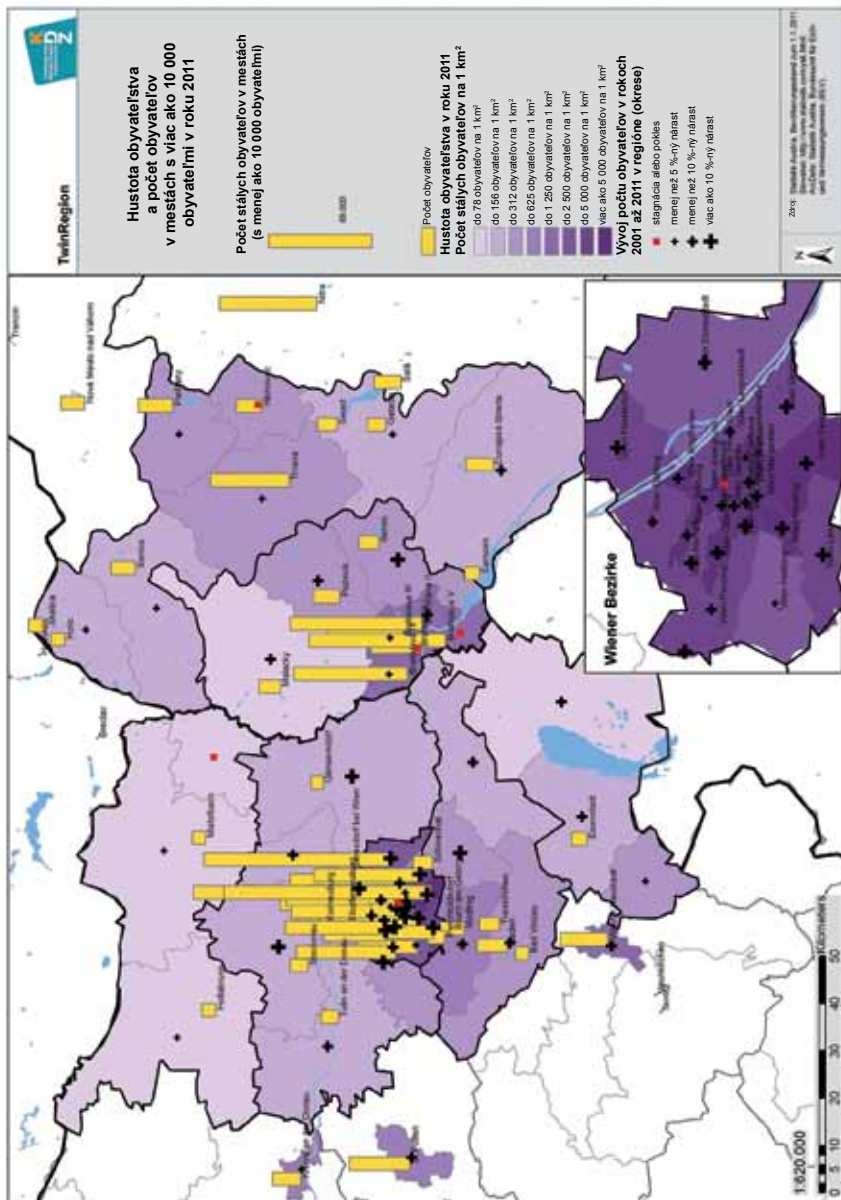
⁹ Tabuľka všetkých regiónov, okresov a miest s počtom obyvateľov sa nachádza v prílohe.

Ďalšie malé a stredne veľké mestá s viac ako 15.000 obyvateľmi sa koncentrujú v prvom rade v priamej blízkosti Viedne, obzvlášť v južnej aglomerácii : Baden (okolo 25.000 obyvateľov), Mödling (okolo 20.500 obyvateľov) a Traiskirchen (okolo 17.000 obyvateľov) ako aj na severnej hranici mesta sú mestá Klosterneuburg (okolo 26.000 obyvateľov) a Stockerau (okolo 15.500 obyvateľov) a juhovýchodne je mesto Schwechat (okolo 16.500 obyvateľov). Okresné hlavné mestá severných a východných okresov vzdialenejších od Viedne vykazujú len o málo viac ako 10.000 obyvateľov.

Na Slovensku sú naproti tomu stredne veľké mestá (20.000 až 30.000 obyv.) vzdialené približne jednu hodinu od hlavného mesta: Piešťany (okolo 29.500 obyv.) a Hlohovec (okolo 22.500 obyv.) na severovýchode na trase Trnava-Trenčín, Dunajská Streda (okolo 23.500 obyv.) na juhovýchode, Šala (okolo 23.500 obyv.) na východe a Senica (okolo 21.000 obyv.) na severe. Iba mesto Pezinok leží v priamej blízkosti Bratislavy, Malacky sú o niečo vzdialenejšie .

Zodpovedajúc postaveniu nadregionálnych centier a ich väzieb sa obyvateľstvo rozdeľuje: aglomerácie sa ukazujú predovšetkým smerom na juh a západ od Viedne a na Slovensku pozdĺž osi Bratislava-Trnava-Nitra resp. smer Trenčín. Východné okresy pozdĺž osi Viedeň-Bratislava (Gänserndorf, Bruck an der Leitha, Neusiedl) sú rovnako ako aj slovenský okres Malacky riedko osídlené, ale vykazujú napriek tomu strednú až silnú dynamiku rastu obyvateľstva v posledných desiatich rokoch (pozri obrázok 2).

Obrázok 2: Rozdelenie obyvateľstva a jeho hustota v TwinRegione

II Prípadové štúdie – najlepšie príklady

V Európe existuje v súčasnosti veľké množstvo modelov spolupráce a právnych foriem spolupráce miestnej samoprávy. Nasledujúca kapitola sa zaoberá vybranými príkladmi, ktoré majú slúžiť ako základ pre výber vhodných modelov spolupráce v TwinRegione.

Príklady spolupráce sú rozdelené na viacúčelové a jednoúčelové. Zatiaľ čo pri tých prvých bola zaujímavá otázka formy spolupráce (vytvorenie, štruktúra riadenia, financovanie, inštitucionalizácia), pozornosť pri jednoúčelových sa sústredila na tému/obsah kooperácie.

Vybrané príklady boli vybrané na základe nasledujúcich kritérií:

- Tematická relevantnosť (vzťah k mestu a regionálnemu rozvoju)
- Geografický dosah (cezhraničná spolupráca, spolupráca mesto-okolie)
- Dosiahnuté výsledky (konkrétna realizácia)
- Dobrá správa (modely spolupráce)
- Použitelnosť (možnosť aplikácie pre TwinRegion)
- Efektívnosť riešenia (náklady vo vzťahu ku krátkodobému a dlhodobému využitiu)
- Dostupnosť informácií

Nasledujúce tabuľky predstavujú prehľad vybraných príkladov podľa viacúčelovej a jednoúčelovej spolupráce. Detailné informácie k jednotlivým príkladom nájdete v prílohe (kapitola VI, 2 a 3)

Tabuľka 1: Prehľad viacúčelovej spolupráce

Viacúčelová spolupráca	Európsky metro-politný región Mníchov	Zväzový región Stuttgart	Trojná-rodná hornorýnska konferencia	Vízia Porýnie	Metro-politný región Rýn – Mohan	Európska oblasť Bazilej	Európska metropola Lille-Kortrijk-Tournai
Štáty	1	1	3	1	1	3	2
Obyvatelia	5,5 mil.	2,67 mil.	5,9 mil.	0,24 mil.	5,5 mil.	0,83 mil.	2,1 mil.
Plocha v km ²	24.094	3.654	21.500	456	2.458	2.600	3.544
Rok založenia	2008	1974	1975	2004	2000	2007	2008
Členovia	170	6	3	30	108	62	147
Právna forma	Súkromnoprávne združenie	Spoločnosť verejného práva	Štátna zmluva	Zmluva	Regionálne združenie	Združenie	EZTS

Tabuľka 2: Prehľad jednúčelovej spolupráce

Jednúčelová spolupráca	Mníchov PR	Pripravený Manchester	Helsinki – udržateľný rozvoj	Kreatívny Amsterdam	Spoločná organizácia pre spoluprácu	Open-Commons-Región Linz	Znalostná bilancia Rakúsko
Téma	Budovanie identity	Krizový manažment	Udržateľný rozvoj	Kreatívne hospodárstvo	Znalostný región	Otvorená samospráva	Znalostná bilancia, znalostná politika
Štát	DE	UK	FI	NL	FI	AT	AT
Rok založenia	2004	2004	1996	2007	1995	2011	2005

Záver z medzinárodných príkladov

Ako sme už na začiatku spomenuli, viacúčelové formy spolupráce slúžili ako modelový príklad pre vytvorenie a fungovanie spolupráce v TwinRegione, zatiaľ čo sa pozornosť sústredila na vývoj, štruktúru spravovania, financovanie, spôsoby spolupráce a inštitucionalizáciu. Jednúčelové formy spolupráce resp. projekty sa sústredili na témy spolupráce a inovatívne prístupy pri výkone úloh miestnej samosprávy.

Viacúčelová spolupráca má trvalý charakter a poskytuje priestor na realizáciu väčšieho množstva aktivít. Zo skúseností je zrejmé, že medziobecná spolu-

práca musí vytvárať možnosti na vznik nových platforiem, vhodných pre prípravu a implementáciu špecifických projektov. Viacúčelová spolupráca spravidla disponujú dostatočnými zdrojmi financovania a majú vybudované flexibilné štruktúry na riadenie a koordináciu. Stupeň inštitucionalizácie je veľmi rozdielny a zahŕňa široké spektrum od voľnej dobrovoľnej spolupráce až po vysoko formalizované formy spolupráce. Každý región hľadá taký stupeň formalizácie a inštitucionalizácie, ktorý najlepšie zodpovedá jeho potrebám a cieľom. Zaujímavým trendom je zvyšujúci sa počet Európskych združení územnej spolupráce (EZÚS)¹⁰, ktoré sa stali nástrojom cezhraničnej spolupráce. Portál EZÚS dnes uvádza 19 existujúcich združení a 23 združení vo fáze prípravy.¹¹

Skúsenosť z Mníchova ukazuje, že predmetom cezhraničnej spolupráce sú v menšej miere klasické komunálne výkony, ale v popredí stoja skôr strategické a plánovacie aspekty spolupráce. Niektoré z príkladov ukazujú široké zapojenie subjektov mimo verejnej správy, napr. občanov, vedy a výskumu, podnikateľov, mimovládnych organizácií môže byť veľmi prínosné. S výnimkou trojnárodnej Hornorýnskej konferencie a Európskej oblasti Bazilej zahŕňajú všetky viacúčelové formy spolupráce oblasť s jednotným jazykom. Pre Twinregion Viedeň-Bratislava predstavuje jednostranná rečová kompetencia (znanosti nemčiny na Slovensku) osobitú výzvu.

Pri **jednoučelovej spolupráci** sme sa sústredili na príklady zamerané na témy, ktoré by mohli byť vysoko relevantné aj pre Twinregion: znalostný región, otvorená verejná správa, kreatívny priemysel a inovácie. Pri posilňovanej spolupráce v rámci regiónu bude preto potrebné zohľadniť nižšie uvedené kritériá:

- Podporiť identitu

Úspešná spolupráca na území celého regiónu alebo časti jeho územia by byť založená a prispievať k spoločnej identite. To je možné dosiahnuť napríklad spoločnou prezentáciou regiónu v zmysle marketingu alebo prostredníctvom tematickej špecializácie – profilácie (napr. región výskumu). Posilnenie spoločnej identity ovplyvňuje obsah spolupráce, ale opatrenia na jej zlepšovanie.

¹⁰ Nariadenie (ES) Č. 1082/2006 Európskeho parlamentu a Rady z 5. júla 2006 o Európskom združení teritoriálnej spolupráce (EZTS) [Vestník L 210 z 31.7.2006]. http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/g24235_de.htm (13. 9. 2011)

¹¹ Pozri <http://portal.cor.europa.eu/egtc/en-US/Projects/Pages/welcome.aspx> (13. 9. 2011)

- **Prierezové témy**

Čo sa týka obsahu spolupráce, môžeme konštatovať, že spolupráca komunálnej úrovni sa vo väčšine prípadov sústredila na prierezové témy, ktoré sú relevantné pre všetky samosprávy. Klasické činnosti miestnej samosprávy ako odvoz odpadu, zásobovanie pitnou vodou boli dôvodom na spoluprávu len vo obmedzenom počte prípadov.

- **Zameranie sa na spoločné plánovanie**

Pri tvorbe spolupráce boli rozhodujúce procesy týkajúce sa spoločného plánovania, strategického smerovania a spoločnej prezentácie (marketingu). Budovanie spoločných podnikov, infraštruktúry alebo iných zariadení nasledovalo až v nasledujúcich fázach partnerstva. Pod pojmom spoločné plánovanie rozumieme otvorenú komunikáciu ako základ strategického plánovania spolupráce. Ako príklad tematickej oblasti môžeme uviesť: štandardizované a širokej verejnosti prístupné informácie o miestach na podnikanie v rámci celého regiónu.

-

- **Iniciácia a financovanie konkrétnych projektov**

Dôležité je zosúladiť tri vymenované aspekty „Podporiť identitu“, „Prierezové témy“ a „Zameranie sa na spoločné plánovanie“. Prostredníctvom nich je možné definovať potenciály spolupráce, ktoré majú vyústiť do konkrétnych projektov. Popritom je ale treba poukázať aj na vyššie spomenutú transparentnosť a projekty na posilnenie transparentnosti.

- **Vplyv samospráv**

Spolupráca sa stáva pre samosprávu atraktívnou vtedy, keď dokáže reálne ovplyvňovať výber a riešenie problémov, ktoré sú pre jej občanov relevantné. Zapojenie jednotlivých miest a obcí by malo byť založené na ich kompetenciách a schopnostiach tak, aby sa navzájom dopĺňali.

- **Zapojenie aj ďalších aktérov**

Dôležitým faktorom úspechu je zapojenie subjektov mimo verejnej správy, napr. podnikateľský sektor, univerzity, mimovládne organizácie. Ich zapojenie je potrebné zabezpečiť v samotnom úvode prípravy spoločnej aktivity za účelom ich aktívnej účasti.

- **Nížší stupeň formalizácie**

Na začiatku postačuje nižší stupeň formalizácie so spoločnými pracovnými skupinami, ktoré si rozdelia špecifické úlohy a riadia ich implementáciu. Spoločných aktivitám je potrebné zabezpečiť politikú podporu, čomu môžu slúžiť polročné a ročné stretnutia zástupcov všetkých zúčastnených partnerov.

III Oblasť spolupráce TwinRegion

V nasledujúcom texte popíšeme aktuálny stav spolupráce v TwinRegione. Po všeobecnom prehľade modelov, právnych foriem a spolupráce predstavíme medziobecnú spoluprácu v Rakúsku, Slovenskej republike, medzi Viedňou a okolím, ako aj medzi Bratislavou a okolím. Ďalejna identifikujeme iniciatívy cezhraničnej spolupráce cezhraničnom regióne. Cieľom je zistiť rozsah a intenzitu doterajšej spolupráce na úrovni miestnej samosprávy. Za týmto účelom sme realizovali pohovory so zástupcami územnej samosprávy a vykonali analýzu dostupných informácií o spolupráci. V rámci pohovorov sa sme sa pýtali aj na záujem a pripravenosť samospráv na zlepšenie spolupráce v TwinRegione.

1 Oblasť spolupráce v aglomerácii Viedeň

Predtým ako objasníme aktuálny stav spolupráce v aglomerácii Viedne, uvedieme najskôr krátky prehľad existujúcich modelov spolupráce a právnych foriem v Rakúsku.

1.1 Modely, formy a oblasti spolupráce v Rakúsku

V zásade existuje široké spektrum modelov a právnych foriem spolupráce na komunálnej úrovni. V praxi to znamená, že na jednej strane existujú veľmi neformálne partnerstvá, zatiaľ čo na druhej strane fungujú vysoko inštitucionalizované formy spolupráce medzi mestami a obcami.

Neformálna spolupráca¹² poskytuje síce flexibilitu, ale je zároveň pre partnerov menej záväzná a pre dlhodobú spoluprácu nevhodná.

Rakúske mestá a obce majú možnosť zvoliť si najvhodnejšiu právnu formu spolupráce z týchto možností:¹³

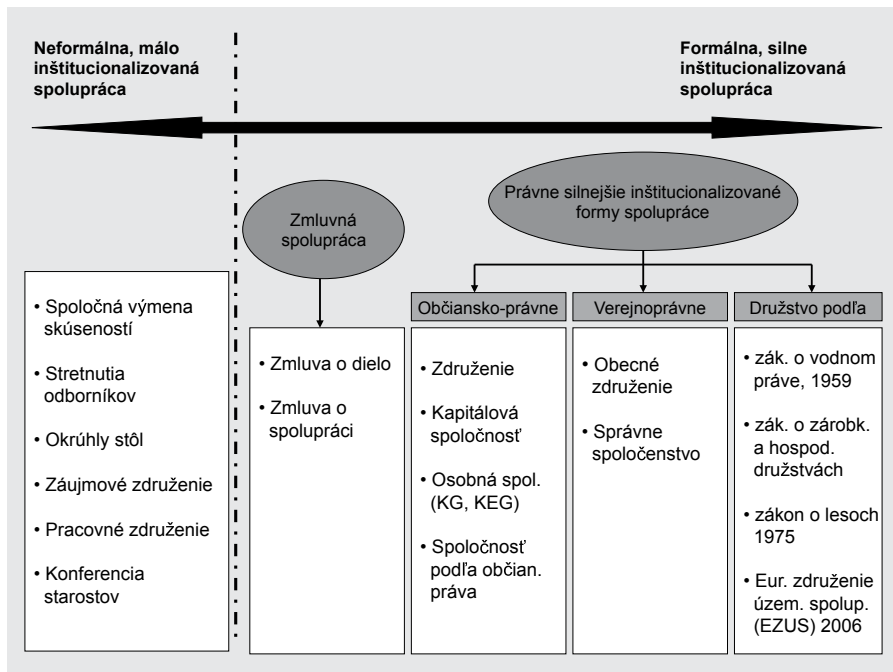
- zmluvná dohoda, ako napr. zmluvy o poskytnutí služieb a zmluvy o dielo;
- spoločné združenie – nemôže byť vytvorené pre plnenie úloh zadaných z úradnej moci a poskytovanie služieb zameraných zisk;

¹² Neformálnou spoluprácou môže byť spoločná výmena skúseností, stretnutia odborníkov, záujmové alebo pracovné združenia, spoločenstvá a pod.

¹³ Porovnaj Wirth: Gemeindekooperationen in Österreich. Viac v Regionales Zukunftsmanagement, zväzok 4: Kommunale Kooperation, 2010, str. 169-174.

- správne spoločenstvo – slúži výlučne pre účely spoločného riadenia (správy) obcí združených v tomto spoločenstve. Správne spoločenstvá nie sú združeniami verejného práva a ani obchodnými podnikmi;
- združenie obcí – je subjekt verejného práva, ktoré je zakotvené aj v ústavnom práve. Vytvorenie ako aj zmenu existujúceho obecného združenia alebo zväzu musí schváliť obecný kontrolný úrad príslušnej spolkovej krajiny. Ako združenie verejného práva plní obecné združenie úlohy, ktoré mu boli pridelené, vo vlastnom mene, vlastnými orgánmi a na vlastnú zodpovednosť;
- spoločná kapitálová spoločnosť - táto forma spolupráce umožňuje aj spoluprácu so súkromnými podnikmi. V Rakúsku sa za týmto účelom spravidla založí spoločnosť s ručením obmedzeným (GmbH); a napokon
- družstvá - na rozdiel od zväzov možno družstvá zakladať v akejkoľvek spolkovej krajine a s účasťou súkromných podnikov. Podmienkou je však to, aby to boli nepodporované organizácie a podniky. Aj keď družstvá majú v Rakúsku dlhú tradíciu, neexistujú v súčasnosti v Rakúsku príklady pre takúto formu spolupráce obcí. Tieto sa spravidla obmedzujú na vodné družstvá podľa zákona o vodnom práve z roku 1959.

Obrázok 3: Existujúce modely spolupráce

Zdroj: Wirth, Matschek: Interkommunale Zusammenarbeit, 2005; KDZ: vlastné doplnenie, 2011.

V súvislosti s medziobecnou spolupracou, do úvahy v zásade pripadajú všetky činnosti, za ktoré zodpovedá miestna samospráva. Obmedzenia v prípade oblastí spolupráce sa vyskytujú iba v súvislosti s príslušnou právnou formou v závislosti od druhu úlohy. V Rakúsku sa spolupráca medzi obcami tradične uskutočňuje v nasledovných oblastiach¹⁴:

- zásobovanie a likvidácia odpadu;
- regionálny rozvoj a cestovný ruch;
- založenie a prevádzkovanie zariadení voľného času;
- sociálne služby;
- školy;
- štátom stanovené úlohy (napr. matrika, stavebné právo apod.)
- interné systémové úkony správy (napr. obstarávanie, ďalšie vzdelávanie a pod.);

¹⁴ Porovnaj Wirth: Gemeindegkooperationen in Österreich. Viac v Regionales Zukunftsmanagement, zväzok 4: Kommunale Kooperation, 2010, str. 169.

- ochrana pred katastrofami (napr. protipožiarna ochrana);
- záchranná služba.

1.2 Prehľad medziobecnej spolupráce v Rakúsku, na Slovensku a Twinregione

Vzhľadom k tomu, že v Rakúsku chýba celková evidencia spolupráce obcí, veľmi ťažko sa zostavuje prehľad medziobecnej spolupráce.¹⁵ Na Slovensku Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky registruje existujúce združenia obcí a spoločné obecné úrady, avšak tieto nepredstavujú všetky existujúce spolupráce na komunálnej úrovni.

Pre identifikáciu medziobecnej spolupráce sa vytvorili prehľad oblastí spolupráce. Tieto sa opierajú na jednej strane o vybrané štúdie a na strane druhej o doplňujúce informácie, ktoré sme vygenerovali na základe pohovorov so zástupcami vybraných samospráv, ako aj z príslušných platforiem (pozri www.verwaltungskooperation.at, www.sk-at.eu, atď.)

Oblasti spolupráce pre analýzu súčasného stavu

Oblasť spolupráce	Jednotlivé témy
Demografia a diverzita	Demografický vývoj, migrácia atď.
Zdravotníctvo a sociálne veci	Zdravotná starostlivosť, sociálna pomoc
Hospodársky rozvoj	Priemyselné a technologické parky
Znalostná ekonomika	Veda, výskum, vysoké školy
Trh práce	Zamestnanosť, nezamestnanosť, návrat na trh práce
Vzdelávanie	základné a stredné školy, interkultúrne vzdelávanie

¹⁵ Porovnaj: Biwald, Wirth: Gemeindekooperationen in Österreich, 2006, S. 20-23.

Životné prostredie	Obnoviteľné zdroje energie, ochrana prírody a krajiny,
Doprava	Individuálna doprava, verejná doprava
Cestovný ruch a kultúra	Kultúrne dedičstvo, voľnočasové aktivity, regionálny marketing, pamiatky
Verejná správa	Služby stavebných dvorov, služby občanom, zberné centrá starých vecí, stavebné právo, vozový park, viacúčelové združenia, účtovníctvo, obstarávanie, prihlasovací a matričný úrad, výber daní, zimná údržba a čistenie ciest
Informačná spoločnosť	Širokopásmový internet, e-Government
Územné plánovanie	Rozvoj miest, regionálna identita a marketing, regionálny rozvoj, regionálne plánovanie
Občianska bezpečnosť	Požiarňa ochrana
Zásobovanie a odvoz odpadu	Kanalizácia, likvidácia odpadu, zásobovanie pitnou vodou

Tabuľka 3: Prehľad: Medziobecná spolupráca podľa definovaných oblastí spolupráce

Nr.	Oblasť	Podoblasť	Existujúca spolupráca				Příklady / Vysvetlenie
			Rakúsko	Slovensko	TwinRegion	Cezhraničná	
1	Demografia a diverzita	-					
2	Zdravie a sociálna oblasť	Starostlivosť	x				Integrovaná starostlivosť o starých ľudí v Ludeschi (zosieťovanie ambulantlych a stacionárnych služieb s podrobným Case-Managementom), Regionálne združenie Salzburger Seengebiet - Seniorenwohnhäuser, ...
		Sociálna pomoc	x	x	x		Povinné združenia (Kärnten, Oberösterreich, Steiermark); v Steiermarku prevádzkujú sociálne pomocné zväzy seniorov, domovy sociálnej starostlivosti a zariadenia pre postihnutých; vo Vorarlbergu sú organizované ako združenia (združenia zdravotnej starost
3	Ekonomický rozvoj	Hospodárske, priemyselné alebo technologické parky	x	x	x		Ecoplus Wirtschaftspark Wolkersdorf, WirtschaftsentwicklungsGmbH Bruck-Oberaich; Regionaler Wirtschaftsverband Machland; Holz- und Energiepark Waldviertel; Gewerbepark Roppen-Sautens; Gewerbepark Aldrans-Lans-Sistrans; Wirtschaftspark Burgenland Nord, I
4	Znalostná ekonomika	Informácie o mestách		x		x	Euregio city net; Geoportál Bratislavského kraja
5	Trh práce	-					
6	Vzdelávanie	Vzdelávanie učňov	x				Interkomunálna sieť pre vzdelávanie učňov-IKAV Kärnten
		Starostlivosť o deti (škôľka, družina)	x				Spolupráca družín Altenfelden; Spolupráca škôlok Grieskirchen – správne spoločenstvo, vo výšetrotvi sa nachádzajú jednotlivé dohody na navštevovanie škôlok jednotlivými deťmi v susednej obci
		Základná škola 1. a 2. stupňa	x	x	x		Povinné zväzy (Kärnten, Niederösterreich, Vorarlberg = Zväzy za zachovanie škôl); Financovanie nadobecných opatrení sanácie vo Vlb. = zmluva; Spoločný obecný úrad Časta; Spoločný obecný úrad Senec
		linterkultúrne vzdelávanie pre deti a dospelých				x	IB-KE intercultural education for kids and adults
		Vyučovanie hudby	x		x		Příklad Vorarlberg: Wolfurt/Lautrach, Bregenzerwald, Hard, Leiblachtal, Walgau - Vertrag; Hohenems - GmbH; Klostertal, Montafon - časť sorávy obce; Musikschulverband NÖ Mitte, Musikschulverband Südheide (Zwölfaxing)
7	Životné prostredie	Obnoviteľná energia	x		x		Regionálny energetický koncept Region Marchfeld (Kleinregion 50), Projekt 100% obnoviteľná energia (Kleinregion 28 - Römerland Carnuntum)
		Ochrana prírody a krajiny	x		x		Biosférický región a a koncepcia Grüne Mitte, Nationalpark Donauauen, ...
		Priestor na oddych a zelené parky	x		x	x	Rekreačná sieť Liesing-Schwechat -"Zwischenstromland"; urbANNAtur - oddychový priestor v chránených oblastiach
8	Doprava	Individuálna doprava	x		x	x	Mobilita 10 pred Viedňou - Sieť cyklotrás; Hlasovanie Dopravné kapacity Územné plánovanie Region Mödling, ROSEMAN - Spolupráca Rakúska-Slovenska v oblasti bezpečnosti dopravy
		Verejná doprava	x		x		Zväz dopravy Ostregion; Dopravné zväzy Niederösterreich, Oberösterreich, Združenie obcí Verejná prímestská osobná doprava Osttirol, Pinkatal-Stremtalbus. Mobility - centrála mobility v Pongau atď...

<p>9 Cestovný ruch a kultúra</p>	<p>Kultúrne zariadenia a kultúrne podujatia</p>	x		x	x	<p>Krajina literatúry Salzburger Seenland; Spolupráca miest Hölz - Hollabrunn, Šamorín - Hainburg; SERVUS PONTIS - Rozvoj turistických a kultúrnych ponúk pozdĺž hranice medzi Bratislavou a Nordburgenlandom</p>
	<p>Voľnočasové aktivity</p>	x				<p>Spolupráca kúpalísk Münzkirchen a St. Roman - spoločné zriadenie kúpaliska, spoločné zriadenie pavilónu hudby a Športoviska obcí Matrei a.Br., Mühlbachl a Pfons, ...</p>
	<p>Regionálny marketing</p>	x	x	x		<p>Park kultúry Eisenstraße turizmus, spoločný marketing, regionálny rozvoj), Sieß Hausruck Nord, Turistické zväzy Region Innviertel, Donau Niederösterreich GmbH - Donauregion Tullner Donaauraum-Wagram, TVB Tullner Donaauraum , TVB Auland-Carnuntum, Pezinský m</p>
	<p>Pamätihodnosti</p>				x	<p>Spolupráca miest Malacky - Marchegg</p>
<p>10 Verejná správa</p>	<p>Služby stavebných dvorov (zachovanie verejných plôch, parkov, ulíc a voľnočasových zariadení, čistenie ulíc...)</p>	x		x		<p>Manažment stavebného dvora Wienerwald WIR-Region, Centrum služieb 4 Sonnen (Oberösterreich), Medzioberná spolupráca stavebných dvorov Gloggnitz, Prigglitz, Raach, ...</p>
	<p>Služba občanom</p>	x		x		<p>Pracovné spoločenstvo Občianska karta v oblasti Schwechatu (Ebergassing, Gramatneusiedl, Schwadorf a Združenie odpadového hospodárstva Schwechat)</p>
	<p>Zberné centrá starých materiálov</p>	x	x	x		<p>Zberné miesto starého materiálu Zell am See, Zberné miesto starého materiálu Neulengbach - Eichgraben (rôzny odpad a odstránenie odpadu z kosenia), Zberné miesto starého materiálu Ausseerland, Združenie miest a obcí pre separovaný zber odpadu - Záhorie;</p>
	<p>Stavebné právo</p>	x	x			<p>Spolupráca v stavebnom práve Region Vorderland (Vorarlberg), Spoločný obecný úrad Viničné; Spoločný obecný úrad Budmerice; Spoločný obecný úrad Malacky; Spoločný obecný úrad Závod; Spoločný obecný úrad Rohožník; Spoločný obecný úrad Senec; Spoločný obecný úrad Spoločné komunálne vozidlo a soľné silo – obce Höfen, Lechaschau a Wängle v Tirolsku, Ttraktorové spoločenstvo Kollerschlag-Putzleinsdorf, Centrum služieb 4 Sonnen, ...</p>
	<p>Vozový park</p>	x				<p>POKOV – optimalizácia procesov Salzkammergut, VAMÖG - Združenie všetkých obcí Mödlingu, Mikroregión Červený Kameň, Mikroregión Prídunajsko, Združenie miest a obcí Malokarpatského regiónu, Združenie obcí JURAVA</p>
	<p>Viacúčelové združenia</p>	x	x	x		<p>VAMÖG - Združenie všetkých obcí Mödlingu, Timelkam, Vöcklabruck, Regau a Attnang-Puchheim</p>
	<p>Personálne zúčtovanie a účtovníctvo</p>	x		x		<p>VAMÖG - Združenie všetkých obcí Mödlingu, Regionálne združenie Salzburger Seengebiet, Vybudovanie poolu expertov pre modelový región Kirchdorf, ...</p>
	<p>Personálna správa a rozvoj, zľúčovanie expertov</p>	x		x		<p>centrálne obstarávanie – nákupná platforma pre členské obce - Villach, spolupráca obcí v regióne HansbergLand - spoločný nákup, regionálne združenie Salzburger Seengebiet,...</p>
	<p>Obstarávanie</p>	x				<p>Zväz matiek a štátneho občianstva Mödling, Združenie matiek Matzen-Raggendorf, ...</p>
	<p>Ohlasovací a matričný úrad</p>	x		x		<p>VAMÖG - Združenie všetkých obcí Mödlingu, Združenie obcí pre vyberanie odvodov v okrese St. Pölten, ...</p>
	<p>Výber daní</p>	x		x		<p>Spoločné soľné silo 4 obcí REVA Timelkam, Vöcklabruck, Regau a Attnang-Puchheim; traktorové združenie obcí Kollerschlag a Putzleinsdorf (OO)</p>
	<p>Zimná údržba a čistenie ciest</p>	x				<p></p>

OBLASŤ SPOLUPRÁCE TWINREGION

11	Informačná spoločnosť	Širokppásmový internet	x		x	Teleregionet Weinviertel Dreiländereck	
		eGovernment	x	x		digitálne mestá, GIZ-K obecné informácie Kärnten, Geoportál Bratislavského kraja, Datacentre of towns and municipalities	
		Hardvér / softvér	x			Obce "Mühlviertler Alm" - spoločný server informačného systému)	
12	Územné plánovanie	Rozvoj miest	x		x	x	Regionálna platforma Flugfeld Aspern, Urban Plus - lintegrovaný a udržateľný rozvoj mesta a okolia na juh od Grazu, čiastkový projekt Dialóg o hustote (Dichtedialog) - sociálne znesiteľná hustota zastavania, hlasovanie, územné plánovanie - dopravné kapaci
		Regionálna identita a marketing	x				Identita a vnútorný marketing – Kleinregion Traisen-Gölsental, Rozvoj regionálnej identity – Mostviertler Skulpturen
		Regionálny rozvoj	x	x	x		Rozvojové koncepty malých regiónov - napr.: strategický plán regiónu Römerland Carnuntum (Kleinregion 28), regionálne združenie Mühlviertler Alm, regionálne plánovacie spoločenstvo Bregenzner Wald, regionálne združenie Pongau, Plan of Social and Economic D
		Regionálne plánovanie	x		x		SUM - mesto-okoli-manažment Wien/Niederösterreich, VIA SUM (postupy k informáciám a hlasovaniu pri regionálne relevantných projektoch), fóra mesto-okoli-konferencia, PGO (Planungsgemeinschaft Ost), Vision Rheintal,
14	Bezpečnosť obyvateľstva	Požiarníci	x			Fúzia požiarnikov Eberstalzell, Hallwang, Hermannsdorf	
15	Zásobovanie a likvidácia odpadu	Odkanalizovanie odpadových vôd	x	x	x		Povinné združenia (Burgenland, Kärnten, Salzburg); dobrovoľné združenia: Niederösterreich, Salzburg, Steiermark, Tirol, Vorarlberg; Kanal- a Kläranlagen-Nachbarschaften (Vzdelávacie spoločenstvo a spoločenstvo ďalšieho vzdelávania), Združenie mesta Modra
		Likvidácia odpadu	x	x	x	x	Arnoldstein – Werkvertrag; povinné združenie (Burgenland, Kärnten, Oberösterreich, Steiermark); dobrovoľné združenia: Salzburg, Niederösterreich, Vorarlberg, Tirol; LAKO - waste disposal and logisitics; cooperation Gänserndorf - Malacky, Združenie pre sep
		Zásobovanie pitnou vodou	x	x	x	x	povinné združenie (Burgenland, Salzburg); dobrovoľné združenia: Niederösterreich, Steiermark; vo Vorarlbergu často organizované ako dobrovoľné vodné združenia; DeWalop - Developing Water Loss Prevention, Združenie obcí Šúr

Zdroje: WIFO, KDZ: Gemeindestruktur und Gemeindekooperation, 2010, S. 62ff; Projektová databáza programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika-Rakúsko 2007-2013: <http://www.sk-at.eu/aktivweiche.php>; stiahnuté 09.09.2011; Plattform zu Verwaltungskooperationen: <http://www.verwaltungskooperation.at>, Stiahnuté 14.09.2011; Weinviertel Management: Broschüre „Euregio city.net“, 2011; KDZ: Pohovory so strategickými partnermi a starostami regiónu, 2011.

V oblastiach „Demografia a diverzita“, „Znalostná ekonomika“, „Trh práce“ a „Bezpečnosť občanov“ bolo veľmi málo aktivít spolupráce alebo projektov medzi mestami a obcami, preto sme sa im v nasledujúcom texte bližšie nevenovali.

Najčastejšie nachádzame medziobecnú spoluprácu v oblastiach zásobovania a likvidácie odpadu, turizmu a regionálneho rozvoja, vzdelávania, ako aj

v sociálnej oblasti (zväzy sociálnej pomoci) a pri jednotlivých výsostrných úlohách verejnej správy (matriky a štátnoobčianske záležitosti). V minulých rokoch v Rakúsku prudko vzrástla spolupráva v oblasti verejnej správy, konkrétne pri stavebnom poriadku, vo využívaní odborníkov a výbere odvodov. Aj systémové služby vnútornej správy (napr. obstarávanie a personalistika) sa vo zvýšenej miere organizovali spoločne. Vysoký nárast spolupráce je možné pozorovať aj v oblasti prímestskej verejnej osobnej dopravy (ÖPNV), v hospodárskom rozvoji (napr.: rozvoj priemyselných oblastí), eGovernment alebo opatrovania detí.

Oblasť spolupráce: zdravie a sociálne veci

Spolupráca v oblasti zdravia a sociálnych vecí v Rakúsku je málo výrazná. Súvisí to najmä so skutočnosťou, že prevádzka nemocníc je spravidla kompetenciou spolkových krajín. Sociálna pomoc v Rakúsku je organizovaná prevažne združeniami sociálnej pomoci:

v spolkových krajinách Korutánsko, Horné Rakúsko a Štajersko celoplošne, nakoľko je povinnosťou vytvorenie združení sociálnej pomoci ,

domovy dôchodcov a domovy sociálnej starostlivosti sú v niektorých spolkových krajinách prevádzkované združeniami sociálnej pomoci.

V oblasti starostlivosti sa spolupracuje len ojedinele, ako napr. *Integrovaná starostlivosť o starých ľudí v Ludeschi/Vorarlbergu*, v rámci ktorej sa spojili ambulatné, ale aj stacionárne služby s CASE-Managementom.

Oblasť spolupráce: hospodársky rozvoj

Spolupráca v oblasti priemyselného rozvoja lokalít nepatrí v Rakúsku k (tradičným oblastiam spolupráce, pretože so sídlom podniku sú spojené daňové príjmy obce (komunálne dane). Až v posledných rokoch sa vo zvýšenej miere etablovali projekty spolupráce v Rakúsku s pomocou agentúr hospodárskeho rozvoja (Horné Rakúsko: medziobecné sídlo podnikov INKOBA Donau, Dolné Rakúsko: Ecoplus, Burgenland: WIBAG, Viedeň: Hospodárska agentúra Viedeň atď.).

Príklady v **Rakúsku** okrem iného sú:

- Drevospracujúci a energetický park Waldviertel (Dolné Rakúsko),
- WirtschaftsentwicklungsGmbH Bruck-Oberaich (Štajersko),
- Regionálne hospodárske združenie Machland (Horné Rakúsko),
- Priemyselný park Roppen-Sautens a priemyselný park Aldrans-Lans-Sistrans (Tirolsko).

Na **Slovensku** priemyselné parky predstavujú jednu z oblastí medziobecnej spolupráce. Príkladom je priemyselný Eurovalley v bratislavskom regióne.

V **TwinRegione** uvádzame ako príklady úspešnej spolupráce hospodársky park Wolkersdorf a hospodársky park Burgenland Nord (Kittsee-Parndorf).

Priemyselné parky boli budované aj v rámci cezhraničnej spolupráce:

- Na hraniciach s Maďarskom a Českou republikou napr. Priemyselný a hospodársky park České Velenice / Gmünd (Dolné Rakúsko) ako aj Heiligenkreuz (Burgenland) – Szentgotthard.
- Na hraniciach so Slovenskou republikou sa síce v polovici 90tych rokov plánoval Inter-City-Park Kittsee (Burgenland) / Jarovce (SK), ale nakoniec sa z dôvodu problémov nepresadil (meniace sa štruktúry na Slovensku)¹⁶.

Na oživenie cezhraničnej spolupráce v hospodárskej oblasti sa v programovom období 2000–2006 vytvorila iniciatíva GIZ – cezhraničné impulzné centrá pozdĺž dolnorakúskej hranice s Českou republikou, Slovenskom a Maďarskom, ktoré mali vyvolať a podporiť realizáciu projektov a každodenných aktivít. Prostredníctvom hospodárskej, sociálnej a kultúrnej spolupráce sa mali v týchto malých regiónoch odbúrať existujúce predsudky a motivovať obyvateľstvo na intenzívnejšiu cezhraničnú spoluprácu.¹⁷

Príklady z Rakúska dokumentujú, že predchádzajúca spolupráca v oblasti územného plánovania a regionálneho rozvoja bola dobrým východiskom pre projekty hospodárskeho rozvoja¹⁸.

¹⁶ Rakúsko-Slovenská republika Interreg III A – PHARE-CBC, Spoločný plánovací dokument 2000-2006, S61. <http://event.interact-eu.net/download/application/pdf/817049> [stiahnuté: 15.09.2011]

¹⁷ porovnaj <http://www.gizretz.at/de/pages/default.aspx> [stiahnuté: 15.09.2011]

¹⁸ porovnaj. Braumann (Hrsg.): Kooperation von Gemeinden zur Entwicklung von Wirtschaftsstandorten, 2001, S. 48-69.

Oblasť spolupráce: vzdelávanie

Cezhraničná spolupráca v oblasti vzdelávania vzniká predovšetkým vďaka priestorovej blízkosti: susedné obce spoločne využívajú školu alebo spoločne vykonávajú úlohy v predmetnej oblasti. Jedna obec napríklad zabezpečuje fungovanie škôlky a susedná obec fungovanie základnej školy. Vzhľadom k tomu, že v jednotlivých spolkových krajinách je povinné vytvorenie školských združení tak, ako v oblasti zásobovania pitnou vodou a likvidácie odpadu a v oblasti sociálnej pomoci (Korutánsko, Dolné Rakúsko a Vorarlberg), spolupracuje väčšina rakúskych obcí so svojimi susednými obcami v školských združeníach základných škôl. V Dolnom Rakúsku sú stanovené povinné školské obvody pre žiakov základných škôl (Hauptschulen). Navštevovanie školy žiakom z iného obvodu je dovolené výnimočne a len z vážnych dôvodov.¹⁹ Hudobné školy v Dolnom Rakúsku prevádzkujú jednotlivé obce resp. združenia zriaďované obcou, v mnohých regiónoch môžu byť zriaďovatelia obecné združenia. Ako príklad môžeme uviesť Združenie hudobných škôl NÖ Mitte a Süddeide (Zwölfaxing).

Menej významná bola doteraz spolupráca v oblasti starostlivosti o deti (predškolské zariadenia a školské družiny).

Viac inštitucionalizovaná spolupráca vo forme správnych spoločenstiev akou je napr. spolupráca škôlok v Grießkirchene alebo spolupráca školskej družiny v Altenfelden v Hornom Rakúsku je dôsledkom rastúceho dopytu po popoludnnej starostlivosti. Ďalej umožňujú navštevovanie škôlok susedných obcí samostatné zmluvy.

Okrem týchto zariadení starostlivosti o deti a škôl sme našli len ojedinelú spoluprácu, ako napr. medziobecná sieť pre učňovské vzdelávanie IKAV v Korutánsku²⁰.

Na **Slovensku** spolupráca obmedzuje na oblasť základných škôl, ktorých zriaďovateľom sú mestá a obce.

¹⁹ „Zmena obvodu“ je väčšinou veľmi komplikovaná, nakoľko je spojená so školskými organizačnými rámcovými podmienkami (napr. zmena počtu žiakov v triede v mieste školy) a nákladmi (preplatenie nákladov obcou so želanou školou obci s povinným školským obvodom). V: <http://www.arbeiterkammer.com/online/schulspren-gel-59621.html?mode=711&STARTJAHR=2008> [stiahnuté: 19.10.2011].

²⁰ skratka „IKAV Kärnten“ znamená „Medziobecné vzdelávacie združenie Korutánsko“. Zodpovedajúc jednotlivým poskytovateľom odborného vzdelávania sa uskutočňuje výuka učňov členských obcí. Centrálna úloha IKAV Kärnten je poradenstvo obcí, realizácia a organizácia vzdelávania a ďalšieho vzdelávania učňov ako aj podpora výučby orientovanej na projekty a prax. V: ÖGZ, 9/2006, S.32-35)

V **cezhraničnom kontexte** môžeme vyzdvihnúť projekt IB-KE – interkultúrne vzdelávanie detí a dospelých v rakúsko-slovenskom pohraničí: v rámci rozsiahlej ofenzívy cudzích jazykov sa má v školách a škôlkach vyučovať jazyk susedného štátu.

Oblasť spolupráce: životné prostredie

Obce primárne spolupracujú v oblasti ochrany prírody a územia, ale aj v rámci vytvárania a zachovania rekreačných a zelených plôch. Jednotlivé partnerské obce vychádzajú z prírodných a topografických predlôh, z priestorového rozšírenia chránených a rekreačných území. Takto spolupracujú napr. obce pozdĺž rieky Liesing v projekte „**Zwischenstromland**“ (Viedeň a Dolné Rakúsko).

Ako **cezhraničný projekt** môžeme na tomto mieste uviesť napr. projekt EÚ „Naturpädagogik Donau-Auen“, v rámci ktorého sa na základe spolupráce Lesného úradu mesta Viedeň (MA 49) a partnerov zo SR a ČR vytvorila na zážitky bohatá výstava a vhodná prírodno-pedagogická línia. Súčasťou tohto projektu bolo vytvorenie národného parkového domu **wien-lobAU**.²¹

Nárast zaznamenáva spolupráca obcí s cieľom **podpory a využitia obnoviteľných zdrojov energie**: príkladom môže byť spolupráca v oblasti alternatívnych/obnoviteľných energií v aglomerácii Viedne akým je regionálny energetický koncept regiónu Marchfeld (Dolnorakúsky malý región 50) a projekt 100% obnoviteľná energia v regióne Römerland Carnuntum (Dolnorakúsky malý región 28). Takto sa napríklad plánuje až 95 nových veterných elektrární v regióne medzi Deutsch-Wagram, March a Dunajom.²²

Oblasť spolupráce: doprava

Prebiehajúca spolupráca obcí v oblasti dopravy sa takmer výlučne obmedzuje na verejnú prímestskú osobnú dopravu (ÖPNV). Podľa združení dopravy v spolkových krajinách je väčšia časť rakúskych obcí organizovaná v tarifných a plánovacích združeníach (napr.: Združenie dopravy Dolného Rakúska, Horného Rakúska, Združenie obcí pre verejnú prímestskú dopravu Východné Tirolsko, VOR – Združenie dopravy východný región,...). Napriek tomu existuje aj individuálna spolupráca obcí za účelom poskytovania určitých dopravných spojení (napr.: Pinkafeld-Stremtalbus v Burgenlande). Obce spolupracujú na vytvorení regionálnych konceptov dopravy a mobility, ktoré však nutne nepodmieňujú dlhodobú

²¹ porovnaj <http://www.wien.gv.at/umwelt/wald/erholung/nationalpark/haus/> [stiahnuté: 15.09.2011]

²² porovnaj „Marchfeld steht unter (Wind-)Strom“. V: Vestník Nr. 34 z 24. August 2011, S. 4-5

spoluprácu. V projekte „Mobilita 10 pred Viedňou“ sa napríklad vybudovali cyklistické cesty v rámci regiónu, cez ktoré sa dá napojiť na nadregionálne cyklistické trasy alebo cesty. Cyklisti takto získali spojenie s Dunajskou cyklistickou cestou a Eurovelom^{23,24}.

V rámci aktuálneho programového obdobia (Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007-2013) sa v projekte ROSEMAN toho času vytvorili základy vytvorenia koordinovaného **cezhraničného manažmentu bezpečnosti dopravy** na cestách. K tomu boli vytvorené spoločné stretnutia expertov a zástupcov samospráv, aby umožnili pravidelnú výmenu skúseností a vytvorili prvé spoločné pilotné opatrenia. Na Slovensku zahŕňa skúmaná oblasť regióny Bratislavu a Trnavu, v Rakúsku dolnorakúske regióny Weinviertel, Wiener Umland Nordteil a Wiener Umland Südteil. Projektoví partneri na slovenskej strane sú okrem iného mesto Malacky a obec Kostolište.²⁵

Oblasť spolupráce: cestovný ruch, kultúra a šport

Oblasť cestovného ruchu, kultúry a športu patrí k pomerne častým oblastiam spolupráce rakúskych obcí, pretože tu existuje celý rad menších projektov, ktoré sa aj ľahko realizujú. Následne existuje množstvo projektov spolupráce väčšinou na regionálnej úrovni, ktoré majú za cieľ rozvoj kultúrnych miest resp. organizovanie špecifických podujatí alebo spoločnú propagáciu. V **aglomerácii Viedne** sa spojili niektoré obce, aby spoločne v rámci združenia cestovného ruchu propagovali svoj región. Úspešnými príkladmi združenia cestovného ruchu Tullner Donauraum a Auland-Carnuntum, ktoré spolupracujú v rámci spoločnosti „Donau Niederösterreich GmbH – Donauregion Tullner Donauraum-Wagram“. Ďalšie **ra-kúske príklady** spolupráce sú kultúrny park Eisenstraße (Dolné Rakúsko), sieťový systém Hausruck Nord alebo združenie cestovného ruchu Innviertel v Hornom Rakúsku.

S obmedziami v výdavkov miest a obcí sa stále častejšie hľadajú spoločné riešenia pri budovaní a prevádzke rôznych voľnočasových a športových zariadení. Aj tu existujú niektoré príklady akými sú napríklad spoločné vybudovanie kú-

²³ Eurovelo 9 je časťou európskej siete diaľkových cyklistických ciest (www.eurovelo.com) a spája Baltské more s Jadranom. Dĺžka trasy: 1930 Kilometer z Danzigu do Puly. Stredná časť trasy ide cez Rakúsko: z českej hranice južne od Břeclavi (hraničný priechod Reintal), po vedľajších cestách Weinviertlu (Dolné Rakúsko) až do Viedne, potom cez cyklistickú cestu Triestingau ku Thermen- cyklistickej ceste, cez Pittental, na Wechsel a ďalej cez Steiermark až na hranice.

²⁴ Porovnaj http://www.10vorwien.at/goto/home/ueber/projekte_der_kleinregion/radroutennetz [stiahnuté: 20.9.2011]

²⁵ Tento projekt realizuje Katedra bezpečnosti dopravy (KfV) v spolupráci so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave. Porovnaj <http://www.kfv.at/verkehr-mobilitaet/internationale-zusammenarbeit/roseman/drucken.html> [stiahnuté: 20.9.2011]

paliska v obciach Münzkirchen a St. Roman v Hornom Rakúsku alebo spoločné vybudovanie hudobného pavilónu a športoviska obcí Matrei a. Br., Mühlbachl a Pfons v Tirolsku.

Na **slovenskej strane** spolupracujú mestá a obce v prvom rade v oblasti regionálneho marketingu, v rámci ktorého stojí v popredí spoločné uplatnenie regiónov na trhu a účasť na medzinárodných výstavách a veľtrhoch.

Obsahom prvej **cezhraničnej spolupráce** medzi slovenskými a rakúskymi mestami je tiež zlepšenie turistických a kultúrnych ponúk:

- Holíč – Hollabrunn: projekt TERE – tereziánsky dvor remesiel²⁶
- Šamorín – Hainburg: projekt HS 2012²⁷
- Malacky – Marchegg: projekt PALTOUR²⁸ – zámky rakúsko-uhorského grófa Pálffyho

Oblasť spolupráce: verejná správa

Spolupráca v oblasti (vnútornej) správy je rozšírená. Popri originálnych úlohách samosprávy akými sú napríklad matriky a štátne občianstvo vzrástla spolupráca v službách stavebných úradov, v stavebnom práve, používaní odborníkov a vyberaní odvodov, ako aj spoločná organizácia vnútornosprávnych systémových služieb (napr.: obstarávanie a personalistika).

V **aglomerácii Viedne** spomenieme ako príklad VAMÖG (=Združenie všetkých obcí Mödlingu)²⁹ na podporu medziobecnej spolupráce.

Ďalším rakúskym príkladom je spolupráca obcí Leibnitz v Štajersku, v rámci ktorej sa umožnil udržateľný rozvoj obcí, spoločné využívanie a optimalizácia zdrojov:

- vozový park, priestory na podujatia a vybavenie
- obstarávanie strojov a vozidiel
- spoločný nákup tovarov
- databáza expertov
- spoločné určovanie cien
- optimalizácia energetických nákladov

²⁶ Bližšie informácie pozri <http://www.terezianskyydvor.sk/de/index.php/werbung/251-theresianischer-handwerkshof> [Download: 7.9.2011]

²⁷ Bližšie informácie pozri http://www.hs2012.eu/de/2/das_projekt [stiahnuté: 7.9.2011]

²⁸ Bližšie informácie pozri <http://www.region-palffy.eu/de/paltour> [stiahnuté: 7.9.2011]

²⁹ Porovnaj http://www.raumordnung-noe.at/uploads/02_ppp_krammer_vamg.pdf [stiahnuté: 12.4.2011] a interview s Eugenom Krammerom, projektovým promotórom v apríli 2011.

Na **Slovensku** spolupracujú mestá a obce predovšetkých pri zbere materiálov a odpadu, činnosti stavebných úradov a vytváraní združení obcí. Tie majú zvyčajne viac tematických cieľov a snažia sa na svoje aktivity získať zdroje z programov spolufinancovaných EÚ.

Ako príklad **cezhraničnej iniciatívy v TwinRegione** môžeme uviesť projekt PUMAKO – spolupráca v manažmente verejnej správy, ktorý bol schválený v auguste 2011 v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovensko - Rakúsko. Cieľom projektu, ktorý začal v októbri 2011 je iniciovať vytvorenie cezhraničného študijného odboru PUMA na posilnenie medziobecnej spolupráce v regióne. Zvláštny dôraz sa kladie na interkultúrne učenie aj s ohľadom na špecifické tradície v manažmente verejnej správy.

Oblasť spolupráce: informačná spoločnosť

Informačná spoločnosť je v Rakúsku predmetom zvýšeného záujmu miest a obcí. Informačné a komunikačné technológie (IKT) sú dôležitým faktorom rastu a zamestnanosti. V Rakúsku predstavuje trh s IKT takmer 15 miliárd EUR, čo tvorí približne 6 % HDP. Viac ako 125.000 ľudí je zamestnaných v tomto sektore a približne jednu štvrtinu rastu HDP a približne 40% rast produktivity je možné pripísať rastúcemu používaniu IKT.³⁰

Súčasne s prijatím Rakúskej internetovej deklarácie založila rakúska spolková vláda Kompetenčné centrum internetovej spoločnosti (KIG). KIG predstavuje centrálnu IKT koordinačnú miesto spolkovej vlády pre Spolkový kancelársky úrad (BKA), Spolkové ministerstvo financií (BMF), Spolkové ministerstvo hospodárstva, rodiny a mládeže (BMWFJ) a Spolkové ministerstvo dopravy, inovácií a technológiu (BMVIT) a pripravuje polročne správu ministerskej rady. Táto správa obsahuje prioritné projekty. Tie sú zhrnuté vo forme prioritných katalógov. Ako kontaktné miesto KIGu funguje RTR-GmbH. Cieľom prioritných katalógov je zlepšiť pozíciu Rakúska v uznávanom indexe tzv. Networked Readiness Index (NRI) a to prostredníctvom spoločne presadzovaných projektov verejnou správou, hospodárstvom, vedou a spoločnosťou.³¹

Platforma Digitálne Rakúsko (PDÖ)³² je koordinačné a strategické grémium spolkovej vlády pre e-Government v Rakúsku. S touto strategickou IKT jednotkou sa koordinujú agendy grémií: „**Spolupráca-spolok-krajina-mestá-obce**“ (Rada e-spolupráce) a „IKT-združenie“ (Rada IKT) ako aj nasadenie pracovných skupín

³⁰ Bližšie informácie pozri <http://www.kig.gv.at> [stiahnuté: 7.9.2011]

³¹ Bližšie informácie pozri <http://www.internetoffensive.at/index.php?id=1352> [stiahnuté: 16.9.2011]

³² Bližšie informácie pozri <http://www.digitales.oesterreich.gv.at/> [stiahnuté: 16.9.2011]

pre aktuálne stanovovanie úloh orientovaných na potreby.

Aby sa zmysluplne prepojili aktivity v oblasti e-governmentu a vytvoril úplný model postupu bez výpadku komunikačných prostriedkov od A do Z, vyvolal Rakúsky zväz miest v roku 2008 na tri roky projektovanú iniciatívu „**e-Government-referenčné mestá**“, ktorá sa presadzuje od roku 2009 v spolupráci so spolkovým úradom kancelára. Dlhodobým cieľom iniciatívy, na ktorej sa zúčastňuje 17 členských obcí ako „referenčných miest“ a jeden „referenčný región“ (všetko obce v Korutánsku, zastúpené obecným informatizačným centrom Kärnten – GIZ-K), je zavedenie priechodnej referenčnej architektúry e-Governmentu v obciach a mestách. Obsiahly balík opatrení zohľadňuje pritom všetky oblasti, počnúc komunálnymi webovými stránkami, cez procesy backoffice-u v obci až po elektronické zasielanie vybavení žiadostí.³³

Účelom a stanoveným cieľom združenia **ELAK-Government-Verbund** je iniciácia, koordinácia a ďalší rozvoj obecnej spolupráce v oblasti používania elektronického spracovania údajov vo verejnej správe (E-Government) v Rakúsku.³⁴

Na **Slovensku** sa IKT iniciatívy obmedzujú na jednotlivé projekty. Aktuálny národný projekt e-Governmentu (Datacentrum miest a obcí) má napríklad na Slovensku cieľ, elektornicky sprístupniť služby miest a obcí občanom.

Oblasť spolupráce: územné plánovanie

Spolupráca obcí sa stáva významnou predovšetkým v oblasti regionálneho rozvoja. V mnohých regiónoch Rakúska spolupracujú obce formou pracovných spoločenstiev alebo združení, aby spoločne definovali územný rozvoj a tiež spoločné regionálne ciele, stratégie a opatrenia. Často končia tieto náznaky spolupráce vypracovaním regionálnych rozvojových plánov, pričom nie všetky pracovné spoločenstvá a združenia pracujú aktívne a nepretržite na realizácii svojich projektov. Najlepším príkladom aktívnej spolupráce regionálneho rozvoja je združenie Vision Rheintal vo Vorarlbergu.

V **Dolnom Rakúsku** spolupracujú obce v malých regiónoch vo forme združení už tamer 20 rokov na dobrovoľnej báze:

- pre väčšinu malých regiónov Dolného Rakúska boli v posledných rokoch spracované rozvojové a rámcové koncepty malých regiónov, v ktorých sú

³³ Bližšie informácie pozri <http://www.staedtebund.gv.at/themenfelder/e-government/projekte/projekte-details/artikel/oestb-leitinitiative-e-government-referenzstaedte-der-weg-zum-medienbruchfreien-e-government.html> [stiahnuté: 16.9.2011]

³⁴ Bližšie informácie pozri <http://www.elak-government-verbund.at/impressum.html> [stiahnuté: 16.9.2011]

definované rozvojové perspektívy a stratégie ich realizácie (napr. rámcový koncept melého regiónu Marchfeld, akčný plán oblasti Simmering – Schwechat);

- ďalšie ťažiská v aktivitách malých regiónov Dolného Rakúska ležia v rozvoji a posilnení regionálnej identity ako aj turizmu v regióne.(napr.: sochy Mostviertlu, Identita a vnútorný marketing malého regiónu Traisen-Gölsental);
- nad rámec uvedeného spolupracujú obce aj v rámci verejnej správy, občianskych služieb, zdravia, sociálnych vecí a hospodárstva. Takýmito príkladmi boli „Starostlivosť o bývanie“, „Starostlivosť o mládež a región priateľský k mládeži“, „Spolupráca na mieste“ a „Zlepšenie občianskych služieb“.³⁵

Malé regióny získavajú podporu prostredníctvom regionálneho manažmentu Dolného Rakúska a a iniciatívy **Stadt-Umland-Management (SUM)** založenej v roku 2006 spolkovými krajinami Viedeň a Dolné Rakúsko:

- v rámci platformy VIA-Sum (postup predkladania a odsúhlasenia regionálne relevantných projektov) sa prezentujú a diskutujú projekty členských obcí.
- obce v okrese Mödling plánovali odsúhlasenie konceptu miestneho územného rozvoja (rozvoj sídel a miestnych lokalít regionálne limitovaných dopravnými kapacitami)³⁶.

V súlade so zložením dolnorakúskych malých regiónov a tzv. mesto-okolie manažmentom SUM sa tiež vybudovali sieťové systémy a štruktúry, ktoré podporujú udržateľnú spoluprácu.

V **oblasti rozvoja mesta** menujeme ako príklady nasledovné iniciatívy:

- v aglomerácii Viedeň: regionálna platforma Letisko Aspern
- v Rakúsku (Steiermarkt): Urban Plus – integrovaný a udržateľný rozvoj mesta a okolia na juh od Grazu³⁷, čiastkový projekt Dialóg o hustote – sociálne znesiteľná hustota výstavby.

Na **slovenskej strane** sa v oblasti regionálneho rozvoja spolupracuje predovšetkým zapájaním miest a obcí do vypracovávaní strategických regionálnych rozvojových plánov, menovať môžeme napr. Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja Bratislavského kraja.

³⁵ porovnaj Úrad vlády Dolného Rakúska (vyd.): Fünf Jahre Kleinregionaler Entwicklungsfonds in Niederösterreich. St. Pölten, 2007.

³⁶ Hacker, Andreas, Impulsartikel Großprojekte und Regionalplanung - "verfreundete" Partner?, Wien 2011, http://oir.at/files/download/veranstaltungen/2011_06_28_Plattform%20Gro%C3%9Fprojekte%20und%20Regionalplanung/06_Hacker_Andreas_Impulsartikel.pdf [stiahnuté: 16.9.2011]

³⁷ porovnaj <http://www.urban-plus.at/> [stiahnuté: 16.9.2011]

Cezhranične zostavili mestá Viedeň a Bratislava v TwinRegione spoločný katalóg jasne definovaných typov osídlenia v rámci projektu CIDEP – City Development Patterns³⁸.

Ďalším príkladom pre cezhraničnú spoluprácu je vytvorenie plánu projektu – kooperatívne v EU-regióne v rámci jeho kooperatívneho priestorového konceptu pre región Salzburg.³⁹

Oblasť spolupráce: zásobovanie a likvidácia odpadu

V investične náročnej oblasti zásobovania pitnou vodou a likvidácie odpadu sú v Rakúsku výrazné štruktúry spolupráce, aj preto, lebo tak ako pri zásobovaní pitnou vodou, tak aj pri likvidácii odpadu a odkanalizovaní odpadových vôd je v niektorých spolkových krajinách povinná spolupráca v rámci združení (napr.: Burgenland, Korutánsko a Salzburg pri kanalizáciách, Burgenland, Korutánsko, Horné Rakúsko a Steiermark pri likvidácii odpadu ako aj Burgenland a Salzburg pri zásobovaní pitnou vodou).

V iných spolkových krajinách ako aj v Dolnom Rakúsku sa organizuje väčšia časť obcí v dobrovoľných združeníach. Niektoré mestá a obce prípadne preberajú zodpovednosť za zásobovanie pitnou vodou ako aj likvidáciu odpadu pre jednu alebo viac susedných obcí na seba.

Zatiaľ čo sa združenia odpadového hospodárstva fungujú v rámci daných administratívnych hraníc, združenia kanalizácií sa konštituujú v závislosti od topografickej situácie. Združenia kanalizácií prevádzkujú čističky odpadových vôd, miestne siete zostávajú vo väčšine prípadov samotným obciam. Dolnorakúske obce spolupracujú taktiež za účelom vzdelávania a ďalšieho vzdelávania v rámci spoločenstiev čističiek odpadových vôd (pracovné spoločenstvá). Odborný personál sa stretáva pravidelne za účelom výmeny skúseností. Ďalšie vzdelávanie sa organizuje spoločne, konajú sa exkurzie a prehliadky čističiek odpadových vôd.

Na **Slovensku** boli založené početné združenia miest pre vybudovanie kanalizácie, verejných vodovodov a čističiek odpadových. Aj čo sa týka likvidácie odpadu spolupracujú slovenské obce v rámci väčších združení.

Aktuálne sa venujú dva projekty cezhraničnej spolupráce zásobovaniu pitnou vodou a likvidácii odpadu v TwinRegione. V projekte LAKO – logistika, od-

³⁸ porovnaj <http://tinavienna.at/cidep> [stiahnuté: 11.9.2011]

³⁹ porovnaj http://www.salzburg.gv.at/masterplan_detaillierte_projektbeschreibung.pdf [stiahnuté: 11.05.2011]

padové hospodárstvo, optimalizácia kompostovísk⁴⁰ spolupracuje združenie odpadu Burgenland a združenie odpadu Horný Žitný ostrov, aby zhodnotili zelený odpad a kompostoviská v regióne Žitného ostrova. Taktiež sa snažia o redukciu emisií a zlepšenie situácie ovzdušia v Burgenlande. V projekte DEWALOP – Developing Water Loss Prevention⁴¹ spolupracujú vodárenské spoločnosti mesta Bratislavy a Viedne s cieľom znížiť straty vody nasadením udržateľných sanačných metód.

1.3 Spolupráca v aglomerácii Viedne

Aglomerácia Viedne zahŕňa mesto Viedeň a 272 okolitých obcí v Dolnom Rakúsku a vytvára tak spoločný životný a hospodársky priestor pre približne 2,6 milióna ľudí. Pre tento priestor sú charakteristické početné funkčné prepojenia a previazanosť v oblasti hospodárstva, dopravy, technickej infraštruktúry, vzdelávania, kultúry, ako aj v oblasti zdravotníctva a sociálnych vecí.

V historicky podmienených hraniciach spolkových krajín a obcí sa v súčasnosti príslušné služby neposkytujú spravidla spoločne, ale v každej obci osobitne. Toto sa týka predovšetkým spolupráce medzi mestom Viedeň a okolitými obcami.

Avšak demografický vývoj – podľa prognóz do roku 2030 má počet obyvateľov aglomerácie Viedne vzrásť na 3 milióny⁴² - čoraz menej postačujúce verejné zdroje, ako aj vyššie očakávania a nároky obyvateľstva vytvárajú rovnomerný tlak na to, aby sa využívali doteraz nevyužité potenciály efektívnejšej a hospodárnejšej spolupráce medzi obcami.

V súčasnosti sa spolupráca vo Viedni spravidla obmedzuje na mnohé „voľné“ formy spolupráce na báze dobrovoľnosti. Ide prevažne o informačné platformy alebo plánovacie spoločenstvá. Posledne menované primárne vypracúvajú rozvojové koncepcie.

Medziobecná (resp. interkomunálna) spolupráca v bežnom chode dolnorakúskych obcí sa prednostne uskutočňuje v oblastiach zásobovania a likvidácie

⁴⁰ Porovnaj http://www.bmv.at/publicmedia/Projekt_LAKO_23.3..pdf [Stiahnuté: 25.8.2011]

⁴¹ Porovnaj <http://www.wien.gv.at/wirtschaft/eu-strategie/eu-foerderung/etz/projekte/dewalop.html> [Stiahnuté: 25.8.2011]

⁴² Podľa predpovede ÖROK počtu obyvateľov malých oblastí 2010 až 2030 bude populácia najviac rásť v regiónoch NUTS3 Wiener Umland Nord (okolie Viedne Sever) a Wiener Umland Süd (okolie Viedne Juh), a síce o 21 %. V samotnej Viedni možno očakávať nárast obyvateľstva o 13 % . (porovnaj Biwald, Hochholdinger, Köfel, Schantl, Haindl: Kooperationspotentiale im Agglomerationsraum Wien, 2011, str. 55-59)

odpadu a väčšinou vo forme zväzov, resp. združení (napr. zväz pre vodovody, zväzy pre odpad apod.), ako aj v prímestskej doprave ÖPNV (= verejná osobná prímestská doprava). Iba zriedka si susedné obce „delia“ úlohy aj v iných oblastiach, akými sú napr. starostlivosť o deti a ich vzdelávanie. Jedna obec sa v tomto prípade postará o zabezpečenie materskej školy, zatiaľ čo susedná obec prevádzkuje základnú školu (obce Weikendorf/Weiden an den March v okrese Gänserndorf).

Prebiehajúca spolupráca v rámci konkrétnych projektov medzi Viedeňou a dolnorakúskymi okolitými obcami presahujúca hranice spolkových krajín však predstavuje výnimku (napr. VOR⁴³).

Nadradené (podporné) štruktúry spolupráce a vzory

Ako koordinačné miesto pre spoluprácu v aglomerácii Viedeň sa z iniciatívy spolkových krajín Viedeň a Dolné Rakúsko založil v roku 2006⁴⁴ Stadt-Umland-Management (SUM) - Manažment Viedeň/Dolné Rakúsko. **Stadt-Umland-Management SUM** je centrálnym kontaktným miestom pre spoluprácu mesta a okolia.⁴⁵ Každoročne usporadúva SUM konferenciu mesto-okolie (Stadt-Umland-Konferenz) ako aj fóra SUM pre oblasti aglomerácie ležiace na sever a juh od Dunaja. V roku 2009 uviedol do používania komunikačný nástroj VIA SUM⁴⁶ ako platformu na odsúhlasenie regionálne relevantných projektov.⁴⁷ Do dnešného dňa platforma zahŕňa mesto Viedeň a 44 dolnorakúskych okolitých obcí, ktoré v rámci regionálnych diskusných kôl prerokúvajú aktuálne projekty. Najdôležitejšími partnermi SUM-u sú **Plánovacie spoločenstvo Východ - Planungsgemeinschaft Ost (PGO)**⁴⁸, **dolnorakúske regionálne manažmenty**⁴⁹ a **dolnorakúske malé regióny**, v ktorých obce dobrovoľne spolupracujú na rôznych témach a otázkach: zakladanie malých regiónov podporuje oddelenie pre územné plánovanie a regionálnu politiku (RU 2) a regionálne manažmenty Dolného Rakúska. V súčasnosti sa v Dolnom Rakúsku nachádza 58 malých regiónov⁵⁰, pričom pre väčšinu týchto malých regiónov sa vypracovali malé regionálne rozvojové koncepcie (napr. malá

⁴³ V dopravnom zväze Verkehrsverbund Ost-Region (VOR) sa koordinujú cestovné poriadky a tarify železničných, autobusových a električkových liniek, ktoré premávajú vo východnom regióne Ost-Region (Viedeň, Burgenland a východná časť Dolného Rakúska).

⁴⁴ SUM je ďalším rozvojom regionálneho riadenia „Wien Umland“ – Viedeň – okolie (v roku 1998 ho iniciovalo Dolné Rakúsko) a „Wien Nord Ost“ – Viedeň Sever a Východ (v roku 2001 ho zaviedlo mesto Viedeň). Viac na <http://www.wienerholding.at/event/mediaroom-news/id/2167> [stiahnuté dňa 21.02.2011].

⁴⁵ Viac informácií na <http://www.stadt-umland.at/index.php?id=79> [stiahnuté dňa 22.02.2011]

⁴⁶ VIA SUM: Postup pri informáciách a odsúhlasení regionálne relevantných projektov.

⁴⁷ Porovnaj Stadt-Umland-Management Wien/Niederösterreich: Jahresbericht 2009, str. 2 až 3.

⁴⁸ Organizácia správ spolkových krajín Burgenland, Dolné Rakúsko a Viedeň na odsúhlasenie, koordináciu a prípravu otázok relevantných pre územné plánovanie v rakúskom spolkovom regióne „Länderregion Ost“.

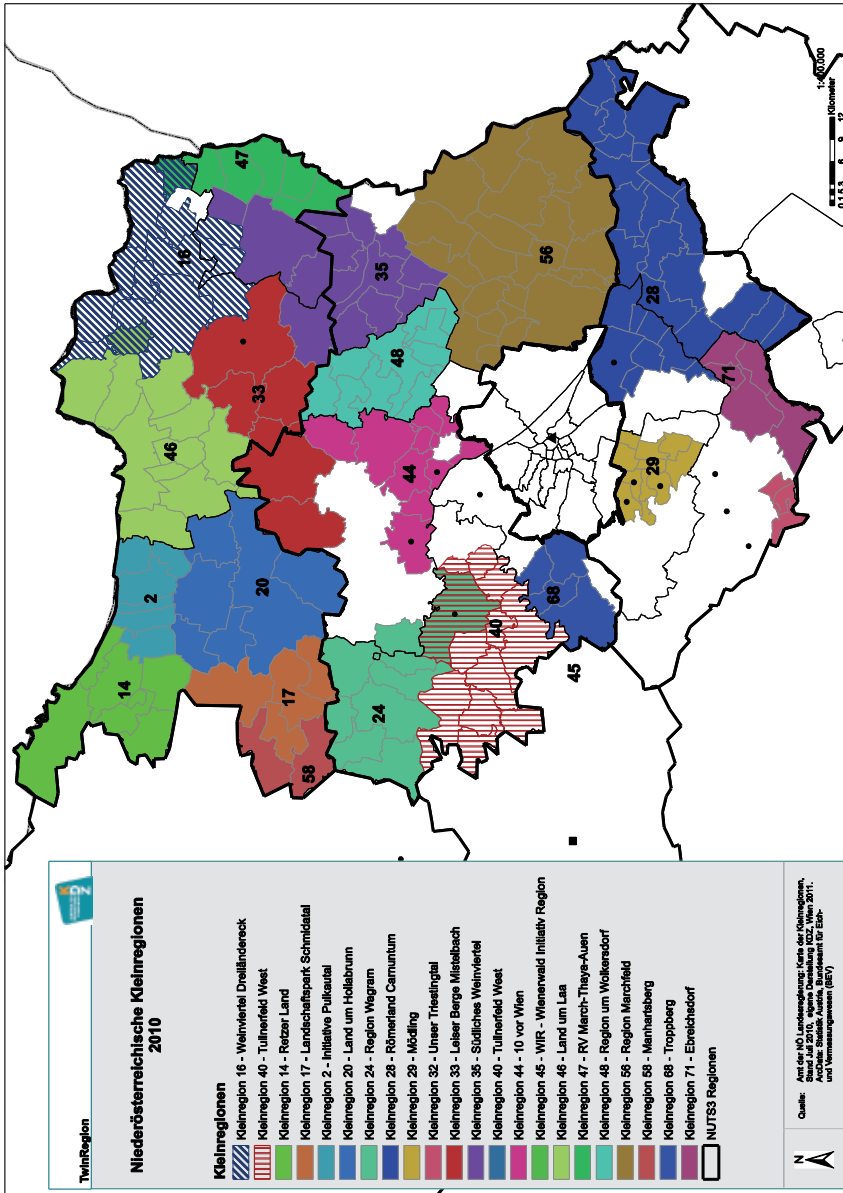
⁴⁹ Prostredníctvom Regionálneho manažmentu Dolného Rakúska môžu dolnorakúske obce, mestá, podniky, zväzy, združenia, iniciatívy a malé regióny celoplošne v piatich hlavných regiónoch požiadať o podporu regionálneho manažéra. Viac na <http://www.regionalmanagement-noe.at/> [stiahnuté dňa 22.02.2011].

⁵⁰ Viac informácií na <http://www.raumordnung-noe.at/dynamisch/showcontainer.php?id=46&> [stiahnuté dňa 21.02.2011].

regionálna rámcová koncepcia pre Marchfeld, akčný program pre oblasť Simmering – Schwechat). Malé regióny v skúmanej oblasti sú uvedené v nasledovnej prehľadnej mape.

Taktiež združenie Dolné Rakúsko – Viedeň – spoločné rekreačné oblasti úzko spolupracuje so SUM, pričom prioritnou oblasťou úloh tohto združenia je vytvorenie rekreačných zón a oblastí voľného času (napr. vybudovanie siete cyklistických ciest a turistických chodníkov v danom regióne, Biosférický park - Management Wienerwald).

Obrázok 4: Príslušnosť obcí v aglomerácii Viedne k malým regiónom

Regionálne rozvojové koncepcie a stratégie:

1. **Európsky región CENTROPE** s cieľom posilniť hospodársky priestor medzi mestami Viedeň, Bratislava, Trnava, Győr, Sopron, Brno, Eisenstadt a St. Pölten a príslušné územia.⁵¹ Projekt CENTROPE CAPACITY má do roku 2012 vytvoriť rámec spolupráce územných združení, podnikov a občianskych združení pre Európsky región stred.⁵²
2. **Regionálny organizačný model rozvoja osídľovania a dopravy a účinných vzťahov** (PGO 2004)
3. **Biosférický región a vzor „Zelený stred“**⁵³: Zelený stred medzi Viedňou a Bratislavou sa plánuje ako centrum budúceho biosférického regiónu (biosférické parky, národné parky).

Rozvojové koncepcie, opatrenia a súčasné projekty spolupráce v malých regiónoch

- Rozvojové a rámcové koncepcie v malých regiónoch.⁵⁴
 - Strategický plán regiónu Römerland Carnuntum 2007 až 2013 (malý región č. 28)
 - Akčný program oblasti Simmering (ťažiskové body regionálne hospodárstvo, životný priestor, moderácia a koordinácia projektov)
 - Rozvojová koncepcia 10 pred Viedňou (10 vor Wien) / Korneuburg-Stockerau (malý región č. 44, 2005)
 - Rozvojová koncepcia oblasti Wolkersdorf (malý región č. 48, 2005)
 - Rozvojová koncepcia oblasti Viedeň Nord-Marchfeld West (malý región č. 42, 2005)
 - Rozvojová koncepcia oblasti Viedeň Donaustadt-Marchfeld Süd (časti regiónu č. 56, 2004)
 - Rozvojová koncepcia oblasti Mödling (malý región č. 29, 2003)
 - Rozvojová koncepcia oblasti Juhovýchodný Tullnerfeld (malý región č. 40, 2001)
- Informačné a komunikačné platformy ako aj pracovné spoločenstvá a spoločenstvá ďalšieho vzdelávania (príklady):
 - Regionálna platforma Flugfeld Aspern
 - Kanalizačné zariadenia a čistiarne odpadových vôd – susedné okolie

⁵¹ Porovnaj Fellner: Regionale Kooperation, Wien 2007.

⁵² Viac informácií na <http://www.centrope.com/de> [28.01.2011]

⁵³ Porovnaj Stadtentwicklung Wien – MA18, 2005, str. 88 - 91.

⁵⁴ Viac informácií na <http://www.raumordnung-noe.at/dynamisch/showcontainer.php?id=60> [stiahnuté dňa 21.02.2011]

- VIA-SUM ako aj Konferencia mesto – okolie a fóra Juh a Sever (Süd und Nord)
- Pracovné spoločenstvo Bürgerkarte (Ebergassing, Gramatneusiedl, Schwadorf a zväz odpadového hospodárstva oblasti Schwechat)
- Projekty spolupráce (príklady):
 - Mobilita – 10 pred Viedňou (malý región č. 44)
 - Manažment Bauhof Wienerwald WIR-Region (malý región č. 45)
 - Sieť rekreačných zariadení Liesing-Schwechat-„Zwischenstromland“ (PGO)
 - Hospodársky park Ecoplus Wolkersdorf (malý región č. 48)
 - Projekt 100% obnoviteľné zdroje energie (malý región č. 28 – Römerland Carnuntum)
 - Regionálna energetická koncepcia Marchfeld (malý región č. 56)⁵⁵
 - Pilotný projekt VAMÖG: Verband aller Mödlinger Gemeinden (Zväz všetkých obcí Mödlingu). Úlohou VaMöG je moderované prepojenie celkovo 20 obcí Mödlingu na úrovni starostov (burza tém) s cieľom lepšieho využívania informácií, know-how, kapacít a finančných prostriedkov prostredníctvom sprostredkujúceho promotéra.⁵⁶
- Súčasná spolupráca vo zväzoch alebo iných formách:
 - Zväz dopravy
 - Zväzy odpadového hospodárstva
 - Zväzy pre vodovody a zmluvy o dodávke vody
 - Zväzy pre odpadové vody
 - Obecné školské zväzy
 - Spolupráca na ochranu prírody a krajiny: Biosférický park Wienerwald, Národný park Donau-Auen a Chránená krajinná oblasť Bisamberg.
 - Spolupráca v oblasti marketingu lokality: napr. Vienna Region Marketing GmbH (združenie troch hospodárskych agentúr regiónu Viedne: hospodárska agentúra Viedne, ecoplus – hospodárska agentúra spolkovej krajiny Dolné Rakúsko a WIBAG- hospodársky úrad/služba Burgenland AG) ako medziregionálna iniciatíva presahujúca hranice spolkových krajín.⁵⁷

⁵⁵ 23 zúčastnených obcí zásobuje svoje domácnosti energiou z obnoviteľných zdrojov energie (napr. veterné elektrárne, slnečné kolektory, zariadenia na bioplyn, elektrárne na báze dreva, slamy a biomasy, malé vodné elektrárne). Viac na www.regionmarchfeld.at [stiahnuté dňa 17.02.2011].

⁵⁶ Porovnaj http://www.raumordnung-noe.at/uploads/02_ppp_krammer_vamg.pdf [stiahnuté dňa 28.07.2011].

⁵⁷ Cieľom spoločnosti Vienna Region Marketing GmbH je spoločne ponúkať služby v oblastiach zakladania, umiestnenia/rozširovania podnikov, prípravy lokalít podnikov, prístupu k výskumným a rozvojovým zariadeniam, financovania podpory, rizikového kapitálu, spolupráce a sietí (prepojenia) ako aj internacionalizácie. (porovnaj <http://www.viennaregion.at>)

V úvode spomenuté právne bariéry spolupráce medzi Viedňou a Dolným Rakúskom sa od 1. októbra 2011 odstránili prijatím novelizovaného 60. spolkového ústavného zákona na posilnenie práv obcí v Rakúsku⁵⁸. Teraz bude možné realizovať spoluprácu nielen v rámci administratívnych hraníc, ale aj mimo hranice spolkových krajín. Zákon okrem toho umožňuje zakladanie viacúčelových zväzov a združení. Nová úprava zákona tak podstatne zvýši potenciál spolupráce v aglomerácii Viedeň. Napriek tomu je nevyhnutné popri administratívnych hraniciach odbúrať aj predsudky a nedôveru „malých“ dolnorakúskych obcí voči „veľkému“ mestu Viedeň, aby sa mohla v strednodobom horizonte zintenzívniť medziobecná spolupráca.

2 Spolupráca obcí v Bratislavskom a Trnavskom kraji

2.1 Legislatívny rámec pre spoluprácu na komunálnej úrovni

Pre fungovanie územnej samosprávy, t.j. miest a obcí bol vytvorený špecifický legislatívny rámec, rešpektujúci úlohu a postavenie miestnej samosprávy na Slovensku. Ústava Slovenskej republiky vo svojej štvrtej hlave vo vzťahu k územnej samospráve uvádza:

- územná samospráva je spoločenstvom fyzických osôb, vytvoreným na územnom základe, ktoré môže byť samostatne spravované; má vlastné záujmy a potreby, odlišné od celospoločenských,
- má ústavou dané postavenie právnickej osoby, odlišnej od štátu, čo je základom pre majetkovú a finančnú samostatnosť,
- plní úlohy smerujúce k uspokojeniu záujmov spoločenstva, ako aj iné úlohy, ktoré je účelné na tejto úrovni plniť,
- má volené orgány, nezávislé od štátu,
- pri riešení svojich úloh vystupuje vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť a je viazaná len zákonmi, prípadne vykonávacími právnymi predpismi.

Podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov môžu obce spolupracovať:

- na základe zmluvy uzavretej za účelom uskutočnenia konkrétnej úlohy, činnosti,
- na základe zmluvy o zriadení združenia obcí,

⁵⁸ Porovnaj. 60. Bundesverfassungsgesetz: Änderung des Bundes-Verfassungsgesetzes zur Stärkung der Rechte der Gemeinden (NR: GP XXIV GABR 1213 AB 1313 S. 112. BR: AB 8526 S. 799.)

- zriadením alebo založením právnickej osoby podľa osobitného zákona.

Zmluva uzavretá na účel uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti sa uzatvára na určitý, alebo neurčitý čas. Jej predmetom nemôže byť vznik právnickej osoby. Predmetom takejto zmluvy je aj zriadenie spoločného obecného úradu. Na platnosť zmluvy je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov obecného zastupiteľstva každej obce, ktorá je účastníkom zmluvy. Za záväzky vzniknuté voči tretím osobám zo zmluvy uzavretej na účel uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti zodpovedajú účastníci zmluvy spoločne a nerozdielne, ak zmluva neustanovuje inak. Majetok, ktorý obce získajú na základe zmluvy sa stáva spoluvlastníctvom všetkých obcí, ktoré sú účastníkom zmluvy. Podiel na majetku získanom spoločnou činnosťou zodpovedá sume vložených prostriedkov, ak sa obce nedohodnú inak. Zriadením spoločného úradu nedochádza k obmedzeniu práv zmluvných obcí. Spoločný obecný úrad nie je právnickou osobou a zriaďuje sa predovšetkým s cieľom zabezpečovať prípravu rozhodovacej činnosti starostov zmluvných obcí, ktoré nie je ekonomicky a odborne účelné, racionálne a vecne správne vykonávať samostatne. Spoločný obecný úrad nie je oprávnený vydávať rozhodnutia, ale len pripravuje odborný návrh rozhodnutia obce, ktoré vydáva príslušný starosta obce.

Obce môžu zriaďovať združenie obcí, ako právnickú osobu. Predmetom činnosti združenia môže byť najmä oblasť sociálnych vecí, starostlivosti o životné prostredie, miestna doprava, oblasť školstva, kultúry, miestny cestovný ruch, atď.. Na platnosť zmluvy je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov obecného zastupiteľstva každej obce, ktorá je účastníkom zmluvy. Súčasťou zmluvy sú aj stanovky združenia. Registráciu združenia uskutočňuje územne príslušný krajský úrad všeobecnej štátnej správy. Združenie zaniká dobrovoľným rozpustením, zlúčením s iným združením alebo právoplatným rozhodnutím krajského úradu o jeho rozpustení, ak k tomu existujú zákonné podmienky.

Spolupráca obcí je v legislatíve SR definovaná na princípe dobrovoľnosti, vzájomnej výhodnosti a obce majú pri tejto spolupráci rovnocenné postavenie, bez ohľadu na veľkosť obce. Obce môžu spolupracovať pri zabezpečovaní samosprávnej pôsobnosti, ale aj pri zabezpečovaní prenesenej pôsobnosti výkonu štátnej správy. Legislatíva SR neobsahuje ustanovenia prikazujúce spoluprácu obcí za účelom kvalitnejšieho a efektívnejšieho zabezpečovania úloh⁵⁹.

Momentálne je na Slovensku najrozšírenejšou formou medziobecnou spolupráce vytváranie spoločných obecných úradov. K 15. máju 2011 bolo na základe

⁵⁹ Viktor Nižňanský a kol.: Medziobecná spolupráca a zlučovanie obcí na Slovensku, KVPC a VŠEMVS, 2009.

zmlúv uzavretých k uskutočneniu konkrétnych úloh miestnej územnej samosprávy fungujúcich 235 spoločných obecných úradov. Medzi najčastejšie vykonávané pôsobnosti týchto úradov patria:

- špeciálny stavebný úrad pre miestne a účelové komunikácie
- stavebný poriadok
- školstvo
- ochrana prírody a krajiny
- štátna vodná správa
- územné plánovanie
- opatrovatelské služby (sociálne služby, sociálna činnosť)

Stavebný poriadok je najčastejšou činnosťou zabezpečovanou spoločným obecným úradom. Spolu bolo za týmto účelom vytvorených viac ako 200 spoločných úradov zahŕňajúcich takmer všetky slovenské mestá a obce.

Ďalšie spoločné obecné úrady vykonávajú činnosti na úseku: miestnych a účelových komunikácií, ochrany pred požiarmi, ochrany ovzdušia, ochrany pred povodňami, odpadového hospodárstva, regionálneho rozvoja, investičnej činnosti, verejného obstarávania.

2.2 Medziobecná spolupráca v Bratislavskom kraji

Bratislava ako hlavné mesto krajiny je centrom administratívnych, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych činností. Má silné funkčné väzby s okolitým územím. Funkčná oblasť aglomerácie Bratislavy však nie je jasne a jednoznačne ohraničená. Za účelom tejto štúdie a zjednodušenia, hovoríme najmä o bratislavskom regióne. Zároveň je nevyhnutné podčiarknuť skutočnosť, že funkčné a kooperačné väzby nekončia na administratívnych hraniciach, ale siahajú tiež nad rámec regiónu. Aglomerácia Bratislavy má rozlohu viac ako 2 000 km² a pozostáva zo 73 obcí, z ktorých má 7 štatút mesta. Počet obyvateľov sa na tomto území za posledné desaťročie pomerne stabilizoval, avšak zo strednodobého hľadiska (rok 2030) sa očakáva jeho zvýšenie. Nárast populácie so silnejšou koncentráciou hospodárskych činností vytvorí väčší tlak na efektívne a účinné využívanie dostupných zdrojov. Predpokladá sa, že bude pokračovať trend vyludňovania mesta Bratislava, a preto budú nevyhnutné lepšie funkčné väzby a štruktúry s bezprostredným okolím. V kontexte obmedzených zdrojov sa mesto a obce budú musieť snažiť o novú spoluprácu nielen s partnermi z verejného, ale aj súkromného sektora (vrátane mimovládneho). V porovnaní s Rakúskom nemá spolupráca

obcí na Slovensku až takú dlhú tradíciu. Aj keď základná legislatíva na fungovanie miestnej samosprávy vytvorila priestor na spoluprácu, konkrétne partnerstvá sa v bratislavskom regióne rozvíjajú iba pomaly. Vieme však identifikovať najčastejšie oblasti a formy spolupráce medzi obcami, a posúdiť potenciál kooperácie do budúcnosti. V cezhraničnom kontexte je osobitnou kategóriou spolupráca s rakúskymi partnermi na komunálnej úrovni. V porovnaní s aglomeráciou Viedne neexistujú tu inštitucionalizované podporné systémy alebo štruktúry na iniciovanie, rozvoj a rozšírenie spolupráce. Zákon o obecnom zriadení č. 369/1990 Z. z. a iné právne ustanovenia rozoznávajú nasledovné zodpovednosti miestnej samosprávy, ktoré sú dôležité aj pre spoluprácu medzi obcami:

- správa majetku miest a obcí;
- miestne dane a miestne poplatky;
- dohľad nad hospodárskou činnosťou v obci a vydávanie rozhodnutí, resp. posudkov k investičným činnostiam;
- budovanie a údržba miestnych komunikácií a verejných priestranstiev;
- budovanie a údržba miestnych športových a kultúrnych zariadení;
- poskytovanie služieb komunálneho odpadového hospodárstva, zásobovania pitnou vodou, úpravy odpadovej vody, kanalizácie, údržby verejnej zelene a osvetlenia, miestnej verejnej dopravy;
- vytváranie a ochrana dobrých podmienok zdravého života a práce občanov;
- ochrana životného prostredia a vytváranie podmienok poskytovania zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, kultúry, umeleckých činností a športu;
- vypracovanie strategických a plánovacích dokumentov;
- investičné a podnikateľské činnosti odzrkadľujúce potreby obyvateľov a rozvoja obce;
- ochrana kultúrnych pamiatok (dedičstva) a prírodných zdrojov;
- činnosti v oblasti sociálnej pomoci.

V analýze súčasného stavu spolupráce sme použili informácie zhromaždené v rámci prieskumu na úrovni regionálnej a miestnej samosprávy a iné sekundárne zdroje. Predmetné údaje by mali poskytnúť informáciu o oblastiach, ktoré sú perspektívne pre spoluprácu medzi mestami a obcami.

Záujem obcí v aglomerácii Bratislava o spoluprácu so svojimi partnermi v predmetnom území nie je príliš veľký. Mestá a obce mali menší záujem o priamu spoluprácu s mestom Bratislava. Na druhej strane boli všetci respondenti pozitívne naladení a vidia možnosti spolupráce s rôznymi partnermi v budúcnosti.

Životné prostredie a environmentálna infraštruktúra je veľmi dôležitým predmetom spolupráce medzi slovenskými obcami. Spolupráca sa týka najmä menších obcí (s menej než 5 000 obyvateľmi). Osobitné témy sa týkajú budovania kanalizácie, čističiek odpadových vôd a systémov komunálneho odpadového hospodárstva. Väčšina inštitucionalizovaných štruktúr spolupráce sa zameriava práve na tieto témy, niekedy v kombinácii aj s inými témami. Tematické oblasti odzrkadľujú súčasné potreby miest a obcí v oblasti environmentálnej infraštruktúry a zároveň obmedzené finančné zdroje obcí. Momentálne je pre samosprávu náročné venovať sa predmetným témam a projektom individuálne. V širšom kontexte musí Slovenská republika dodržiavať a plniť svoje záväzky voči EÚ v oblasti životného prostredia. Menšie obce sa zoskupujú, aby vytvorili „aglomerácie“, ktoré sú oprávnené na získanie podpory z programov financovaných zo zdrojov EÚ.

Mestá a obce nachádzajúce sa v danom území tradične spolupracujú v oblasti cestovného ruchu. Súčasnú formálnu a neformálnu štruktúru a systémy sa zameriavajú na spoločnú podporu (propagáciu) územia a vývoj komplexných produktov pre domácich a zahraničných klientov. Samospráva a čiastočne aj súkromný sektor si uvedomujú, že obce v súčasnosti nie sú schopné sa presadiť na individuálnej báze. Je preto prirodzené, že miestne samosprávy kooperujú s cieľom propagácie územia a jeho špecifik a lepšieho využívania turistického potenciálu. Niekoľko iniciatív zahŕňalo podporu rozvoja cestovného ruchu v súvislosti s vinárstvom a vinohradníctvom v Malokarpatskej oblasti. Činnosti v cestovnom ruchu môžu získať podporu z rôznych finančných zdrojov, zároveň majú dobrý potenciál aj pre cezhraničnú spoluprácu.

Ďalšia oblasť spolupráce má skôr horizontálny charakter. Napriek faktu, že v aglomerácii Bratislavy existujú obmedzené skúsenosti pri spoločnom rozvoji širšieho územia presahujúceho hranice jednej obce, postupne sa zvyšuje povedomie o potrebe vytvárania funkčných väzieb medzi samosprávami (mestami a obcami). Mnoho miest a obcí informovalo o prizvaní zástupcov okolitých obcí v priebehu prípravy nového, resp. aktualizácie existujúceho územného plánu. Na druhej strane, nemáme poznatky o tom, že by predmetné iniciatívy viedli k vypracovaniu spoločných strategických dokumentov pre väčšie územie (mikroregión alebo subregión). Spracovanie strategických dokumentov na úrovni Bratislavského samosprávneho kraja (územný plán, doprava) predstavujú reálne príležitosti na aktívne zapojenie a spoluprácu miest a obcí v tejto aglomerácii. Bratislavský kraj už inicioval vytvorenie priestoru a podmienok pre lepšiu komunikáciu a výmenu názorov na odbornej úrovni.

Miestna samospráva na Slovensku podporuje rozvoj kultúrnych činností. Na komunálnej úrovni existuje prirodzený záujem o výmenu informácií, skúseností a spoluprácu medzi susednými obcami. Väzby existujú na oficiálnej komunálnej úrovni, na úrovni formálnych skupín, ako aj jednotlivcov. Menšie podujatia a činnosti možno finančne podporuje aj samosprávny kraj. Na základe získaných údajov môžeme konštatovať, že spolupráca a komunikácia v oblasti kultúry výrazne presahuje hranice Bratislavského kraja.

Aj keď sa schopnosť pritiahnúť investície a efektívne podporovať malé a stredné podniky považuje za jeden z kľúčových faktorov hospodárskeho rozvoja, zdá sa, že v tejto oblasti miestne samosprávy spolupracujú len minimálne. Mestá a obce disponujú relatívne širokou škálou nástrojov, ktorými môžu ovplyvňovať podnikateľské prostredie na svojom území:

- finančné nástroje
- infraštruktúra
- marketing
- odborná (technická) podpora a informácie

Tieto nástroje však využívajú samosprávy individuálne. Nevieme o žiadnej spoločnej stratégii viacerých obcí v oblasti podpory podnikania a ekonomického rozvoja.

Formy a štruktúry spolupráce

Forma spolupráce a štruktúry na realizáciu spoločných činností do značnej miery vyjadrujú stupeň rozvoja spolupráce a význam, ktorý sa jej partneri pripisujú. V zásade, čím formálnejšia a inštitucionalizovanejšia je spolupráca, tým väčší význam má daná téma (oblasť) pre obce ako partnerov. Oficiálna forma spolupráce často odzrkadľuje už dlhodobé väzby medzi mestami a obcami, ako aj zámer ďalej pokračovať v spolupráci. Osobitne sa to týka služieb, ktoré sú nevyhnutné na efektívne fungovanie obcí, ale ktoré si vyžadujú významné zdroje, ktoré často menším obciam chýbajú. Okrem toho sa zdá, že silným motivačným faktorom pre využívanie, riadenie, správu a údržbu spoločnej infraštruktúry práve ekonomická efektivita.

Jedným zo zistení je, že miestna správa má záujem o spoluprácu s okolitými mestami a obcami, ale existuje tu len obmedzený počet inštitucionalizovaných partnerstiev. Najobvyklejšou formou spolupráce v aglomerácii je vytvorenie združenia obcí. Podľa zákona o obecnom zriadení združenie možno založiť na výkon činností v nasledovných oblastiach: sociálna starostlivosť, ochrana životného pro-

stredia (najmä zber, spracovanie a preprava komunálneho odpadu, úprava odpadových vôd), miestna doprava, vzdelávanie, kultúra a miestny cestovný ruch. Činnosti akéhokoľvek združenia musia prispievať k plneniu povinností miestnej samosprávy. V súčasnosti existuje 15 združení obcí registrovaných v bratislavskom regióne.

Tabuľka 5

Názov združenia	Počet obcí
Mikroregión Červený Kameň	6
Miniregión Pridunajsko	6
Pezinský mikroregión	5
REO-Združenie pre separovaný zber	4
Turistika bez hraníc	10
Združenie mesta Modra a obcí malokarpatského mikroregiónu	6
Združenie miest a obcí Malokarpatského regiónu	6
Združenie miest a obcí pre separovaný zber odpadu - Záhorie	10
Združenie obcí Bernolákovo-Ivanka pri Dunaji na vybudovanie cyklistického chodníka	2
Združenie obcí JURAVA	3
Združenie obcí na separovaný zber odpadu - Podunajsko	11
Združenie obcí Šúr	6
Združenie obcí v povodí rieky Moravy	7
Združenie obcí Záhorská Ves a Suchohrad pre výstavbu a prevádzkovanie ČOV a kanalizáciu v obciach	2
Združenie výstavby kanalizácie v regióne Malacky	21

Zdroj: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Združenia, ktoré sú aktívne na území aglomerácie Bratislavy, predstavujú heterogénne skupiny v zmysle trvania spolupráce. Väčšina z nich bola založená po roku 2000. Z tematického hľadiska sa zameriavajú na relatívne malý počet tematických oblastí, pričom v rámci inštitucionalizovaných štruktúr prevládajú 2 témy: odpadové hospodárstvo a cestovný ruch (podrobnejšie ich opisuje 2. kapitola). Pokiaľ ide o systém ochrany vody a vodné hospodárstvo, hlavným faktorom

združovania obcí môže byť oprávnenosť väčších „území“ na podporu z verejných zdrojov. Založenie združenia možno považovať za krátkodobú spoluprácu v konkrétnom investičnom projekte; avšak združenie, ktoré dostáva finančnú podporu, je často zodpovedné aj za správu infraštruktúry. Programy EÚ predstavujú hlavný zdroj financovania projektov v oblasti odpadového a vodného hospodárstva, ako aj cestovného ruchu. Národné zdroje sú veľmi obmedzené a v skutočnosti iba dopĺňajú systémy financované zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu.

Ďalšou inštitucionalizovanou a často využívanou formu spolupráce na komunálnej úrovni je vytvorenie spoločných obecných úradov. K 15.5.2011 bolo na území Bratislavského kraja zaregistrovaných 19 spoločných obecných úradov. Najčastejšie spoločne vykonávané pôsobnosti sú na úseku stavebného poriadku, stavebného úradu pre miestne a účelové komunikácie a školstvo.

Zdá sa, že menšie obce sú v partnerstvách aktívnejšie v porovnaní s mestami a väčšími obcami. Niektoré združenia spájajú výlučne obce bez zapojenia akýchkoľvek miest. Mestá sa vo všeobecnosti, bez ohľadu na svoju veľkosť a polohu, zapájajú do existujúcich združení menej. Osobitným znakom je to, že Bratislava (magistrát) sa vôbec nepodieľa na formalizovaných štruktúrach spolupráce. Jednotlivé časti hlavného mesta sa však združujú a spoločne podporujú svoje konkrétne záujmy. Partnerstvá sa v priemere skladajú z 10 partnerov a sú stále relatívne nenáročné na riadenie. Mikroregióny predstavujú podkategóriu združení obcí, avšak nepredstavujú významnú formu formálnej spolupráce. Zdá sa, že mikroregióny sú oveľa obľúbenejšie v ostatných regiónoch Slovenska s vyšším podielom vidieckych oblastí. Aglomerácia Bratislavy ako celok nie je súčasťou euroregiónu. Jedinou výnimkou je okres Malacky, ktorý je súčasťou euroregiónu Pomoravie.

Partnerstvá dvoch obcí predstavujú osobitnú formu spolupráce. Majú dlhú tradíciu, nakoľko väčšina z nich bola založená na začiatku 90. rokov. Sú formalizované na základe písomných zmlúv, avšak bez vytvorenia štruktúr. Pozitívnym aspektom je to, že partnerstvá obcí fungujú aj po dvoch desaťročiach. Obvykle sa zameriavajú na „mäkké“, t.j. kultúrne a vzdelávacie činnosti. Tieto partnerstvá nemajú za cieľ zdieľať spoločnú víziu rozvoja alebo strategické činnosti, avšak v prípade dostupnosti finančných prostriedkov sa uplatňujú menšie investičné činnosti. Vedľajším efektom partnerstiev dvoch obcí sú užšie väzby a neformálne interakcie medzi obyvateľmi.

Väčšina väzieb, komunikácie a spolupráce na komunálnej úrovni na Slovensku nie je inštitucionalizovaná. Tieto interakcie, resp. vzájomné ovplyvňovanie je však dôležité pre samosprávu a rozvoj územia. Často prinášajú konkrétne výsled-

ky a okrem toho slúžia ako základ užšej spolupráce s potenciálom formalizácie. Respondenti prieskumu zdôraznili komunikáciu, a so určitej miery aj spoluprácu, s okolitými obcami pri vypracovaní plánovacích dokumentov jednotlivých obcí. Nakoľko rozvojové činnosti na území miest a obcí majú jednoznačný vplyv na okolité územie, mesto/obec pracujúca na novom územnom pláne v mnohých prípadoch pozve zástupcov okolitých miest/obcí, aby vyjadrili svoje názory a pripomienky. Aj keď neexistuje spoločný strategický postup pri rozvoji väčšieho územia ako v Rakúsku, pozitívom je, že miestna samospráva si uvedomuje vzájomné vzťahy a prepojenia. Osobitnou skupinou sú stretnutia súvisiace s konkrétnymi problémami, ktoré však nemajú charakter systematickej spolupráce. Okrem toho sú k dispozícii informácie o neformálnej, ale pravidelnej spolupráci v oblasti cestovného ruchu, kultúry, dopravy a športu.

Väčšina týchto interakcií, resp. spolupráce sa uskutočňuje v zázemí hlavného mesta. To znamená, že medzi mestami a obcami existuje komunikácia približne rovnakého rozsahu a určitú komunikáciu možno pozorovať medzi sekundárnymi centrami (mestami) a okolitými obcami. Prekvapivým je zistenie, že existuje veľmi obmedzená komunikácia je medzi mestom Bratislava a zvyšnou časťou aglomerácie. Aglomerácii v skutočnosti chýbajú poloformálne alebo neformálne platformy, ktoré by zoskupili partnerov z regiónu. Túto funkciu do značnej miery nahrádzajú činnosti regionálnej samosprávy. Doposiaľ tu boli iniciatívy na komunikáciu s miestnou samosprávou ohľadom strategických dokumentov pre hospodársky a sociálny rozvoj, územný rozvoj a dopravu. Úrad Bratislavského samosprávneho kraja organizuje stretnutia s relevantnými partnermi vo forme pracovných skupín a stretnutí. Tieto majú ad hoc charakter, ale zámerom je vytvoriť základy na pravidelnú komunikáciu a spoluprácu. Aby sa tieto vzájomné vzťahy rozšírili a zintenzívnili, musí bratislavský región prijať príslušné strategické dokumenty, ktoré stanovujú jednoznačné ciele a činnosti v rámci daného územia. Úlohou samosprávneho regiónu je predovšetkým koordinácia a podpora, zatiaľ čo kľúčové činnosti a spolupráca sa musia uskutočňovať na miestnej úrovni.

Nakoľko komunálna spolupráca v aglomerácii Bratislavy je často v prípravnej fáze, sú k dispozícii prevažne nehmateľné výsledky. Väčšina zástupcov územnej správy považuje lepšiu komunikáciu, užšie väzby a osobný kontakt za hlavné výhody kooperačných iniciatív na slovenskej strane pohraničného regiónu. V tejto fáze sú obce schopné lepšie komunikovať a spolupracovať, ale hlavne pokiaľ ide o riešenie spoločných problémov. Spoločné problémy a možnosť prístupu k finančným prostriedkom boli kľúčovou motiváciou obcí pre vytvorenie formálnej a inštitucionalizovanej spolupráce. Spravidla sa koncentrujú na špecifický projekt (infraštruktúra zásobovania pitnou vodou a kanalizácie, odpadového hospodár-

stva a turizmu). Naďalej sa len veľmi zriedkavo objavujú iniciatívy zamerané na proaktívny prístup k otázkam rozvoja konkrétneho územia, ktoré zahŕňa viac než jedno mesto alebo obec. Strategické dokumenty stanovujúce jednoznačné ciele, na ktorých sa dohodnú všetci partneri, môžu slúžiť ako základ konkrétnych činností (projektov). Súčasný stav do značnej miery odzrkadľuje obmedzené skúsenosti so spracovaním strategických rozvojových dokumentov.

Niekoľko respondentov poukázalo na nedostatok finančných zdrojov na rozvojové činnosti ako dôsledok finančnej a hospodárskej krízy. Okrem toho sú obmedzené možnosti získať finančnú podporu na zriadenie, rozvoj a riadenie kooperačných činností. Externé zdroje (zdroje EÚ), ktoré má územná správa k dispozícii, podporujú konkrétne odvetvia, pričom mestá a obce žiadajú o poskytnutie grantu zvyčajne individuálne.

2.3 Medziobecná spolupráca v Trnavskom kraji

Územie Trnavského kraja pokrýva 4 146,62 km² a je rozdelené do 7 administratívnych jednotiek - okresov: Dunajská Streda, Galanta, Hlohovec, Piešťany, Senica, Skalica, Trnava. Spolu sa na území kraja nachádza 251 obcí, z toho 16 z nich má štatút mesta. Celkový počet obyvateľov kraja bol v roku 2009 viac ako 563 tisíc. Za ostatných 10 rokov došlo v počte obyvateľov len k marginálnemu prírastku. V strednodobom horizonte by sa počet obyvateľov mal mierne zvýšiť, ale nepredstavuje zásadnú zmenu v demografii obyvateľstva.

Trnavský kraj má vzhľadom na svoju polohu intenzívne ekonomické väzby na Bratislavu a Bratislavský kraj ako celok. Kľúčovú úlohu zohráva vybudované dopravné spojenie medzi hlavným mestom, Trnavou a ďalšími sekundárnymi centrami. Na celom západnom Slovensku je viditeľná koncentrácia priemyselných aktivít v koridore diaľnice D1 smerom na severovýchod Slovenska. V posledných 10 rokoch sme na území kraja zaznamenali významné zahraničné investície, ktoré posilňujú odvetvovú špecializáciu územia. Predmetné rozvojové trendy majú priamy vplyv na ekonomický rozvoj miest a obcí lokalizovaných v Trnavskom kraji. Napriek tomu si Trnavský kraj zachováva prevažne vidiecky charakter, čo zvyšuje význam efektívnej spolupráce medzi ekonomickými centrami a ich zázemím.

Prvé iniciatívy medzikomunálnej spolupráce sa na Slovensku objavili ihneď po vytvorení územnej samosprávy v roku 1990. Základný legislatívny rámec postupne definoval aj primárne oblasti spolupráce medzi obcami. Tie priamo súvisia

s výkonom zodpovedností miestnej samosprávy, konkrétne so:

- správou majetku miest a obcí;
- miestnymi daňami a poplatkami;
- dohľadom nad hospodárskou činnosťou v obci a vydávanie rozhodnutí, resp. posudkov k investičným činnostiam;
- budovaním a údržbou miestnych komunikácií a verejných priestranstiev;
- budovaním a údržbou miestnych športových a kultúrnych zariadení;
- poskytovaním služieb komunálneho miestneho odpadového hospodárstva, zásobovaním pitnou vodou, úpravou odpadovej vody, kanalizáciou, údržbou verejnej zelene a osvetlenia, miestnej verejnej dopravy;
- vytváraním a ochranou dobrých podmienok zdravého života a práce občanov;
- ochranou životného prostredia a vytváraním podmienok poskytovania zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, kultúry, umeleckých činností a športu;
- vypracovaním strategických a plánovacích dokumentov;
- investičnými a podnikateľskými činnosťami odzrkadľujúcimi potreby obyvateľov a rozvoja obce;
- ochranou kultúrnych pamiatok (dedičstva) a prírodných zdrojov;
- činnosťami v oblasti sociálnej pomoci.

Medzi hlavné formy spolupráce medzi obcami v Trnavskom kraji patria spoločné obecné úrady zodpovedné za výkon konkrétnych činností a združenia obcí. Oba druhy spolupráce medzi mestami a obcami sú v súlade so zákonom formalizované. To znamená, že tieto dohodnuté činnosti sa vykonávajú na základe platnej zmluvy a na základe rozhodnutia väčšiny obecného zastupiteľstva každej zapojenej samosprávy.

Momentálne je na území Trnavského kraja registrovaných celkovo 30 združení obcí. Väčšina z nich má dlhoročnú tradíciu, pričom časť z nich vyvíja len obmedzenú aktivitu. Vzhľadom na veľkosť a tematické zameranie predstavuje táto forma relatívne flexibilný spôsob spolupráce medzi mestami a obcami. Združenia využívajú predovšetkým menšie obce na efektívnejšie presadzovanie a realizáciu svojich rozvojových zámerov. Vo väčšine prípadov počet samospráv zapojených do združení obcí v Trnavskom kraji nepresahuje počet 10. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že existujú združenia len s 2-3 samosprávami a naopak združenia, kde je zapojených niekoľko desiatok samospráv, ktoré pokrývajú významnú časť územia kraja (viď nižšie).

Tabiľka 6: Prehľad združení obcí v Trnavskom kraji

Názov zdruzenia	Počet obcí
"KOMPLEX", záujmové združenie obcí	9
Budovanie, združenie obcí	3
Dolné Považie a Podunajská nížina - Mátyusföld	22
Mikroregión Branč-združenie obcí	9
ZDRUŽENIE OBCI PATRIA	4
Združenie miest a obcí galantsko-šalianskeho regiónu	36
Združenie miest a obcí Záhorskej oblasti	75
Združenie miest a obcí, región JE Jaslovské Bohunice	35
Združenie obcí - Budovanie kanalizácie GHKPV	4
Združenie obcí - budovanie regionálnej skládky TKO - Cunín	12
Združenie obcí - HAVRAN	5
Združenie obcí - kanalizácia do spoločnej ČOV	2
ZDRUŽENIE OBCÍ - MIKROREGIÓN ŠAŠTÍNSKO	6
Združenie obcí - MIKROREGIÓN SKALICKO	21
Združenie obcí - PODHORIE	3
ZDRUŽENIE OBCÍ BIELA HORA	10
Združenie obcí Horná Krupá - Bíňovce	2
ZDRUŽENIE OBCÍ HORNÉHO ŽITNÉHO OSTROVA pre odvádzanie a čistenie odpadových vôd	7
Združenie obcí Horného Žitného ostrova v odpadovom hospodárstve so sídlom v Šamoríne	21
Združenie obcí Kuklov, Borský Svätý Jur, Sekule a Moravský Svätý Ján - budovanie skupinového vodovodu	4

Združenie obcí Malý Žitný ostrov	3
Združenie obcí Medzičilizia	7
Združenie obcí Mikroregión Klátovské rameno - Tökési ág Kistérség	11
Združenie obcí mikroregiónu DUDVÁH	9
Združenie obcí odpadového hospodárstva Gabčíkovského regiónu	18
Združenie obcí pre hospodárenie s odpadom v Malokarpatskom partnerstve	18
ZDRUŽENIE OBCÍ PRE ROZVOJ POMORAVIA	11
Združenie obcí Trstín - Horná Krupá - Bíňovce	3
Združenie obcí VIESKY	6
Združenie obcí Zemianske Sady, Pusté Sady a Šalgočka za účelom separácie odpadu	3

Zdroj: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Pri analýze možností rozvoja spolupráce medzi mestami a obcami, vrátane cezhraničnej spolupráce na území Twinregiónu je dôležitá tematická orientácia spolupráce. Existujúce združenia v popise činnosti uvádzajú niekoľko oblastí záujmu, resp. uvádzajú všeobecné oblasti ako napr. presadzovanie spoločných záujmov. To v praxi znamená, že združenia sa nesústredia na riešenie len jedného problému/rozvojového zámeru, ale majú tendenciu pokryť širšie spektrum činností. Podstatná časť združení obcí vznikla za účelom prípravy, realizácie a využívania čističiek odpadových vôd, kanalizácie a sietí pitnej vody. Vytvorenie združenia bolo v týchto prípadoch reakciou na existujúce podmienky získania finančnej podpory na realizáciu týchto aktivít, keď jednotlivé menšie mestá a obce nie sú oprávnené na financovanie budovania vodnej infraštruktúry. Ochrana životného prostredia a krajiny je tradične aktuálnou témou, ktorá si vyžaduje úzku spoluprácu obcí. V tomto kontexte sa stále výraznejšie na území Trnavského kraja presadzuje téma obnoviteľných (alternatívnych) zdrojov energie. Tento trend je čiastočne reakciou na ukončené a prebiehajúce projekty v tejto oblasti. Ďalšími tematickými okruhmi, ktoré samosprávy plánujú riešiť spoločne je: ekonomický rozvoj, cestovný ruch, zamestnanosť, sociálne služby a vzdelávanie. Viaceré združenia obcí sa snažia o vytvorenie podmienok, zapojenie a rozvoj cezhraničnej spolupráce. Trnavský kraj má veľmi dobré podmienky na využívanie cezhraničnej

spolupráce ako nástroja na podporu ekonomického rozvoja. Mestá a obce majú dlhodobu možnosť rozvíjať vzťahy s partnermi v rámci programov cezhraničnej spolupráce s Rakúskom, Maďarskom a Českou republikou.

Menšie mestá a obce aktívne využívajú možnosť vytvorenia spoločných obecných úradov na vybraných úsekoch činností, za ktoré miestna územná samospráva zodpovedá. Aktuálne na území kraja Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky registruje 33 spoločných obecných úradov. Tie vo všeobecnosti dávajú samosprávam možnosť poskytovať služby občanom efektívnejším spôsobom. Hlavným dôvodom na vznik spoločných obecných úradov sú obmedzené finančné prostriedky a odborné kapacity miestnej samosprávy na výkon pôsobnosti.

Jednoznačne najčastejšou spoločne vykonávanou pôsobnosťou je stavebný poriadok. Medzi ďalšie patria:

- špecializovaný stavebný úrad pre miestne a účelové komunikácie
- stavebný poriadok a územné plánovanie
- školstvo
- opatrovateľské služby
- ochrana prírody a krajiny
- štátna vodná správa
- ochrana ovzdušia
- ochrana pred povodňami
- priestupkové konanie
- investičná činnosť
- sociálna činnosť

Všetky mestá a obce Trnavského kraja spolupracujú s okolitými samosprávami minimálne na výkone jednej pôsobnosti. Tento aspekt možno považovať za pozitívum, najmä z pohľadu existencie vzájomných väzieb a komunikácie medzi mestami a obcami. Zároveň je potrebné konštatovať, že takýto typ spolupráce nemá za cieľ presadzovanie spoločných rozvojových zámerov na území viacerých obcí. Dnes neexistujú spoločné rozvojové dokumenty obcí, ktoré by predstavovali spoločné ciele.

V súvislosti s rozvojom cezhraničnej komunálnej spolupráce je potrebné zdôrazniť, že v priebehu 90. rokov bol zvýšený záujem o spoluprácu s partnermi na druhej strane hranice. Väčšina miest a obcí v prihraničných regiónoch si bola schopná nájsť partnerské subjekty pre spoluprácu. Avšak len časť z týchto partnerstiev bola schopná realizovať významnejšie rozvojové aktivity. Hlavným nástrojom na podporu aktivít, podobne ako v Bratislavskom kraji, sú programy

cezhraničnej spolupráce financované z prostriedkov EÚ a národných zdrojov. Záujem subjektov miestnej samosprávy z Trnavského kraja o cezhraničnú spoluprácu s Maďarskom a Českou republikou viditeľne prevyšuje záujem o spoluprácu s rakúskymi partnermi. V tomto smere zohráva nezastupiteľnú úlohu Úrad Trnavského samosprávneho kraja. V rámci svojho postavenia sa snaží o úzku spoluprácu so zástupcami miest a obcí a ich podporu pri rozvoji cezhraničnej spolupráce s rakúskymi partnermi. Doterajšie projekty cezhraničnej spolupráce s Rakúskom boli, až na niekoľko výnimiek, realizované individuálnymi obcami.

3 Cezhraničná spolupráca v TwinRegione: Rakúsko - Slovensko

Dôležitý význam pre spoluprácu regiónu (TwinRegion) má cezhraničný program EÚ Slovenská Republika – Rakúsko 2007-2013 v rámci európskej územnej spolupráce. Spoločne s programom Rakúsko – Česká republika a predchádzajúcim programom INTERREG IIIA (2000-2006) sa posilňuje výmena a sieťovanie medzi jednotlivými obcami v regiónu a podporovať medziobecná spolupráca.

V úvode sa na základe stanovených súradníc spolupráce zoskupili jednotlivé iniciatívy (pozri str. 20 zoznam možných oblastí spolupráce).

Zaujímavé je, že sa medziobecná spolupráca obmedzuje na relatívne nízky počet oblastí spolupráce. Znalostná ekonomika, cestovný ruch a kultúra, životné prostredie a odpadové hospodárstvo sú kľúčovými oblasťami cezhraničnej spolupráce.

Viac ako tretina iniciatív podporovaných z vyššie uvedených programov spolufinancovaných EÚ sa týka rozvoja znalostnej ekonomiky regiónu, zatiaľ čo táto oblasť zahŕňa široké spektrum tém – od výskumu a rozvoja cez univerzitné vzdelávanie až po mestské internetové platformy. Hoci sú tieto témy významné pre ďalší rozvoj mesta, mestá sa spravidla ako nositelia projektu alebo projektoví partneri na nich aktívne nezúčastňujú. Niekedy sú zahrnuté regióny na slovenskej strane alebo spoločné krajiny na strane rakúskej, väčšinou však realizujú vzdelávacie alebo výskumné zariadenia alebo klastre.

Spolupráca v oblasti cestovného ruchu a kultúry sa v protiklade so znalostnou ekonomikou stala oblasťou spolupráce, v ktorej participujú samotné mestá a obce. Takto sa v súčasnosti implementuje päť projektov v oblasti kultúry a cestovného ruchu v menších mestách. Cieľom týchto iniciatív je snaha a rozvoj miest cestovného ruchu a kultúrnych podujatí. Hoci oblasť cestovného ruchu a kultúry vo väčších

mestách – zahrňujúc Viedeň a Bratislavu – nehrala doteraz významnejšiu rolu, prostredníctvom ich rozšírenia a posilnenia by sa mohol lepšie využiť celkový potenciál regiónu.

Relatívne vysoký počet projektov sa zaoberá témami, ktoré sa týkajú trhu práce a vzdelávania. Iniciatívy vo všetkých oblastiach vzdelávania (primárne, sekundárne, terciárne), ale aj vzdelávanie dospelých je podporované v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko. Avšak na týchto projektoch sa obce a mestá podieľajú len okrajovo. Spravidla sa realizujú opatrenia zamerané na odstránenie bariér na vzájomné zamestnávanie alebo na monitoring pracovného trhu relevantnými inštitúciami trhu práce na oboch stranách hranice. Vzhľadom na inštitucionálne podmienky pre trh práce a vzdelávanie sa toto meniť nebude, zatiaľ čo sa očakáva silnejšia účasť resp. rastúci záujem obcí o takéto iniciatívy.

Hlavná oblasť spolupráce – aj z pohľadu miest a obcí – je oblasť životného prostredia. Viedeň a Bratislava spolupracujú v oblastiach zachovania a využitia zelených a oddychových pôch, elektromobility a obnoviteľnej energie. Menšie prihraničné mestá spolupracujú v oblasti odstraňovania odpadov, zatiaľ čo hlavné mestá projektujú realizujú projekty efektívnejšieho využitia vody ako dôležitého zdroja mestských oblastí.

Existujú aj samostatné projekty v oblastiach zdravia, sociálnych vecí a dopravy, ktoré implementujú obce. Územné plánovanie bolo dôležitou témou v rámci programu INTERREG IIIA, predovšetkým pre Viedeň a Bratislavu. Obe mestá momentálne realizujú spoločný projekt CIDEP, ktorý vypracováva rozvojové modely miest v prihraničnom regióne.

Tabuľka 7: Prehľad: Medziobecná cezhraničná spolupráca podľa definovaných oblastí v cezhraničnom regióne Slovenská republika-Rakúsko.

Nr.	Druh spolupráce		Popis spolupráce	
	Spolupráca medzi mestami	Projekty s vplyvom na mestá	Spolupráca medzi mestami	Spolupráca medzi vzdelávacími inštitúciami
2	Zdravie a sociálna oblasť		Záchraný systém	
		X	HEC_HNR Home Emergency Call	<p>Obsah / aktivita</p> <p>Zavedenie domáceho núdzového systému volania v Bratislave a Bургенланд, ktorý môže byť rovnako použitý slovenskými aj rakúskymi záchranými službami.</p> <p>Programy EÚ</p> <p>Creating the future SK-AT "2007-2013"</p>
4	Znalostná ekonomika	X	AC-Centrepe	<p>Obsah / aktivita</p> <p>Implementácia cezhraničnej pkompetenčnej platformy pre automobilový a dodávateľský priemysel v regióne CENTROPÉ.</p> <p>Programy EÚ</p> <p>Creating the future SK-AT "2007-2013"</p>
		X	Euregio city net	<p>Obsah / aktivita</p> <p>Zriadenie mestských sieťových systémov a internetových platforiem na podporu spolupráce.</p> <p>Programy EÚ</p> <p>ETZ Programy AT-CZ</p>
		X	Twin City Danube Forum	<p>Obsah / aktivita</p> <p>Informačná a správna platforma na báze webu, ktorá zbiera a sprostredkova informácie o regióne medzi Viedňou a Bratislavou ako aj o oboch mestách.</p> <p>Programy EÚ</p> <p>Creating the future SK-AT "2007-2013"</p>
		X	DUO**STARS	<p>Obsah / aktivita</p> <p>Stredoeurópska platformová iniciatíva pre vysokotechnologické odvetvi a medzi Dolným Rakúskom a Trnavou s prírodným projektom "Dolný Bar".</p> <p>Programy EÚ</p> <p>Creating the future SK-AT "2007-2013"</p>
		X	INNOVMAT	<p>Obsah / aktivita</p> <p>Začlenenie cezhraničnej platformy technologického transferu na nasadenie inovatívnych inžinierskych materiálov medzi rakúskymi a slovenskými inštitúciami výskumu a rozvoja .</p> <p>Programy EÚ</p> <p>Creating the future SK-AT "2007-2013"</p>

Popis spolupráce		Druh spolupráce		Podoblast'	
Nr.	Obsah / aktivita	Projekt	Spolupráca medzi mestami	Spolupráca medzi mestami	Spolupráca medzi školami a univerzitami
	Obsah / aktivita Vývoj a testovanie nových tréningových prístrojov, ktoré majú zlepšiť mobilitu starých ľudí, ako aj podpora integrácie starých ľudí do spoločnosti.	MOBIL	x		
	Obsah / aktivita Zvýšenie kompetencií v regióne Viedeň - Bratislava v oblasti 'robotika'.	CENTROBOT	x		Spolupráca medzi školami a univerzitami
	Obsah / aktivita Transfer vedomostí o hľadom cukrovky a výživy ako aj redukcie rizikových faktorov pre srdcovo-cievne ochorenia.	DIAPLANT - Diabetes and plant food products	x		Spolupráca medzi univerzitami
	Obsah / aktivita Cezhraničný výskum príčin, prevencie a možnosti liečenia reumatickej artritídy.	RASGENAS	x		
	Obsah / aktivita Vývorenie cezhraničného dopravného modelu, ktorý obsahuje motorizovanú individuálnu dopravu ako aj verejnú dopravu v regióne.	VKMIAT-SK	x		
5	Trh práce Monitoring	FAMO	x		

Nr.		Druh spolupráce		Popis spolupráce				
Oblasť Trh práce	Podoblasť Reporting	Spolupráca medzi mestami	Spolupráca medzi mestami s vplyvom na mestá	Projekt	Obsah / aktivita	Programy EU	Partneri	
6	Vzdelávanie	x	x	CENTROPE - „Regional Development Report“ IB-KE	Interkultúrne vzdelávanie detí a dospelých	Realizácia pravidelných správ, ktoré zaznamenávajú demografický a hospodársky vývoj regiónov. Interkultúrne vzdelávacie opatrenia pre deti a dospelých, prostredníctvom ktorých sa predávajú výtby druhý jazyk a kultúra.	CENTROPE Creating the future SK-AT "2007-2013" Oddelenie škôlok K5 a škôl, Úrad spolkovej vlády Niederösterreich; mesto Senica; EnviroPark Pomoravie n.o.; mesto Skalica; Univerzita Komenského Bratislava; mesto Trnava; obec Záhorská Ves; mestská časť Bratislava - Jarovce	
	Spolupráca medzi školami	x	x	EdTWIN Education Twinning for European Citizenship in the CENTROPE REGION	Spolupráca medzi školami	Odstránenie jazykových bariér prostredníctvom cezhraničnej spolupráce škôl má zvýšiť pracovnú mobilitu zúčastnených študentov/-teč a učov/-íc.	Creating the future SK-AT "2007-2013" Európsky úrad školskej rady Viedň (Europabüro des Schulrates Wien); Bratislavský samosprávny kraj (Gebiets selbstverwaltungsbehörden Bratislava)	
	Spolupráca medzi univerzitami		x	Professional MBA Automotive Industry	Spolupráca medzi univerzitami	Etablovanie postgraduálne univerzitného študijného programu s tematickým zameraním na Automotive Industry v regióne CENTROPE.	VIENNA REGION Wirtschaftsraum-Entwicklung.GmbH; Technická univerzita Wien; Slovenská technická univerzita Bratislava	
7	Životné prostredie	x	x	VERBUND urbanINatur	Elektromobilita Priestor na odých a zelené plodty Obnoviteľná energia	Podpora elektromobility medzi Viedňou a Bratislavou, kde sa vytvorila nabíjacie stanice na verejných a semi-verejných miestach pre rýchle a bežné nabitie. Vytvorenie stratégie na kompatibilitu rekreačných ponúk a chránených prírodných parkov v prihraničnej oblasti rastúcich mestských aglomerácií. Analýza potenciálu na využitie obnoviteľných energií (bioplyn) v okrese Malacky a v regióne Römerland Carnuntum podlieha skúmaniu prehládajúceho energetického konceptu. Pilotný projekt Malacky: soľame vykurovanie na mestskom kúpalisku.	Creating the future SK-AT "2007-2013" Creating the future SK-AT "2007-2013" Creating the future SK-AT "2007-2013" Creating the future SK-AT "2007-2013" Creating the future SK-AT "2007-2013"	Energy Centre Bratislava, EVN, Wien Energie e Zapadoslovenská energetika MAA9 -Lesný úrad a podnik vidieka mesta Viedeň (MA.49-Forstamt und Landwirtschaftsbetrieb der Stadt Wien; Mestské lesy v Bratislave.

		Popis spolupráce				
Nr.	Druh spolupráce	Podoblasť	Projekt	Obsah / aktivita	Programy EU	Partneri
8	Spolupráca medzi mestami Projekty s vplyvom na združovacími inštitúciami	Individuálna doprava	ROSEMAN	Implementácia cezhraničného manažmentu bezpečnosti na cestách.	Creating the future SK-AT "2007-2013"	Kuratorium pre dopravnú bezpečnosť (KfV), STU Bratislava (Slovenská Technická Univerzita Bratislava); Obec Kostolište (Gemeinde Kostoliste); Mesto Malacky (Stadt Malacky)
9	Spolupráca medzi mestami	Cestovný ruch Kultúrne zariadenia a kultúra a šport	SERVUS PONTIS	Vytvorenie cezhraničných kultúrnych a športových podujatí. Podpora interkultúrnej výmeny. Spojenie prostredníctvom cyklotrasy z obcí Burgenlandu a slovenských obcí.	Creating the future SK-AT "2007-2013"	Regionálne združenie LEITHAUAEN Neusiedlersee, Mestská časť Bratislava - Rusovce
			TRA-KER	Zriadenie múzea keramiky v Modre o "tradičii remesiel", kde sa popri výstave majú konať aj výročné trhy, projektové týždne a semináre.	Creating the future SK-AT "2007-2013"	Slovenské národné múzeum, Múzeum L. Štúra v Modre (Slovensches Nationalmuseum - Ludwig-Stür Museum in Modra); Österreichisches Museum für Volkskunde.
9	Spolupráca medzi mestami	Pamätihodnosti a kultúrne podujatia	HS 2012: Šamorín - Hainburg	Spolupráca obcí Hainburg a Šamorín, kde je ťažisko na spolupráci v turizme a kultúre.	Creating the future SK-AT "2007-2013"	Šamorín - Hainburg
			TERE: Holíč - Hollabrunn	Tereziánsky dvor remesiel (Theresianischer Handwerkhof): Spolupráca obcí Holíč a Hollabrunn s fokusom na cezhraničné kultúrno-turistické aktivity.	Creating the future SK-AT "2007-2013"	Holíč - Hollabrunn
			PALTOUR: Malacky - Marchegg	Posilovanie rozvoja cestovného ruchu oboch miest Malacky a Marchegg. Pálffyho archív v Marcheggi a Pálffyho -výstavný priestor v Malackách.	Creating the future SK-AT "2007-2013"	Malacky - Marchegg

Popis spolupráce		Druh spolupráce		Podoblast'		Programy EU	
Nr.	Uzemné plánovanie	Podoblast'	Spolupráca medzi mestami	Projekt	Obsah / aktivita	Programy EU	Partneri
12	Rozvoj mesta	Rozvoj mesta	Spolupráca medzi mestami	CIDEP - City Development Patterns	Sídelné formy na rozšírenie mesta (City Development Patterns) - vypracovanie spoločného katalógu jasne definovaných sídelných typov.	Creating the future SK-AT "2007-2013"	Magistrát mesta Viedeň - oddelenie 18, Hlavné mesto SR Bratislava (Bratislava, Hauptstadt der Slowakischen Republik)
	Spolupráca v bratislavskom regióne	Regionálny rozvoj	Spolupráca medzi mestami	JORDES+	Joint Regional Development Strategy (JORDES) - regionálna rozvojová stratégia regiónu Viedeň-Bratislava-Győr: Dodatočný modul 3: "Mesto-okolie:spolupráca Bratislava."	INTERREG IIA	TU viedeň, Inštitút pre výstavbu miest a územné plánovanie (TU Wien Institut für Städtebau und Raumplanung), MECCA Environmental Consulting.
	Regionálny rozvoj	Regionálny rozvoj	Spolupráca medzi mestami	JORDES+	Joint Regional Development Strategy (JORDES) - regionálna rozvojová stratégia regiónu Viedeň-Bratislava-Győr: Dodatočný modul 2: regionálny organizačný model sídelného a dopravného rozvoja	INTERREG IIA	Spolkové krajie Wien, Niedeösterreich, Burgenland, Európsky fond regionálneho rozvoja, Regional Consulting ZT GmbH
15	Zásobovanie a likvidácia odpadu	Odkanalizovanie odpadových vôd	Spolupráca medzi mestami	LAKO	Logistika, odpadové hospodárstvo, kompost, optimalizácia (LAKO) - zariadenie vzorových zberných dvorov pre zelený odpad, koncept zriadenia kompostovísk	Creating the future SK-AT "2007-2013"	Združenie odpadového hospodárstva v Burgenlande (Burgenländischer Müllverband), Združenie obcí Horného Záhria oštrova v odpadovom hospodárstve ZOHZO (Abfallverband Obere Schüttensel mit Sitz in Samorin)
	Zásobovanie pitnou vodou	Zásobovanie pitnou vodou	Spolupráca medzi mestami	Malacky - Gänserndorf DeWaloP	Spolupráca v oblasti kanalizácií a likvidácie odpadu Vytvorenie prevencie nedostatku pitnej vody - opatrenia životného prostredia, na základe ktorých sa budú minimalizovať straty vody počas sanačných prác na pripojkách.	Creating the future SK-AT "2007-2013"	Malacky - Gänserndorf Vodárske podniky mesta Viedeň (MA 31 - Wasserwerke der Stadt Wien), Bratislavská vodárska spoločnosť a.s. (Wasserwerke der Stadt Bratislava); TU viedeň - Inštitút automatizačnej a regulačnej techniky (TU Wien - Institut für Automatisierungs- und Regel

Zdroj: Projektová databáza cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007-2013: <http://www.sk-at.eu/akti-wweiche.php> (Stiahnuté: 9.9.2011).

IV Možnosti budúcej spolupráce

Spolupráca miest sa aktuálne uskutočňuje na dobrovoľnom základe, zatiaľ čo sú rozhodujúce rôzne faktory, resp. dôvody pre rozhodnutie sa k spolupráci. Tieto sú spravidla závislé od lokálnych daností a aktérov.

Prioritným pre rozhodnutie sa spravidla stávajú úspory nákladov prostredníctvom lepšieho využitia existujúcich zdrojov. Malé mestá resp. obce častokrát nedisponujú personálnymi kapacitami a finančnými zdrojmi, aby mohli sami plniť rastúce a stále komplexnejšie úlohy. Predovšetkým v oblastiach s vysokými investičnými nákladmi vedie nedostatočné a nestabilné využitie k zbytočne vysokej finančnej záťaži obcí.

Hoci spolupráca nezmená okamžité úspory, zvyšuje kvalitu komunálneho výkonového potenciálu (napr. starostlivosť o deti: dlhšie otváracie hodiny vo väčších škôlkach, spoločná prázdninová starostlivosť, atď.). Spoločné plnenie úloh umožňuje popri rozšírenej ponuke, prípadne zlepšení verejných služieb zabezpečiť komunálny servis na vidieku (kvalita zabezpečenia). V konečnom dôsledku môže vytvorená spolupráca prispievať k posilneniu ekonomiky a rozvoju celého regiónu tým, že sa vytvoria štruktúry a sieťové systémy, ktoré umožnia včas rozpoznáť synergické efekty a tiež ich využiť.

Ako „typické“ dôvody pre spolupráce môžeme vymenovať nasledovné príklady:⁶⁰

- akútna **nutnosť jednat'** z dôvodu rozpočtových obmedzení alebo výkonu novej úlohy;
- **investície**, ktoré nie je možné samostatne zvládnuť: aktuálne investičné potreby ako napr. výstavba infraštruktúry (škola atď.) častokrát prevyšuje finančné možnosti jednej obce. Z tohto dôvodu je efektívnejšie riešiť investičné aktivity prostredníctvom spoločných alebo regionálnych projektov;
- rastúca **komplexnosť komunálnych úloh**: rastúce výzvy v dôsledku kratších technologicko-inovačných cyklov, množstvo nových a novelizovaných právnych predpisov, nárast komplexnejších foriem a pravidiel financovania, a mnohé ďalšie aspekty vyžadujú nasadenie expertov, ktoré je ľahšie získať spojením sa s inými obcami;
- predvídateľné **politické vyjednávanie**: úspory resp. úžitok z efektívnosti vyplývajúci zo spolupráce môže vytvoriť nový priestor pre komunálnu politiku.

⁶⁰ Biewald; Wirth: Gemeindekooperationen in Österreich, 2006, S.24.

Pre pripravenosť na spoluprácu miest a obcí sú rozhodujúce strednodobé a dlhodobé výhody pre vlastnú obec. Ďalším centrálnym aspektom je náročnosť. Z dôvodu očakávaného rastu obyvateľstva v aglomerácii Viedeň-Bratislava je treba rátať s permanentnou potrebou investícií do infraštruktúry obcí. Je možné, že v dôsledku toho sa zvýši aj pripravenosť k medziobecnej spolupráci.

1 Potenciál spolupráce

Na základe pohovorov so strategickými projektovými partnermi a zástupcami vybraných miest a obcí v aglomerácii Viedeň-Bratislava, výsledkov oboch odborných workshopov, ako aj analýzy stavu spolupráce bolo možné získať množstvo informácií o medziobecnej spolupráci a spoločných aktivitách. V tabuľke 5 sa tieto informácie prezentované podľa tematických oblastí spolupráce. Na ich základe je možné identifikovať ťažiskové témy predovšetkým v oblastiach hospodárskeho rozvoja, znalostnej ekonomiky, dopravy, manažmentu verejnej správy a územného resp. regionálneho plánovania.

Aby bolo na záver možné vybrať z rôznych možností konkrétnej spolupráce s veľkým potenciálom pre mestá, projektový tím použil postup, v ktorom preskúmal jednotlivé možnosti podľa piatich špecifických kritérií. Ako hodnotiace kritériá slúžili vybrané znaky, ktoré boli identifikované ako podporujúce identitu na základe odborných workshopov, analýzy najlepších príkladov a skúseností z národnej praxe:

1. Podpora identity: Úspešná spolupráca by mala prispieť k vybudovaniu a posilneniu identity účastníkov. To je možné dosiahnuť napríklad spoločným marketingom alebo tematickým stanovením cieľa. Ale aj spoločné aktivity a využívanie spoločnej (spojenej) infraštruktúry môže významne posilniť pocit spolupatričnosti („pocit – my“) a tým aj regionálnu identitu.

2. Prierezové témy: Medzinárodné príklady ukázali, že vrámci budovania spolupráce medzi viacerými partnermi je vhodnejšie zameranie sa na prierezové témy ako napr. spolupráca pri jednotlivých komunálnych službách (napr. služby stavebného dvora). Prierezové témy sa týkajú viacerých tematických oblastí a tým sa ponúkajú rozmanité možnosti spolupráce. Takýmito príkladmi sú opatrenia na podporu inovácií, tak ako v oblasti vzdelávania a ďalšieho vzdelávania alebo tiež v mestskom a regionálnom plánovaní resp. rozvoji.

3. Medzinárodné príklady – národné deficity: Existuje množstvo medzinárodných príkladov v určitej oblasti spolupráce, preto je možné vychádzať z toho, že na jednej strane je taká spolupráca realizovateľná a na strane druhej

môže v TwinRegione existovať resp. existuje zodpovedajúci potenciál.

4. „Téma-mesto“ – vysoký vplyv a „presaditeľnosť“: Pre vznik spolupráce medzi mestami je rozhodujúci vplyv miest na zvolené témy, resp. aktivity. Spolupráca mimo oblasť pôsobnosti miest sú považovaná za potenciálne menej úspešnú. Dôležitá pritom je tiež „jednoduchá“ presaditeľnosť projektov: Čím komplexnejšia je plánovaná spolupráca, tým nepravdepodobnejšie je jej presadenie, a tiež rýchly úspech malej spolupráce pôsobí veľmi motivujúco na jej rozšírenie a pokračovanie v nej.

5. Málo aktuálnych aktivít: V konečnom dôsledku je vhodné venovať sa podľa možností nejakej novej oblasti spolupráce (v regióne), aby sa predchádzalo konkurencii na jednej strane a aby sa prebudila a udržala exkluzivita a záujem partnerov spolupráce na strane druhej.

Nasledujúce zobrazenie znázorňuje zvolený postup na odhadnutie potenciálu jednotlivých návrhov spolupráce.

Tabuľka 8: Posúdenie potenciálu spolupráce medzi slovenskými a rakúskymi mestami a obcami

Oblasť	Oblasť spolupráce / projektový zámer	Výberové kritériá						Potenciál spolupráce		
		podpora identity	prerezové témy	medzinárodné príklady - národné deficity	"tema - mesto" - vplyvy/presadiťnosť	málo aktuálnych aktivít	vysoký	stredný	nizký	
Demografia a diverzita	Odmeňovanie staršou spoločnosť		x	x	x	x		x		
			x			x			x	
Zdravie a sociálne veci	Sociálne služby pre seniorov (napr.: mobilné služby)				(x)	x			x	
	Regionálna spolupráca a optimalizácia služieb				x	x			x	
	Školenia pre personál v oblasti starostlivosti o deti				x	x			x	
Hospodársky rozvoj	Regionálny marketing miesta	x	x	x	(x)	x			x	
	Spoločná podpora hospodárstva	x		x	x	x			x	
	Založenie a prevádzka remeselných a priemyselných parkov resp. technologických centier			x	x				x	
	Transfer know-how v oblasti rozvoja hospodárskych oblastí				x				x	
	Uvedenie na trh lokálnych špeciálnych a producentov (napr. víno)	x		x	x				x	
	Regionálny manažment skladových plôch a hál					x			x	
	Rozvoj klastrov	x		x					x	
Znalostná ekonomika	Informačné a komunikačné platformy pre mestá	x	x	x	x	x			x	
	Databanka miest			x	x	x			x	
	Informácie pre podnikanie	x	x						x	
	Bilancia poznatkov	x	x	x	x	x			x	
	Znalostný región	x	x	x	(x)	x			x	
Trh práce	Spolupráce vysokých škôk	x	x	x					x	
	Ďalšie vzdelávanie			x	x				x	
	Sociálne podniky								x	
	"Kariéra"- vodcovia v školách	x	x			x			x	
Vzdelávanie	Informácie o právnych rámcových podmienkach		x						x	
	Organizovanie školení a podujatí pre žiakov a žiačky ZŠ (dvojazyčné)	x		x	x	x			x	
	Výmena žiakov a žiačok ZŠ	x			x				x	
	Dvojazyčné vzdelávanie a školiace programy	x		x	x	x			x	
	Hudobné školy	x			x	x			x	
	Zoznam poskytovateľov zábavy pre školky				x	x			x	
	Starostlivosť popoludní	x			x	x			x	
Životné prostredie	Podpora, rozvoj a využívanie obnoviteľnej energie	x		x	x	x			x	
	Spoločné štandardy životného prostredia (znečistenie)			(x)	(x)	x			x	
	Ochrana prírody			x	(x)	x			x	
	Manažment plánov pre chránené územia	x							x	

Oblasť	Oblasť spolupráce / projektový zámer	Výberové kritériá						Potenciál spolupráce		
		podpora identity	príerezové témy	medzinárodné príklady - národné deficity	"tema - mesto" - vplyv/presaditeľnosť	málo aktuálnych aktivít	vyšoký	stredný	nizký	
Doprava	Dostupnosť vo verejnej doprave (napr.: spojenie s letiskom)			x	(x)			x		
	Harmonizácia taríf - rozšírenie dopravných zväzov - optimalizácia intermodálnej dopravy (napr.: Park&Ride)	x		x					x	
	Hlasovanie o miestnych a regionálnych rozvojových plánoch dopravy			x	(x)				x	
	Zlepšenie spojení cez rieku Morava	x						x		
	Cezhraničný manažment mobility / centrá mobility	x			x	x		x		
	Výbudovanie cyklistického sieťového systému a infraštruktúry pre cyklistov	x		(x)	x		x			
Vestovný ruch, kultúra a šport	Regionálne hlasovanie o športových a voľnočasových zariadeniach	x		x	x	x	x			
	Spoločné zriadenie a prevádzka voľnočasových zariadení	x			x	x		x		
	Kultúrna výmena / organizovanie podujatí	x		x	x			x		
	Regionálny a mestský marketing - spoločné (malé regióny) koncepty cestovného ruchu	x	x	x	(x)	x	x			
	Regionálny predaj pamiatok	x			x	x		x		
Verejná správa	Organizovanie školení - výmena know-how v spoločenstvách ďalšieho vzdelávania	x		x	x	x	x			
	Pool znalcov				x	x		x		
	Spoločné obstarávanie				x	x		x		
	Spoločné využívanie infraštruktúry (vozový park, verejné zariadenia, špeciálna výbava...)			x	x					
	Spoločné poskytovanie služieb občanom a podnikom	x			x	x	x			
	Investície do vozového parku a špeciálne vybavenie príp. stroje			x	x	x		x		
	Predajná platforma pre ojazdené autá			x	x	x	x			
	Zimná služba			x	x	x		x		
	Zachovanie a starostlivosť o zelené plochy, parky, cesty a voľnočasové zariadenia			x	x	x		x		
	Informačná spoločnosť	Spolupráca v oblasti eGovernmentu			x	x	x		x	
open commons (open source, open data, open content)		x	x	x	x	x	x			
Prípojenie na širokopásmový internet				x	x	x			x	
Digitálna inklúzia		x	x	x	x	x	x			

Oblasť	Oblasť spolupráce / projektový zámer	Výberové kritériá							Potenciál spolupráce		
		podpora identity	prierezové témy	medzinárodné príklady/národné deficity	"téma - mesto" - vplyv/presadiťnosť	málo aktuálnych aktivít	vysoký	stredný	nízky		
Mestské a územné plánovanie	Koordinácia miestnych rozvojových konceptov (zamerané na plochy, sídla, rozvoj dopravy, zelené plochy ...)	x		x	x	x		x			
	Koordinácia plánu územného rozvoja Bratislavského regiónu		x							x	
	Platforma pre koordináciu infraštruktúrnych projektov (z.B.: VIA SUM, regionálne hlasovanie ohľadom zábavných a nákupných centier)	x	x	(x)	x	x		x			
	Sieťový systém expertov: Výmena informácií		x							x	
	Vypracovanie spoločných rozvojových plánov (regionálnych) rozvojové plány napr.: Rozvoj miesta a hospodárstva	x		x		x				x	
	Najlepšie príklady - databáza určitých tém (napr.: CIDEP: Rozvoj miest - foriem osídľovania)			x	x	x				x	
	Geoinformačný systém regiónu (Geodátový portál)	x		x		x				x	
	Marketing budujúci identitu	x	x	x	x	x		x			
Bezpečnosť obyvateľov	Mestská Scorecard - analýzy potenciálu			x	x	x				x	
	Požiarníci	x		x	x	x				x	
Zásobovanie a likvidácia odpadu	Ochrana pred katastrofami - optimalizácia sieťových systémov	x	x	x	x	x		x			
	Likvidácia odpadu a recyklácia				x	x				x	
	Zachovanie infraštruktúry zásobovania a likvidácie odpadu(sieťový systém)				x	x				x	
	Zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie odpadových vôd (čističky)				x	x				x	
	Spoločensvá ďalšieho vzdelávania(napr.: pre vodoinštalatérov)				x	x				x	

Zdroj:Vlastné spracovanie KDZ/CRR, 2011.

Pretože veľa oblastí spolupráce zo zoznamu vyžaduje priestorovú blízkosť partnerov spolupráce (napr. služby stavebného dvora, vytvorenie hospodárskych parkov, odsúhlasovanie miestnych konceptov rozvoja,...) je spolupráca veľkých a stredne veľkých slovenských a rakúskych miest z dôvodu veľkej vzdialenosti obmedzená. Obzvlášť v severnej časti bránia nedostatočné dopravné spojenia cez hraničnú rieku Moravu intenzívnejšej výmene a tým pevnejším vzťahom a spojeniam. V iných oblastiach naopak, napríklad pri zabezpečení starostlivosti je vplyv miest a tým aj potenciál spolupráce porovnateľne nízky, nakoľko len málo zariadení a služieb môže byť poskytovaných samotnými mestami.

Ostávajú predovšetkým opatrenia v oblasti vzdelávania a ďalšieho vzdelávania, výmeny informácií, prezentovania miest, ich služieb a produktov navonok (spoločný marketing) ako aj agenda regionálneho plánovania a rozvoja. V podstate je možné zaradiť perspektívne aktivity spolupráce do 6 tematických oblastí:

1. Informačná a komunikačná platforma
2. Identita a spoločný regionálny marketing
3. Vzdelávacie siete
4. Koordinácia regionálnych plánov rozvoja
5. Rozvoj hospodárskych centier
6. Inovatívne a trvaloudržateľné využívanie zdrojov energie

ad 1. Informačná a komunikačná platforma

Kľúčový význam pre vytvorenie spolupráce má obzvlášť príprava a spoločné definovanie potrieb spolupráce. Popri informačných a diskusných podujatiach môžu tomuto účelu poslúžiť aj internetové platformy a databázy o aktuálnom plánovaní alebo ponukách. V TwinRegione chýbajú prehľadné a štandardizované informácie o potenciálnych partneroch, stále veľké množstvo informácií nie je dostupné v oboch jazykoch (nemeckom a slovenskom). Prvým krokom k platforme mesta v TwinRegione sa stal Euregio City.net⁶¹, v ktorom sa v štandardizovanej forme prezentujú mestá vo Weinviertli a na južnej Morave. Na doplnení vybraných slovenských miest sa momentálne pracuje.

Popri týchto skôr všeobecne platných informáciách o meste by mohol Twin-Region ponúknuť nasledovný obsah:

- prezentácia mestskej infraštruktúry a služieb;
- prezentácia a koordinácia projektov v oblasti infraštruktúry: príkladom je komunikačná platforma VIA SUM s interaktívnou online-databankou o regionálne relevantných projektoch;
- zverejňovanie miestnych rozvojových plánov;
- databáza lokality alebo potenciálu priemyselných parkov (pozri odsek – spoločný hospodársky rozvoj – regionálny marketing lokality);
- cezhraničná platforma bývanie: napr. Plánovacie spoločenstvo Frankfurt-Rhein-Main;
- geografický portál.

⁶¹ Weinviertel Management: Brochüre Euregio city.net - Projekt zur Entwicklung eines Städtenetzwerkes Weinviertel-Südmähren, Zistersdorf? 2010: <http://www.euregio-city.net/text/de/download.aspx> [Download: 11.05.2011].

Platforma TwinRegion by mohla súčasne slúžiť ako zdroj údajov na vytvorenie regionálnych plánovacích dokumentov (napr. znalostná mapa, verejné infraštruktúrne zariadenia – oblasti zásobovania, regionálny koncept umiestnenia podnikov a koncept hospodárskeho rozvoja, regionálny plán cestovného ruchu). Dôležité v každom prípade bude udržiavanie, kontrola a aktualizácia obsahov tejto platformy.

ad 2. Identita a spoločný regionálny marketing

Kto z nás sa cíti ako obyvateľ metropolitného regiónu Viedeň-Bratislava? Táto otázka ukazuje špecifickú dilemu TwinRegionu: desaťročia neprechodná hranica stredom regiónu a absencia spoločného jazyka boli doteraz hlavnými bariérami vzniku spoločnej identity.

V rámci cezhraničných programov EÚ sa síce iniciovali niektoré projekty spoločnej organizácie kultúrnych podujatí a propagácie kultúrnych inštitúcií (napr.: partnerstvá miest Šamorín-Hainburg [Projekt HS 2012], Holíč-Hollabrunn [Projekt TERE] a Malacky-Marchegg [PALTOUR] ako aj projekt SERVUS PONTIS regionálneho združenia Leithaauen-Neusiedlersee s mestskou časťou Bratislava-Rusovce), avšak stále chýba ucelený koncept marketingu regiónu. Prvým krokom k zintenzívneniu vzťahov medzi mestami, regiónmi a aktérmi by mohlo byť spojenie miest v TwinRegione za účelom spoločného marketingu miest (napr.: marketingová spoločnosť, turistické a plánovacie združenie, združenie na podporu hospodárstva). Mestá TwinRegionu sa musia spoločne prezentovať ako metropolitný región, aby sa TwinRegion navonok aj dovnútra prezentoval ako spoločný životný a hospodársky priestor. Spoločné vystupovanie navonok (prezentácia na webe, informačné materiály, zastupovanie záujmov atď.) v kombinácii s opatreniami na tvorbu identity s cieľom vytvoriť sebavedomie aglomerácie (napr.: vypracovanie prezentácií spájajúcich súčastí a potenciálov regiónu, prezentácia lokálnych špecialít a výrobcov (napr.: víno), atď.) je jedným z kľúčových predpokladov na vybudovanie udržateľných štruktúr spolupráce. V rámci takejto marketingovej spolupráce sa môže súčasne schvalovať tematické zameranie miest a tým aj dôležité podklady na vytvorenie regionálneho resp. turistického konceptu. Vhodným nástrojom na posilnenie regionálnej identity by mohlo byť vytvorenie vedomostnej bilancie miest v regióne, v ktorej sa bude systematicky a cielene rozvíjať intelektuálny kapitál s pomocou určitých indikátorov.

ad 3. Vzdelávacie siete

Spolupráca stojí a padá na zkonkrétnych osobách. Preto je vybudovanie osobných vzťahov kľúčovým faktorom na etablovanie spolupráce aj medzi inšti-

túciami a mestami. Vyskúšaným nástrojom na iniciovanie týchto vzťahov je organizovanie spoločného vzdelávania ako aj podpora transferu know-how v rámci inštitúcií ďalšieho vzdelávania alebo aj stretnutia expertov. Ďalšie vzdelávanie môže byť použité takmer vo všetkých témach relevantných pre mestá a vďaka multiplikačnému efektu môžu podporiť sebavedomie a identitu. Vytvárajú pôdu pre budúcu spoluprácu. V TwinRegione sú prvým východiskovým bodom spoločné a bilinguálne aktivity ďalšieho vzdelávania pre opatrovateľov detí, učiteľov na základných a stredných školách a predovšetkým pre zamestnancov verejnej správy. Za týmto účelom odporúčame, založiť spoločenstvo ďalšieho vzdelávania, podľa dolnorakúskeho príkladu kanalizačných spoločenstiev, ktoré bude organizovať nielen vzdelávacie podujatia, ale aj transfer know-how v určitej skupine zamestnancov v rámci pravidelných stretnutí, okrúhlych stolov, exkurzií a iných informačných stretnutí. Spoločenstvá takéhoto druhu sú reálne, keď hovoríme o údržbe obecných vedení a rozvodov (vzdelávanie a ďalšie vzdelávanie vodoinštalatérov) a v oblasti ochrany pred katastrofami (vzdelávanie a ďalšie vzdelávanie požiarnikov).

V rámci programu Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Rakúsko sa niektoré projekty zameriavajú na vytvorenie spoločnej ponuky pre vzdelávanie, zatiaľ sú však len v jednom projekte (IB-KE) zapojené mestá mimo aglomerácie Viedeň a Bratislava⁶². Projekt IB-KE, v ktorom popri Univerzite Komenského spolupracujú aj slovenské mestá Senica, Skalica a Trnava ako aj mestská obec Bratislava-Jarovce, je zameraný na interkultúrne vzdelávanie detí a dospelých: školia sa tu lektori cudzích jazykov, vytvárajú sa dvojjazyčné vyučovacie materiály. Projekt riadi oddelenie škôlok a škôl Dolnorakúskeho úradu spolkovvej vlády. Rovnako sa cieľovým odbúraním jazykových bariér zaoberá projekt EdTWIN – Education Twinning for European Citizenship v regióne CENTROPE. Doterajšie aktivity zahŕňajú organizovanie výmeny žiakov a žiačok, ako aj ponuku jazykových kurzov pre učiteľov a žiakov a finančnú podporu spolupráce medzi spolkovými inštitúciami a školskými partnerstvami. Ďalej technické univerzity miest Viedeň a Bratislava spolupracujú na vytvorení postgraduálneho študijného programu (Professional MBA Automotive Industry). V projekte PUMAKO sa momentálne plánuje vytvorenie vzdelávania pre pracovníkov verejnej správy s ťažiskom na interkultúrne učenie.⁶³ V rámci **Danubiarte** sa založila v zámku Kittsee dielňa pre mladých hudobníkov a herecké talenty.

⁶² Porovnaj projektovú databázu programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007-2013: <http://www.sk-at.eu/aktivweiche.php> [stiahnuté: 9.9.2011]

⁶³ Newsletter Programms programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007-2013: <http://www.sk-at.eu/sk-at/newsletter/SKATnewsletter07.php> [stiahnuté 10.9.2011]

ad 4. Koordinácia regionálnych plánov rozvoja

Počas druhého workshopu organizovaného projektom TwinRegion bola kritizovaná predovšetkým nedostatočná politická vôľa na spoluprácu a neexistencia spoločného regionálneho rozvojového plánu TwinRegionu ako rámcového dokumentu pre podporu a rozvoj spolupráce miest a obcí. Vytvorenie takéhoto spoločného konceptu neleží však v rukách jednotlivých miest, ale vyžaduje viacročný proces vývoja.

Je potrebné vytvoriť systém spolupráce a koordinácie komunálnej infraštruktúry a priestorového plánovania predovšetkým v hraničných regiónoch resp. v okolí mesta Bratislava. Dostupnosť miestnych plánov rozvoja alebo ponuky infraštruktúry v oboch jazykoch a relevantné projekty – eventuálne integrované do platformy TwinRegion - by mohli dať významný impulz spolupráci obcí. Konkrétnych dôvodov spolupráce v zmysle udržateľného rozvoja je dostatok: posudzovanie stavebných zámerov a osídľovania, ako aj rozvoj dopravy, regionálna koordinácia plánovania a využívania komunálnej infraštruktúry, najmä športových a voľnočasových areálov (kúpaliská, štadióny, priestory na podujatia, divadelné sály atď.), optimalizácia voľby lokality a minimalizácia zaťaženia veľkými projektami (napr. nákupné a zábavné centrá) až po kooperatívne vypracovanie rozvojového konceptu malých regiónov alebo aj regionálneho plánu hospodárskeho rozvoja.

Pre mestá vzdialenejšie mestá je zaujímavá spolupráca s cieľom výmeny poznatkov v problémových oblastiach pre konkrétne územie, ako je napríklad oživenie centra mesta. S témou mestský a sídelný rozvoj sa zaoberá projekt miest Viedeň a Bratislava CIDEP (City Development Patterns)⁶⁴: Ako východisko pre vytvorenie plánov rozšírenia mesta sa vypracoval spoločný katalóg jasne definovaných, funkčne a priestorovo štrukturovaných typov sídiel. V súčasnosti sa pracuje na vytvorení cezhraničných okrúhlych stolov a stretnutí pre spoluprácu s KMU. Styčný bod na rakúskej strane ponúka sieťový systém SUM (mesto-okolie-manažment) a obzvlášť kooperatívna iniciatíva a platforma VIASUM, v rámci ktorej sú predstavené a diskutované regionálne relevantné projekty.

ad 5. Spoločný hospodársky rozvoj lokalít

V rakúskej časti TwinRegionu je Vienna Region GmbH ako nadregionálna iniciatíva zodpovedná za propagovanie hospodárskeho priestoru regiónu Viedeň (Viedeň, Dolné Rakúsko a Burgenland). Popri lokalitách hospodárskych parkov

⁶⁴ Porovnaj Projektdatenbank des projektová databáza programu cezhraničnej spolupráce Slovenská Republika – Rakúsko 2007-2013: <http://www.sk-at.eu/aktivweiche.php> [stiahnuté 9.9.2011]

a technologických centier na svojej domovskej stránke ponúka aj databázu malých úradov, jednotlivých pracovných miest, denných úradov ako aj seminárnych a konferenčných priestorov.⁶⁵ Bližšie informácie o lokalitách hospodárskych parkov a technologických centier a služby investorom ponúkajú rozvojové agentúry krajín (Hospodárska agentúra Viedeň, ecoplus – hospodárska agentúra, Hospodársky servis Burgenland AG - WiBAG, Slovenský dom Centrope). CENTROPE ponúka tiež základnú podporu a služby investorom cezhranične.⁶⁶ Rakúske obce spolupracujú v oblasti rozvoja lokality a hospodárskeho rozvoja v prvom rade pri vytvorení a prevádzke spoločných hospodárskych parkov (obchodných parkov ako aj priemyselných a technologických centier). Tieto cezhraničné projekty v TwinRegione sa doteraz nerealizovali, pretože neboli považované za perspektívne.

Vo všeobecnosti si mestá a obce konkurujú pri získavaní priaznivejších investorov, pričom sa pozícia mesta veľmi oslabuje. Potenciálnym investorom naopak chýbajú informácie o rozsahu a dostupnosti vhodných plôch pre umiestnenie podniku v regióne. Spoločná propagácia podnikateľských lokalít alebo objektov v mestách TwinRegionu by mohla celkovo posilniť atraktivitu regiónu v celosvetovej konkurencii a pritiahnúť ďalších investorov. Spoločným vystupovaním miest voči investorom – regionálny marketing lokality TwinRegion – posilní ich pozíciu a konkurencieschopnosť. Príkladom je spoločná hospodárska podpora v nemeckých metropolitných regiónoch (napr.: Frankfurt-Rhein-Main a Rhein-Neckar), ktoré podporujú mestá a obce pri propagácii svojich podnikateľských plôch a nehnuteľností a zároveň predstavuje centrálny styčný bod pre investorov.

Hlavnou časťou regionálneho marketingu lokality by mala byť databáza lokality resp. portál obchodných plôch – integrovaný eventuálne do platformy miest TwinRegionu. Takýmito úspešnými príkladmi sú databázy lokalít kraja Salzburg⁶⁷ a Horného Rakúska na domovskej stránke platformy INKOBA (Medziobecné podnikateľské osídľovanie).⁶⁸ V Nemecku sa v posledných rokoch etablovalo niekoľko portálov obchodných plôch, ktoré umožňujú online vyhľadávať voľné obchodné plochy a objekty: GI-X – cezhraničný portál obchodných plôch pre Euregio Rhein-Maas-Nord⁶⁹, portál voľných obchodných plôch GEFIS metropolitného regiónu

⁶⁵ Bližšie informácie pozri <http://www.smalloffices.at/> [stiahnuté: 10.10.2011]

⁶⁶ Bližšie informácie pozri <http://www.centrope.com/de/investorenservice/unterstuetzung-und-services-fur-investoren> [stiahnuté: 10.10.2011]

⁶⁷ "Gewerbe-Standorte und -Immobilien in Stadt und Land Salzburg" - online-Databáza na vyhľadávanie úradov, obchodných priestorov, podnikových objektov, obchodných plôch ako aj hotelových a pohostinských miest. Spojenie všetkých ponúk v tomto priestore vykonávajú makléři a služby mesta a spolku Salzburgu. Bližšie informácie pozri <http://www.standortsalzburg.com/> [stiahnuté: 11.05.2011]

⁶⁸ Bližšie informácie pozri <http://www.inkoba.at/> [stiahnuté: 11.05.2011]

⁶⁹ Bližšie informácie pozri http://www.geodok.de/index.php?cHash=4a19404bbe&id=85&tx_ttnews%5BbackPid%5D=2&tx_ttnews%5Btt_news%5D=7 [stiahnuté: 11.05.2011]

Hamburg⁷⁰ a „Investhoch3“⁷¹ portál voľných obchodných plôch v horskom trojuholníku v hornatom trojuholníku miest Suppertal, Solingen, Remscheid.

V rakúskom projektovom priestore ponúka Wallenberger & Linhard regionálne poradenstvo s KOMSIS (Komunálny informačný systém lokality) obciam nástroj spočívajúci na webe za účelom správy a propagácie voľných domov, bytov, stavebných pozemkov, kancelárií a obchodných miest ako aj obchodných priestorov a plôch⁷². Niektoré mestá TwinRegionu – ako je napr. Krems, Mistelbach, Poysdorf, Retz und Zistersdorf - využívajú túto ponuku.

Ako základ pre koordinovaný regionálny hospodársky rozvoj je nevyhnutné vypracovať regionálny koncept hospodárskeho rozvoja s priestorovo definovanými cieľmi. Vysoký potenciál spolupráce pozostáva v konečnom dôsledku v otvorení nových oblastí spolupráce v čiastkových segmentoch, ktoré získavajú na význame najmä v posledných rokoch:

ad 6. Inovatívne a udržateľné využívanie zdrojov

Zvlášť v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov energie existuje obrovský potenciál. Doteraz sa celosvetovo technicky využíva len veľmi malá časť množstva energie, ktorú akumuluje slnko, vietor, voda, zem a biomasa. Na regionálnom rokovaní „Energy between Danube and Caucasus“ globálneho fóra udržateľnej energie⁷³ vo Viedni 28. apríla 2011 rakúsky minister životného prostredia Nikolaus Berlakovich zdôraznil veľký význam cezhraničnej spolupráce na vytváraní obnoviteľnej energie:⁷⁴ „Budúcnosť v energetickom sektore musí byť udržateľná, efektívna a z obnoviteľných energií. ... Rakúsko je v mnohých oblastiach priekopníkom, ...Zo spolupráce so zahraničím profituje aj domáca ekonomika – vo forme nových pracovných miest a rozvoja. Cezhraničné partnerstvá prinášajú všetkým zúčastneným silnejšie efekty energetickej úspory prostredníctvom spolupráce. Okrem toho môžeme dosiahnuť rýchlejšie úspechy intenzívnou technologickou výmenou a výmenou skúseností.“ Posilnené využívanie obnoviteľných zdrojov energie podporuje nezávislosť od fosílnych nositeľov energie a umožňuje tým mestám a regiónom udržateľný hospodársky rast. Zodpovedajúc zvýšenej podpore sa v minulých rokoch iniciovalo niekoľko projektov spolupráce s cieľom roz-

⁷⁰ Bližšie informácie pozri <http://metropolregion.hamburg.de/gefis/> [stiahnuté: 11.05.2011]: Freie Gewerbeflächen in den drei Ländern Schleswig-Holstein, Niedersachsen und der Freien Hansestadt Hamburg können sowohl thematisch nach unterschiedlichen Kriterien als auch regional über eine Karte gesucht werden.

⁷¹ Bližšie informácie pozri <http://www.investhoch3.de/> [stiahnuté: 11.05.2011]

⁷² Bližšie informácie pozri <http://www.komsis.at/> [stiahnuté: 12.10.2011]

⁷³ Bližšie informácie pozri <http://www.gfse.at/> [stiahnuté: 19.10.2011]

⁷⁴ Tlačová správa BMEIA: <http://www.bmeia.gv.at/aussenministerium/aktuelles/presseaussendungen/2011/nachhaltige-energie-statt-atomkraft-fuer-den-donau-und-schwarzmeerraum.html> [stiahnuté 19.10.2011]

víjať využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Vzorom je malý región Römerland Carnuntum, ktorý si dal za cieľ pokryť svoju energetickú potrebu na 100% z obnoviteľných zdrojov energie. V minulých rokoch tu zriadili početné parky veterných elektrární v okolí Brucku an der Leitha, ako aj bioenergetické stanice, teplárne na biomasu tak, že dnes pochádza väčšia časť energie z obnoviteľných zdrojov. Na ceste stať sa modelovým energetickým regiónom sa plánuje v najbližších dvoch rokoch v rámci programu LEADER „Klimatické&energetické modelové regióny“, presadenie ďalších opatrení.⁷⁵ Východiskom je „Regionálny energetický koncept Römerland Carnuntum“, ktorý obsahuje detailný katalóg opatrení so zameraním sa na energetickú efektívnosť a energetické úspory, výrobu obnoviteľnej energie, mobilitu ako aj prácu s verejnosťou, organizovanie a vzdelávaciu činnosť⁷⁶. Príkladnými myšlienkami projektu sú vytvorenie burzy palív, pilotný projekt fotovoltaika pre komunálne zariadenia v kombinácii s elektro-čerpacou stanicou, biometán do siete zemného plynu - bioenergetická stanica Rohrau, prúd z prúdu – bójka v Dunaji, slnko a víno – fotovoltaika vo Winzerbetriebe, poľnohospodárska produkcia rastlinného oleja a tzv. solárna regionálna liga.

Ďalšie ťažisko sa stanovilo iniciatívou „e-mobilný v Römerlande Carnuntum“ spoločnosti ARGE Römerland na vybudovanie elektro-mobility (požičovne elektromobilov). V tomto čase s podporou programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007-2013 štartuje cezhraničný pilotný projekt „Twin City modelový región elektromobility Viedeň – Bratislava“, v ktorom sa má demonštrovať funkčný systém elektromobility v tomto regióne s vybranými užívateľmi elektrozidiel⁷⁷. Projekt INREN (Intelligent use of renewable energy) sa ďalej zaoberá s vytvorením konceptov malých regiónov na využívanie obnoviteľných energií (napr.: energetický plán okresu Malacky). V rámci projektu RECOM SK-AT⁷⁸ (Regional Cooperation Management SK-AT) sa pracuje na vybudovaní tematického sieťového systému „Mobilita a životné prostredie“.

Popri vypracovávaní mestských a regionálnych energetických konceptov sa v oblasti obnoviteľných energií/ochrany životného prostredia ponúkajú mnohé ďalšie možnosti spolupráce miest v čiastkových segmentoch, akými sú biomas, bionafta, bioplyn, veterná energia, fotovoltaika a termická solárna energia, eMobilita a vodná energia:

⁷⁵ Bližšie informácie pozri <http://www.roemerland-carnuntum.at/system/web/zusatzseite.aspx?menuonr=220660147&detailonr=220660149> [stiahnuté: 19.10.2011]

⁷⁶ Energetický park Bruck an der Leitha: Regionales Energiekonzept der LEADER-Region Römerland Carnuntum, Bruck an der Leitha, 2010, S. 122ff.

⁷⁷ Bližšie informácie pozri [http://www.austrian-mobile-power.at/aktuelles-details-2011.1179.0.html?&no_cache=1&tx_ttnews\[year\]=2011&tx_ttnews\[month\]=03&tx_ttnews\[tt_news\]=114&cHash=421c32b77cf011438e11ab99dc4077ad](http://www.austrian-mobile-power.at/aktuelles-details-2011.1179.0.html?&no_cache=1&tx_ttnews[year]=2011&tx_ttnews[month]=03&tx_ttnews[tt_news]=114&cHash=421c32b77cf011438e11ab99dc4077ad) [stiahnuté: 20.09.2011]

⁷⁸ Bližšie informácie pozri <http://www.recom-skat.eu/main.php?lang=de&menu=37> [stiahnuté: 15.09.2011]

- zavedenie regionálneho energetického manažmentu,
- založenie združenia pre úsporu energie v mestách (príklad Energetické úsporné združenie Horného Rakúska),
- podujatia a spoločenstvá ďalšieho vzdelávania k tematickým oblastiam (napr.: výroba a využívanie bio-pohonných hmôt),
- spoločná marketingová ofenzíva k témam úspory energie a eMobility – vybudovanie požičovní ako aj siete napájacích staníc,
- organizovanie búrz spolupráce (napr.: máj 2011 v Güssingu),
- spoločné zriadenie teplární na biomasu,
- budovanie veterných elektrární,
- rozvoj spoločných enviromentálnych štandardov, atď.

2 Twin-Region ako znalostný región

V rámci vykonaných analýz, pohovorov a odborných workshopov sme dospeli k záveru, že obrovský potenciál TwinRegionu leží v oblastiach, ktoré je možné popísať prostredníctvom znalostí, inovácií, kreativity, výskumu a vývoja. Nasledovné trendy potvrdzujú relevantnosť týchto tém ppre TwinRegion a potrebuje ich zohľadnenia v ďalšom rozvoji.

Výskum a znalostná spoločnosť

V správe „Globálny pohľad na výskumnú politiku v Rakúsku“⁷⁹ sú formulované okrem iného následné odporúčania:

- Rakúsko má problém identifikovať svoju novú identitu v dôsledku svojej mnohoročnej imperialistickej histórie a radikálnych politických zmien v 20. storočí a v neposlednom rade v súvislosti s udalosťami roku 1989. [...] Možnosť prijatia vysokovzdelených pracovníkov, zvlášť zo susedných krajín, by mohla výrazne prispieť k nárastu „intelektuálneho kapitálu“ v Rakúsku Táto možnosť nie je doteraz dostatočne ohodnotená, podporovaná ani využívaná. Žiada sa radikálna zmena stratégie. Rakúsko musí investovať skôr viac ako menej do vedy, vývoja a inovácií.
- Rakúsko jeho vybavené vysokým potenciálom do budúcnosti, vedeckými kompetenciami, ktoré sa ale buď neberú do úvahy alebo sa im venuje príliš malá pozornosť a sú ponechané vo svojich úkrytoch.

Je evidentné, že mnohé z týchto odporúčaní sa vzťahujú aj na Twin-Region.

⁷⁹ porovnaj Koch, 2010

Znalostný región

V územnom a regionálnom plánovaní sa už určitý čas vyskytuje koncept znalostného regiónu. Výskum Growa a kol. (2007) prišiel k záveru, že téma znalostí má v mestskom a regionálnom rozvoji vysoké postavenie, ktoré môže byť posilnené plánovaním a rozvojom poznatkov. Zameranie sa na tému znalostí by malo prispieť k vytvoreniu spoločnej identity. Ukázalo sa, že územné plánovanie vytvorilo nové nástroje na začatie novej spolupráce. Územné plánovanie a regionálny rozvoj musia vytvoriť stratégie a nástroje a podporiť transfer znalostí a inovácií v mestách a regiónoch. Na jednej strane musia však počítať s potenciálne nerovnomerným rozvojom v mestách a regiónoch a vhodne na ne reagovať. Vzniknú regióny, ktoré budú nedostatočne napojené na centrá, ktoré generujú znalosti a sú zapojené do ich výmeny. Pre tieto regióny bude dôležité s pomocou IKT-technológií alebo iných inovatívnych prístupov zabezpečiť minimálnu úroveň zosieťovania znalostí.⁸⁰

Fromhold-Eisebith (2006) poukazuje na skutočnosť, že málo koncepčné používanie pojmu znalostný región je na škodu, keďže sa s týmto novým označením dajú spájať veci, ktoré siahajú oveľa ďalej ako je používanie novej marketingovej rétoriky. Zdôrazňuje výhody, ktoré používanie tohto pojmu so sebou prináša a navrhuje koncepčné naplnenie pojmu prostredníctvom „Hexagon-Modelu znalostného regiónu“.⁸¹ Tento sa vyznačuje ľudským kapitálom, verejnou a súkromnou infraštruktúrou generovania znalostí, etablovanými znalostne intenzívnymi podnikmi, zakladaním nových znalostných podnikov, znalostnú identitu resp. znalostne orientovaný imidž ako aj znalostné podporné stratégie a opatrenia. V znalostnom regióne sú všetky tieto faktory spolu zosieťované.⁸²

Kreativita a inovácie

Buschmann (2010) zdôrazňuje, že hospodársky a spoločenský rozvoj je ovplyvňovaný vo veľkej miere štrukturálnymi zmenami a znalostne intenzívnou a kreatívnou ekonomikou. Nové teórie rastu vidia v kreativite a v znalostiach najdôležitejší kapitál a považujú ju za hlavný faktor pre zabezpečenia budúceho ekonomického rastu. Veľa európskych metropol vidí momentálne vo vytvorení „kreatívneho znalostného regiónu“ šancu postaviť sa v medzinárodnej konkurencii zoči voči globalizácii, štruktúrnym a demografickým zmenám. Pojem kreatívne hospodárstvo načrtáva nielen novú, kreatívnu ekonómiu, ale znamená aj nový spoločenský vzťah medzi kultúrou a ekonómiou. Práca a trh sa formujú pozdĺž

⁸⁰ porovnaj Growe et. al., 2007

⁸¹ porovnaj Fromhold-Eisebith, 2006

⁸² porovnaj Growe et. al., 2007

nových znalostných a kompetenčných foriem. Toto vyžaduje nové, interaktívne a integračné politické koncepty a nové spravovanie (governance), v rámci ktorých je účasť v medzinárodných sieťových systémoch stále dôležitejšia.⁸³

CENTROPE

Rozhodnutia ako aj budúci obraz CENTROPE 2015 sú zacielené na stred európskeho regiónu, v ktorom sa uskutočňuje cezhraničná spolupráca vo všetkých oblastiach života. Aby sme sa tomuto cieľu priblížili, CENTROPE stanovuje ako jedno zo štyroch rozvojových ťažísk do roku 2012 práve znalostný región. Rastúci význam inovácií, hospodárstva a vedy pre ekonomický a spoločenský rozvoj leží blízko odsúhlaseného vývoja spoločnej znalostnej lokality.⁸⁴

Vzhľadom k tomu, že TwinRegion je umiestnený v strede európskeho regiónu, ponúka sa možnosť, definovať znalostný región ako ťažisko budúceho potenciálu pre spoluprácu.

3 Závery: „Znalostná spolupráca v metropolitnom regióne Viedeň-Bratislava“

Keď všetko v krátkosti zhrnieme, cieľom predloženej štúdie bolo zistiť potenciál spolupráce v oblasti Viedne a Bratislavy, aby sa posilnil rozvoj miest a ekonomiky spoločného priestoru.

Štúdia bola koncipovaná ako otvorená, čo sa výsledku týka a vykazuje veľmi prakticky orientovaný prístup za účelom podpory vzájomnej spolupráce. Zistenia štúdie pozostávajú z:

- prehľadu literatúry,
- najlepších medzinárodných príkladov (best practices),
- pohovorov s relevantnými slovenskými a rakúskymi partnermi,
- záverov odborných workshopov projektu,
- rešerší k téme znalostného regiónu.

Zameranie potenciálu komunálnej spolupráce sa postupne zužovalo. Nadväzujúc na kritériá (pozri „Závery z medzinárodných príkladov najlepších skúseností“):

⁸³ porovnaj Buschmann, 2010

⁸⁴ porovnaj CENTROPE, 2011

- vytvorenie identity,
- prierezové témy,
- zameranie sa na spoločné plánovanie,
- iniciácia a financovanie konkrétnych projektov,
- oblasť kompetencií miest,
- zapojenie aj subjektov mimo verejnú správu
- nízky stupeň formalizácie

sme identifikovali najväčší potenciál spolupráce v oblasti znalostnej ekonomiky.

Štúdiu uzatvárame s odporúčaním využiť „znalostnú spoluprácu metropolitného regiónu Viedeň-Bratislava“ ako základ etablovania a posilnenia komunálnej spolupráce v TwinRegione. Toto platí tak pre cezhraničnú spoluprácu ako aj pre „národnú“ spoluprácu, a tiež pre príslušné mestá pri Viedni a Bratislave.

Identifikovali sme šesť oblastí činnosti „znalostného regiónu Viedeň-Bratislava“ a v kapitole 4 – sme bližšie popísali možnosti budúcej spolupráce spolu s početnými návrhmi na spoluprácu. Tieto oblasti sú nasledovné:

- **Informačná a komunikačná platforma**
- **Identita a marketing metropolitného regiónu**
- **Vzdelávacie siete**
- **Koordinácia regionálnych plánov rozvoja**
- **Hospodársky rozvoj lokality**
- **Inovatívne a udržateľné využívanie zdrojov**

Znalostná spolupráca v metropolitnom regióne Viedeň - Bratislava

Šesť oblastí

- Informačné a komunikačné platformy
- Identita a marketing metropolitného regiónu
- Vzdelávacie siete
- Koordinácia regionálnych plánov rozvoja
- Rozvoj hospodárskych lokalít
- Inovatívne a udržateľné využívanie zdrojov

„Znalostná spolupráca v metropolitnom regióne Viedeň-Bratislava“ významne prispieva ku „znalostnému regiónu Centrope“, ktorý sa zameriava aj na podporu komunálnej spolupráce. Posilnením faktora znalostí sa podporuje rozvoj miest a mestských regiónov.

Potom ako táto štúdia zadefinovala obsahový rámec potenciálu spolupráce v metropolitnom regióne Viedeň-Bratislava, ostáva otázka, ako môže byť táto spolupráca etablovaná. Z tohto dôvodu budú v ďalších mesiacoch vypracované dva nástroje v rámci projektu.

- 1) Príručka pre spoluprácu a štandardy spolupráce, ktoré popisujú organizačné základy a proces etablovania „znalostnej spolupráce v metropolitnom regióne Viedeň-Bratislava“.
- 2) Internetová scorecard, ktorá vizualizuje potenciál spolupráce na základe ukazovateľov. Popritom sa vypracuje všeobecný súbor ukazovateľov znalostnej spolupráce a jej 6 oblastí pôsobenia. Tento by mal mestá a obce, ktoré majú záujem, upozorniť na nové možnosti spolupráce a potenciálnych partnerov a tiež ponúknuť možnosť, prezentovať vlastné mesto pre znalostnú spoluprácu.

V Zoznamy

1 Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Región Viedeň-Bratislava	16
Obrázok 2: Rozdelenie obyvateľstva a jeho hustota v TwinRegione	18
Obrázok 3: Existujúce modely spolupráce	25
Obrázok 4: Príslušnosť obcí v aglomerácii Viedne k malým regiónom	44
Obrázok 5: Schéma: Vývoj/hľadanie riešenia potenciálu spolupráce	71
Obrázok 6:	125
Obrázok 7: Model bilancie vedomostí v Rakúsku na (základe modelu Schneidera/ Kocha z roku 1999).	127

2 Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Prehľad viacúčelovej spolupráce	20
Tabuľka 2: Prehľad jednoúčelovej spolupráce	20
Tabuľka 3: Prehľad: Medziobecná spolupráca podľa definovaných oblastí spolu- práce	28
Tabuľka 5.	53
Tabuľka 6: Prehľad združení obcí v Trnavskom kraji	58
Tabuľka 7: Prehľad: Medziobecná cezhraničná spolupráca podľa definovaných oblastí v cezhraničnom regióne Slovenská republika-Rakúsko.....	63
Tabuľka 8: Posúdenie potenciálu spolupráce medzi slovenskými a rakúskymi mestami a obcami	72
Tabuľka 9: Okresy a mestá v regióne Viedeň-Bratislava	92
Tabuľka 10: Obvody mesta Viedeň	93

3 Zoznam použitej literatúry

Alperovich, G. (1992): Economic Development and Population Concentration, The University of Chicago

Arnott, R.J., McMillen, D.P. (2006): A Companion to Urban Economics – Urban Labor Markets and Macroeconomics

Van Den Berg, L., Van Der Meeer, J., Otgaar, A.H.J., Speller, C.J.M. (2006): Empowering metropolitan regions through new forms of cooperation, EURICUR

Brooke, N. (2003): Focus on global issues: what makes for a successful city, Entrepreneur Magazine Article, Real Estate Issues

Cuffaro, M., Cracolici, M.F. and Nijkamp, P. (2009): Measuring economic and social disparities between regions

Florida, R., Mellander, Ch. and Gulden, T. (2009): Global Metropolis: The Role of Cities and Metropolitan Areas in the Global Economy

Good governance: Guiding principles for implementation, www.ausaid.gov.au, ISBN: 0 642 44945 7

Hall, T. (2001): Urban Geography, Routledge, London, ISBN 0415-21769-5

Hutton, W. (2007): Building Successful Cities in The Knowledge Economy: The Role of "Soft Policy" Instruments

McKinsey Global Institute (2011): Urban world: Mapping the economic power of cities, www.mckinsey.com/mgi

OECD (2000): The reform of metropolitan governance, Policy Brief, <http://www.oecd.org>,

Rodrigue, J.P., Comtois, C., Slack, B., (2009): The Geography of Transport Systems, Routledge, ISBN: 978-0-415-48324-7

Storper, M., Bocci, M. (2008): Growth of Metropolitan Regions: Three Ideas in Search of Evidence

Biwald, Peter; Wirth, Klaus: Gemeindekooperationen in Österreich – Zwischen Tradition und Aufbruch, In: Biwald, Peter; Hack, Hans; Wirth, Klaus (Hrsg.): Interkommunale Kooperation – Zwischen Tradition und Aufbruch, Wien-Graz, 2006, S. 19-34.

Braumann, Christoph (Hrsg.): Kooperation von Gemeinden zur Entwicklung von Wirtschaftsstandorten. Land Salzburg, Salzburg, 2001.

Buschmann, Birgit (2010); „Grundlagen moderner Wirtschaftsförderung: Wirtschaften im Zeichen von Kreativität und Innovation.“ In: Habel, Franz-Reinhard; Huber, Andreas (Hrsg.): „Wirtschaftsförderung 2.0. Erfolgreiche Strategien der Zusammenarbeit von Wirtschaft, Verwaltung und Politik in Clustern und sozialen Netzwerken.“ Verlag Werner Hülsbusch, Boizenburg, 2010. In: <http://www.wirtschaftsfoerderung20.de> (2011-10-14)

CENTROPE (2011); „Vier Entwicklungsschwerpunkte“. In: <http://www.centrope.com/de/projekt-centrope/kooperationsfelder> (2011-10-14)

Fellner, Renate: Regionale Kooperation – Eine Voraussetzung für zukunftsweisende Stadtplanung, Beiträge zur Stadtentwicklung 08, Wien, 2007.

Fleischmann, Michael; Huysza, Florian (Raum-Region-Mensch-Organisation), Amt der Niederösterreichischen Landesregierung, Abteilung Raumordnung und Regionalpolitik sowie Regionaler Entwicklungsverband Industrieviertel (Auftraggeber): Handbuch zur interkommunalen Zusammenarbeit, „GemSyn“ Potentialanalyse zur Nutzung von Gemeindegewinnungen im Industrieviertel, Sulz im Weinviertel, 2006.

Growe, Anna; Löwis, Sabine von; Torns, Fabian; „Wissensstädte und -regionen - Eine Einführung“. ARL Arbeitsmaterial; 338. In: Räumliche Planung im Wandel - Welche Instrumente haben Zukunft? 9. Junges Forum der ARL 17. bis 19. Mai 2006 in Darmstadt. Selbstverlag 2007.

Hack, Hans; Wirth, Klaus: Interkommunale Kooperation als gesteuerter Entwicklungsprozess, In: Biwald, Peter; Hack, Hans; Wirth, Klaus (Hrsg.): Interkommunale Kooperation – Zwischen Tradition und Aufbruch, Wien-Graz, 2006, S. 300-314.

Huber, Wolf: Hemmnisse für regionale Kooperation von Gemeinden, In: „Arbeitskreis 2: Regionale Kooperation – Die Zusammenarbeit im städtischen Raum, Unterlagen zum 59. Österreichischen Städtetag, Wien, 2009, S. 31.

Koch, Günther R. (Hrsg.) (2010); „Austria's Transformation into the Knowledge Society. Eine globale Sicht auf Österreichs Forschungspolitik. New Club of Paris. Verlag Holzhausen 2010.

Österreichische Raumordnungskonferenz (ÖROK): Räumliche Entwicklungen in Österreichischen Stadtregionen – Handlungsbedarf und Steuerungsmöglichkeiten, ÖROK-Schriftenreihe Nr. 179, Wien, 2009.

Priebs, Axel: Entwicklung, Stand und Perspektiven stadtreionaler Planungs- und Verwaltungsinstitutionen in Deutschland. In: Die öffentliche Verwaltung, 63 (2010), 12, S. 503-511.

Stadtentwicklung Wien – MA18, Stadtentwicklungsplan Wien 2005 (STEP 05), Wien, 2005.

Stadt-Umland-Management (SUM) Wien/Niederösterreich: Jahresberichte 2007, 2008 und 2009, Wien.

WIFO – Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, KDZ – Zentrum für Verwaltungsforschung (Hrsg.): Gemeindegewinnung und Gemeindegewinnung, im Auftrag des Bundesministeriums für Finanzen, Wien, 2010.

Wirth, Klaus: Gemeindekooperationen in Österreich – Einschätzungen zum Stand und aktuelle Entwicklungen. In: George, Wolfgang; Bonow, Martin (Hrsg.): Regionales Zukunftsmanagement, Band 4: Kommunale Kooperation, Papst, Lengerich 2010, S. 168-179.

Wirth, Klaus; Matschek, M.: Interkommunale Zusammenarbeit – Mehr als nur eine Sparstrategie, in: Innovative Verwaltung, 27(5), Wien 2005, S. 18-21.

Wirth, Klaus; Matschek, M.: Interkommunale Zusammenarbeit – Möglichkeiten, Grenzen und aktueller Entwicklungsbedarf, in: ÖGZ 71, Wien 2005, S. 8-12.

60. Bundesverfassungsgesetz: Änderung des Bundes-Verfassungsgesetzes zur Stärkung der Rechte der Gemeinden (NR: GP XXIV GABR 1213 AB 1313 S. 112. BR: AB 8526 S. 799.).

http://www.10vorwien.at/goto/home/ueber/projekte_der_kleinregion/radroutennetz

<http://www.arbeiterkammer.com/online/schulsprengel-59621.html?mode=711&STARTJAHR=2008>

http://www.bmv.at/publicmedia/Projekt_LAKO_23.3..pdf

<http://www.centrope.com>

<http://www.difu.de/publikationen/difu-berichte-22010/neues-gewerbeflaechenportal-lokal-orientiertes-portal.html>

<http://www.digitales.oesterreich.gv.at/>

http://ec.europa.eu/europe2020/index_de.htm

<http://www.elak-government-verbund.at/impresum.html>

<http://event.interact-eu.net/download/application/pdf/817049>

http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/g24235_de.htm

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/growth_and_jobs/index_de.htm

www.eurovelo.com

http://www.geodok.de/index.php?cHash=4a19404bbe&id=85&tx_ttnews%5BbackPid%5D=2&tx_ttnews%5Btt_news%5D=7

<http://www.gizretz.at/de/pages/default.aspx>

http://www.hs2012.eu/de/2/das_projekt

<http://www.inkoba.at>

<http://www.internetoffensive.at/index.php?id=1352>

<http://www.investhoch3.de/>

<http://www.kig.gv.at>

<http://www.kfv.at/verkehr-mobilitaet/internationale-zusammenarbeit/roseman/>

drucken.html

<http://metropolregion.hamburg.de/gefis/>
http://www.noel.gv.at/bilder/d49/KR_NOE_Mitte_2010.pdf
http://www.raumordnung-noe.at/uploads/02_ppp_krammer_vamg.pdf
<http://www.oerok.gv.at>
<http://www.pgo.wien.at>
<http://portal.cor.europa.eu/egtc/en-US/Projects/Pages/welcome.aspx>
<http://www.raumordnung-noe.at>
<http://www.regionalmanagement-noe.at/>
<http://www.regionext.at/>
<http://www.regionmarchfeld.at>
<http://www.region-palffy.eu/de/paltour>
http://www.salzburg.gv.at/masterplan_detaillierte_projektbeschreibung.pdf
<http://www.sk-at.eu/aktivweiche.php>
<http://www.sk-at.eu/sk-at/newsletter/SKATnewsletter07.php>
<http://www.smalloffices.at/>
<http://www.stadt-umland.at>
<http://www.staedtebund.gv.at/themenfelder/e-government/projekte/projekte-details/artikel/oestb-leitinitiative-e-government-referenzstaedte-der-weg-zum-medienbruchfreien-e-government.html>
<http://www.standortsalzburg.com/>
<http://www.statistik.gv.at>
<http://www.terezianskydvor.sk/de/index.php/werbung/251-theresianischer-handwerkshof>
<http://tinavienna.at/cidep>
<http://www.twinregion.eu>
<http://urban-plus.at>
<http://www.verwaltungskooperation.at>
<http://www.viennaregion.at>
<http://www.wien.gv.at/umwelt/wald/erholung/nationalpark/haus/>
<http://www.wien.gv.at/wirtschaft/eu-strategie/eu-foerderung/etz/projekte/development.html>
<http://www.wienerholding.at/event/mediaroom-news/id/2167>
<http://www.ausaid.gov.au>
<http://www.beyond-gdp.eu>
<http://www.etrend.sk/>
<http://www.oecd.org>
<http://www.rics.org/>
<http://www.unfpa.org> (State of world population 2007, 2010)
<http://www.worldbank.org>

VI PRÍLOHY

1 TwinRegion a jeho mestá - obyvateľstvo

Tabuľka 9: Okresy a mestá v regióne Viedeň-Bratislava

NUTS 3	Bezirk	WB 01.01.2011	Ausgewählte Städte	WB 01.01.2011
Weinviertel	Gänserndorf	18.769		
	Hollabrunn	50.426	Hollabrunn	11.598
	Mistelbach	54.480	Mistelbach	11.012
Wiener Umland - Nordteil	Gänserndorf	76.745	Gänserndorf	10.154
	Korneuburg	74.898	Korneuburg	12.314
			Stockerau	15.513
	Mistelbach	19.568		
	Tulln a.d. Donau	70.552	Tulln a.d. Donau	15.037
	Wien-Umgebung	64.836	Klosterneuburg	25.870
		Gerasdorf bei Wien	10.156	
Wien	alle Bezirke	1.714.142		
Wiener Umland - Südteil	Baden	113.128	Baden	25.176
			Traiskirchen	17.169
			Bad Vöslau	11.309
	Bruck a.d. Leitha	42.842		
	Mödling	113.661	Mödling	20.438
			Perchtoldsdorf	14.566
			Brunn am Gebirge	11.196
	Wien-Umgebung	49.435	Schwechat	16.329
	Nordburgenland	Eisenstadt	12.995	Eisenstadt
Rust		1.893		
Eisenstadt-Umgebung		40.792		
Mattersburg		39.085		
Neusiedl am See		54.925		
weitere Städte in anderen NUTS3-Regionen				
	Krems a.d. Donau		Krems a.d. Donau	24.014
	St. Pölten		St. Pölten	51.956
	Wiener Neustadt		Wiener Neustadt	41.042
Bratislava	Bratislava I	41.086	Bratislava I	41.086
	Bratislava II	113.764	Bratislava II	113.764
	Bratislava III	63.866	Bratislava III	63.866
	Bratislava IV	97.092	Bratislava IV	97.092
	Bratislava V	116.993	Bratislava V	116.993
	Malacky	69.936	Malacky	18.132
	Pezinok	59.547	Pezinok	22.324
	Senec	66.402	Senec	16.665

Trnava	Dunajská Streda	118.607	Dunajská Streda	23.404
			Šamorín	13.026
	Galanta	96.452	Galanta	16.058
			Sereď	16.839
	Hlohovec	45.213	Hlohovec	22.232
	Piešťany	64.337	Piešťany	29.347
	Senica	61.389	Senica	20.726
	Skalica	47.871	Skalica	15.104
			Holíč	11.699
	Trnava	129.212	Trnava	67.368
<hr/>				
weitere Städte in anderen NUTS3-Regionen				
	Nitra		Nitra	83.444
	Nitra		Šaľa	23.645
	Trenčín		Nové Mesto nad Váhom	20.264

Stand: 31.08.2011

Zdroj: Statistik Austria, štatistika obyvateľstva k 1.1.2011.

Tabuľka 10: Obvody mesta Viedeň

NUTS 3	Bezirk	WB 01.01.2011
Wien	Wien 1., Innere Stadt	16.854
	Wien 2., Leopoldstadt	96.016
	Wien 3., Landstraße	85.045
	Wien 4., Wieden	30.943
	Wien 5., Margareten	53.178
	Wien 6., Mariahilf	29.623
	Wien 7., Neubau	23.747
	Wien 8., Josefstadt	23.747
	Wien 9., Alsergrund	39.688
	Wien 10., Favoriten	177.215
	Wien 11., Simmering	90.712
	Wien 12., Meidling	88.579
	Wien 13., Hietzing	51.292
	Wien 14., Penzing	84.933
	Wien 15., Rudolfsheim-Fünfhaus	72.021
	Wien 16., Ottakring	95.386
	Wien 17., Hernals	52.913
	Wien 18., Währing	48.013
	Wien 19., Döbling	68.820
	Wien 20., Brigittenau	83.607
	Wien 21., Floridsdorf	142.603
	Wien 22., Donaustadt	158.933
	Wien 23., Liesing	93.629

Zdroj: Statistik Austria, štatistika obyvateľstva k 1.1.2011.

2 Vybrané príklady – viacúčelová spolupráca

1. Europäische Metropolregion München (Európsky metropolitný región Mníchov)
2. Verband Region Stuttgart (Zväzový región Štuttgart)
3. Trinationale Oberrheinkonferenz (Trojnárodná hornorýnska konferencia)
4. Vision Rheintal (Vízia Porýnie)
5. Metropolregion Rhein – Main (Metropolitný región Rýn-Mohan)
6. Eurodistrict Basel (Európska oblasť Bazilej)
7. Eurometropole Lille-Kortrijk-Tournai (Európska metropola Lille-Kotrijk-Tournai)

Najlepšie medzinárodné skúsenosti (best practices)

Funkčné pokrytie	☒ viacúčelová spolupráca ☐ jednoúčelová spolupráca
Názov	Európsky metropolitný región Mníchov
Zdroj	www.metropolregion-muenchen.eu
Oblasti spolupráce	Zmalosti, hospodárstvo, životné prostredie, doprava (mobilita), kultúra, územné plánovanie (vidiecka oblasť)
Témy	Prístup k vedomostiam, znalostný región, rozvoj odborníkov, rodina a zamestnanie, zdravotníctvo v EMM, výstavy a podujatia, ExpoReal, ochrana klímy, manažment zdrojov, vidiek, hlavné stanice ako brány k metropolitnému regiónu, železničná doprava a železničná sieť, hospodársky styk a doprava „cezpolných“, téma budúcnosti „mobilita“, inventúra kultúry a zosieťovania
Región	Metropolitný región okolo spolkového hlavného mesta Mníchov, mestá, okresy
Ciele spolupráce	Ďalší rozvoj hospodárskej prosperity a dynamiky Európsky región s najlepším mixom odvetví Celosvetové uznanie ako špičkové miesto inovácií Zachovanie vysokej kvality života
Opis spolupráce	Združenie je otvorená nadodborová platforma spolupráce. Pod vedením združenia sa za jedným stolom stretávajú aktéri z hospodárstva, vedy, politiky a spoločnosti, aby sa dobrovoľne, ale záväzne angažovali za pozitívny rozvoj EMM. Základným cieľom je zosieťovať Európsky metropolitný región a zviditeľniť smerom von. Členmi sú mestá okolo spolkového hlavného mesta Mníchova, 23 okresov, 31 okresne príslušných obcí ako aj priemyselné a obchodné komory, remeselnícke komory, banky, podniky a ďalší členovia spoločnosti a vedy. Združenie sa financuje cez svojich členov a z ich členských príspevkov, ktoré sa vypočítavajú podľa určeného kľúča: Miestne združenia: okres 6 ct/obyvateľ, obce 3 ct/obyvateľ, ostatní majú pevne stanovené príspevky. Úlohou je presadzovať konkrétne projekty s pozitívnym dopadom na regionálny vývoj a vytvorenie metropolitnej regionálnej identity.
Špecifiká	Spojenie viacerých aktérov z regiónu na úrovni združenia Otvorená platforma pre diskusiu a spoluprácu Financovanie z členských príspevkov

Riadenie	<p>Organizácia ako združenie slúži na fungovanie verejno-súkromného partnerstva na politicky neutrálnej úrovni. Jednoduché založenie, žiadne kapitálové vklady, vysoký stupeň dobrovolnosti, málo povinností, otázky ručenia ako aj právo združovania hovoria v prospech tejto formy.</p> <p>Združenie pozostáva z predsedníctva, obchodného riadenia s vlastnou správou, zo spoločného riadenia, z piatich pracovných skupín k vyššie vymenovaným oblastiam spolupráce, z jedného členského zhromaždenia a metropolitnej konferencie. Predsedníctvo pozostáva z troch krajských rád (Mníchov, Dunaj-Ries, Traunstein), štyroch hlavných starostov (Mníchov, Augsburg, Ingolstadt, Traunstein), jednej starostky (Oberschleißheim) a niekoľkých vysokopostavených zástupcov z hospodárstva a spoločnosti (AUDI, Universita Ingolstadt...).</p>
Výsledky	<ul style="list-style-type: none"> • Atlas vzdelávania, EMM-znalostné svety, štúdia dopadov, Učíme sa v meste/električka jazykov (znanosti) • Publikované štúdie: „Miesto podnikania v EMM“, „Biotechnológia a farmaceutický priemysel v EMM“, „Výroba vozidiel v EMM“, „IfG štúdia zdravotníctva“ (hospodárstvo) • Zostavenie konceptov na ochranu klímy, rôzne projekty ochrany klímy, projekt „Regionálne energetické združenie Augsburg“ (životné prostredie) • Atlas dostupnosti EMM, EMM-lístok, projekt „Parkovanie a vozenie sa spolu“, regionálny manažment mobility, elektromobilita (Mobilita) • Aliancia proti pravicovému extrémizmu, „Kultúrny región na prvý pohľad“ vlastná webová stránka www.kulturregion.eu (Kultúra) • Jedenkrát ročne metropolitná konferencia za účelom výmeny skúseností a myšlienok, vývoja nových projektových nápadov, podpory spoločnej regionálnej identity, prezentácie pracovných výsledkov verejnosti, www.metropolkonferenz.de • Imidžový film o metropolitnom regióne
Relevantnosť	<ul style="list-style-type: none"> • Táto forma regionálnej spolupráce je obzvlášť zaujímavá preto, lebo je riadená na báze združenia • Zosieťovanie rôznych aktérov z najrôznejších odvetví je taktiež veľmi atraktívne a poskytuje optimálnu výmenu informácií a nápadov z rôznych uhlov pohľadu.
Stupeň inštitucionalizácie	<p>☐ A neformálna, málo inštitucionalizovaná spolupráca (neformálna spolupr.)</p> <p>☐ B zmluvné usporiadanie, právne silno inštitucionalizovaná (zmluva)</p> <p>☒ C súkromnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (súkr.právo)</p> <p>☐ D verejnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (verejn.právo)</p>
Štatistické dáta	<p>Počet obyvateľov v regióne: 5,5 milióna obyvateľov</p> <p>Rozloha: 24.094 km²</p> <p>Založenie: 2008</p> <p>Členovia (organizačné jednotky): cca. 170 organizačných jednotiek</p> <p>Počet štátov: 1</p> <p>Verejné prostriedky financovania: ☒ nie ☐ áno: príspevky, dotácie</p>

Funkčné pokrytie	☒ viacúčelová spolupráca ☐ jednouúčelová spolupráca
Názov	Zväzový región Štuttgart
Zdroj	www.region-stuttgart.org
Oblasti spolupráce	Územné plánovanie, doprava, hospodárstvo, životné prostredie, kultúra
Témy	<p>Povinné úlohy: regionálne plánovanie, rámcové plánovanie rozvoja vidieka, regionálne plánovanie dopravy, regionálna podpora hospodárstva, regionálne dôležitá prímestská osobná doprava, časti odpadového hospodárstva, regionálny marketing turizmu</p> <p>Dobrovoľné úlohy: Kultúra, športové podujatia, výstavy</p>
Región	mesto Štuttgart a okresy Böblingen, Esslingen, Ludwigsburg, Göppingen a Rems-Murr-Kreis
Ciele spolupráce	Centrálna úloha združenia je udržať región životaschopným, vysoko ekonomicky výkonným a ekologicky intaktným.
Opis spolupráce	Združenie regiónu Štuttgart je združením, ktorého hlavnou úlohou je prijímať rozhodnutia v prospech rozvoja regiónu, ktoré sa týkajú krajiny, dopravy a podpory hospodárstva. Spolupráca s ďalšími iniciatívami podporuje regionálnu myšlienku a vlastné projekty. Partneri spolupráce sú okrem iného: Wirtschaftsförderung Region Stuttgart GmbH, Regio Stuttgart Marketing a Tourismus GmbH, SportRegion Stuttgart e.V., JugendRegion Stuttgart e.V.
Špecifická	<ul style="list-style-type: none"> • Združenie verejného práva so zákonne upravenými úlohami a jedným priamo voleným regionálnym zhromaždením. • Silne zapojený do siete spoločenských ako aj komunálnych iniciatív a projektov.
Riadenie	Združenie Región Štuttgart je politická úroveň regiónu Štuttgart vo forme združenia verejného práva s priamo voleným regionálnym zhromaždením a jeho správou. V tejto forme má združenie široko-ďaleko modelový charakter pre regionálny manažment. Úlohou združenia uvedenou v stanovách je „posilnenie spolupráce v regióne Štuttgart“.
Výsledky	<ul style="list-style-type: none"> • Regionálne plánovanie, projekty územného rozvoja, projekty na ochranu klímy, Región 2020?, Región mesto 2030, správa o sociálnej štruktúre • Plánovanie rámca krajiny • Krajinný park Region Stuttgart s podprojektami • Podpora hospodárstva: správy o štruktúre, clustre mobility/Mobilist, BioRegio Stuttgart/Neckar-Alb, PUSH!, región médií Štuttgart, podporné programy, výstavy • Regionálne plánovanie dopravy • Rozhodovanie o nových ponukách v prímestskej osobnej doprave, • Reklamná kampaň regiónov a okresov • Účasť v združeníach • Zastupovanie záujmov metropolitného regiónu Štuttgart voči EÚ
Relevantnosť	Táto forma regionálnej spolupráce je veľmi silno inštitucionalizovaná a necháva len málo priestoru na privlastnenie si nových úloh. Prostredníctvom priamej voľby regionálneho zhromaždenia sa regionálne rady legitímujú prostredníctvom občanov, posilňujú tak prepojenie medzi obyvateľmi a organizáciami a v tomto ohľade majú vplyv na prácu v grémiu.

PRÍLOHY

Stupeň inštitucionalizácie	☐ A neformálna, málo inštitucionalizovaná spolupráca (neformálna spolupr.) ☐ B zmluvné usporiadanie, právne silno inštitucionalizovaná (zmluva) ☐ C súkromnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (súkr.právo) ☒ D verejnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz (verejné právo)
Štatistické dáta	Počet obyvateľov v regióne: 2,67 milióna obyvateľov Rozloha: 3.654 km ² Založenie: 1974 Členovia (organizačné jednotky): 6 Počet štátov: 1 Verejné prostriedky financovania: ☐ nie ☒ áno, veľche: spolkové príspevky

Funkčné pokrytie	☒ viacúčelová spolupráca ☐ jednoúčelová spolupráca
Názov	Trojnárodná hornorýnska konferencia
Zdroj	www.conference-rhin-sup.org
Oblasti spolupráce	Vzdelanie a vzdelávanie, zdravie, kultúra, verejná bezpečnosť, územné plánovanie, životné prostredie, doprava, hospodárstvo
Témy	Výchova a vzdelávanie, zdravie, mládež, pomoc pri katastrofách, kultúra, územné plánovanie, životné prostredie, doprava, hospodárstvo, poľnohospodárstvo, ochrana klímy a šport
Región	Hornorýnsky región na nemeckej, francúzskej a švajčiarskej strane
Ciele spolupráce	Hlavným účelom je prehĺbenie dynamickej cezhraničnej spolupráce v hornorýnskom regióne – k prospechu obyvateľov na oboch stranách Rýna, prostredníctvom ktorej sa zblížia a podľa možnosti sa zjednodušia ich vzťahy.
Opis spolupráce	Nemecko-francúzsko-švajčiarska hornorýnska konferencia vytvára inštitucionálny rámec cezhraničnej regionálnej spolupráce v Hornorýnskom regióne. Okolo 600 expertov z nemeckých, francúzskych, švajčiarskych odborných správ pracuje kontinuálne na tomto spoločnom projekte. Vystupujú za vzájomné porozumenie pre kultúru a mentalitu susedov, sú súčasťou neprestajnej výmeny informácií a vytvárajú konkrétne projekty pre región. Hornorýnska konferencia je zmluvne na štátnej úrovni zakotvená a vytvára prostredníctvom nemecko-francúzsko-švajčiarskej regionálnej komisie spojenie k národným vládam.
Špecifiká	<ul style="list-style-type: none"> • Cezhraničná spolupráca medzi Nemeckom, Francúzskom a Švajčiarskom • Štátom zazmluvnená regulácia spolupráce • Spolupráca na regionálnej a miestnej úrovni
Riadenie	<p>Cezhraničná spolupráca v rámci hornorýnskej konferencie je vybudovaná vo forme pyramídy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nemecko-francúzsko-švajčiarska regionálna komisia vytvára vrchol na národnej úrovni a spája vlády troch krajín prostredníctvom ich ministerstiev zahraničných vecí. • Nemecko-francúzsko-švajčiarska regionálna komisia spája regionálne a miestne orgány na národnej úrovni. Zúčastňujú sa zatúpenia krajov Baden-Württemberg a Rheinland-Pfalz, kantónov Bazilej-mesto, Bazilej-vidiek, Aargau, Jura a Solothurn ako aj štátnych a miestnych úradov regiónu Alsasko. • Hornorýnska konferencia ma nasledovné grémiá: prezídium hornorýnskej konferencie, plénum hornorýnskej konferencie, spoločný sekretariát hornorýnskej konferencie, koordinačný výbor spoločného sekretariátu, 12 pracovných skupín a cca. 40 expertných výborov

Výsledky	<ul style="list-style-type: none"> • Kongresy troch krajín v 2 ročnom intervale • Klimatické projekty a projekty ochrany životného prostredia • Pravidelne aktualizované správy o energii a ochrane klímy • Biologické a chemické štúdie • Publikácie, príručky, brožúry k vyššie uvedeným oblastiam spolupráce • Konceptia územného rozvoja a koncept voľného priestoru Horného Porýnia • Podpora hospodárstva • Štatistické zisťovanie • Podpora partnerstiev a výmeny • Mládežnícke, detské a rodinné projekty • Cezhraničné projekty pre prímestskú osobnú dopravu • Projekty podpory športu
Relevantnosť	<ul style="list-style-type: none"> • Veľmi silne inštitucionalizovaná cezhraničná spolupráca. Ponúka množstvo možností spolupráce, nakoľko sa krajiny finančne podieľajú na spoločných projektoch. • Zaujímavá je spolupráca na vládnej a samosprávnej úrovni.
Stupeň inštitucionalizácie	<p>☐ A neformálna, málo inštitucionalizovaná spolupráca (neformálna spolupr.)</p> <p>☐ B zmluvné usporiadanie, právne silno inštitucionalizovaná (zmluva)</p> <p>☐ C súkromnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (súkr.právo)</p> <p>☒ D verejnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (verejn. právo)</p>
Štatistické dáta	<p>Počet obyvateľov v regióne: 5,9 milióna obyvateľov</p> <p>Rozloha: 21.500 km²</p> <p>Založenie: 1975</p> <p>Členovia (organizačné jednotky): 3</p> <p>Počet štátov: 3</p> <p>Verejné prostriedky financovania: neudané</p>

Funkčné pokrytie	☒ viacúčelová spolupráca ☐ jednoúčelová spolupráca
Názov	Vízia Porýnie
Zdroj	www.vision-rheintal.at
Oblasti spolupráce	Vzdelanie a vzdelávanie, zdravie a sociálna starostlivosť, územné plánovanie, doprava, životné prostredie, kultúra, manažment verejnej správy a spravovanie (governance) hospodárstvo
Témy	Štruktúrovaná aglomerácia, dôležité železničné spojenie, automobilové odvetvie, hospodárstvo, územná rovnováha, zosieťovaný voľný priestor, deti a mládež, opatera a starostlivosť, územné plánovanie, mobilita, príroda a voľný priestor, kultúra a voľný čas, správa, hospodárstvo
Región	Kraj Vorarlberg a 29 priľahlých obcí Vorarlbergu v Porýní
Ciele spolupráce	Regionálna spolupráca, územné plánovanie, sídelný rozvoj
Opis spolupráce	V roku 2004 odštartoval projekt Vízia Porýnie. V dvojročnom procese sa vytvorila koncepcia územného rozvoja a regionálnej spolupráce. Koncepcia bola publikovaná v brožúre "vision Porýnie dokumentácia 2006". Vytvoreniu koncepcie predchádzala približne trojročná prípravná fáza. Už na jar 2006 sa ukázalo, že projekt Vízia Porýnie môže po vytvorení koncepcie pokračovať. Rozpracované zistenia sa mali presadiť prostredníctvom nej. V druhej fáze, rozloženej na jeden rok, sa ujasňovali najskôr nevyhnutné štruktúry s ohľadom na ďalšie smerovanie projektu. V lete 2007 sa proces kreovania štruktúry uzavrel. Ďalší míľnik popritom tvorilo ukončenie rozhodovania a podpis regionálnej zmluvy Porýnie členmi Porýnskej konferencie. Kraj Vorarlberg s 29 porýnskych obcí tým posilnili ich spoločnú zodpovednosť za vorarlbergske Porýnie a pripravenosť na spoluprácu.
Špecifiká	<ul style="list-style-type: none"> • Spoločná iniciatíva na spoluprácu kraja a obcí (komún) • V roku 2007 získal projekt cenu „Best Practice“ – za územné plánovanie a rozvoj mesta • V roku 2008 nasledovala federálna cena za príkladnú iniciatívu na obecnú spoluprácu
Riadenie	Do porýnskej konferencie, ktorá sa koná jeden alebo dvakrát ročne, patria členovia krajských vlád, starostky a starostovia 29 obcí ako aj poslanci porýnskeho parlamentu. Popri nej existuje riadiaci výbor, ktorý riadi projekt a dohliada nad jeho napredovaním, ako aj porýnske fórum, ktoré slúži ako komunikačná platforma vo väčšom rámci na diskusiu o rôznych záujmoch, problémoch a výsledkoch.
Výsledky	<ul style="list-style-type: none"> • Projekty na zlešenie starostlivosti o deti • Projekty na zlešenie starostlivosti a opateru starých ľudí • Prázdninová starostlivosť a prázdninové ponuky • Dopravné projekty • Projekty územného plánovania • Projekty spolupráce jednotlivých obcí v rôznych oblastiach • Šport podporujúce a kultúrne projekty • Spolupráca medzi verejnou správou

PRÍLOHY

Relevantnosť	<p>Príkladná iniciatíva k témam mestského a územného rozvoja.</p> <p>Zaujímavá je spolupráca medzi krajom a veľa malými obcami v Poryní.</p> <p>Veľa informačných stretnutí pre odporníkov a záujemcov ako napr. Deň plánovačov, deň verejnej správy, obecné rozhovory alebo Road Shows.</p>
Stupeň inštitucionalizácie	<p>☐ A neformálna, málo inštitucionalizovaná spolupráca (neformálna spolupr.)</p> <p>☒ B zmluvné usporiadanie, právne silno inštitucionalizovaná (zmluva)</p> <p>☐ C súkromnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (súkr.právo)</p> <p>☐ D verejnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz (verejn. právo)</p>
Štatistické dáta	<p>Počet obyvateľov v regióne: 240.000 obyvateľov</p> <p>Rozloha: 455,74 km²</p> <p>Založenie: 2004</p> <p>Členovia (organizačné jednotky): 30</p> <p>Počet štátov: 1</p> <p>Verejné prostriedky financovania: ☒ nie ☐ áno, ktoré:</p>

Funkčné pokrytie	☒ viacúčelová spolupráca ☐ jednoúčelová spolupráca
Názov	Metropolitný región Rýn-Mohan
Zdroj	www.planungsverband.de bzw. www.region-frankfurt.de
Oblasti spolupráce	Znalosti, kultúra, hospodárstvo, doprava, územné plánovanie
Témy	Znalosti, voľný čas, hospodárstvo, mobilita, Európa, územné plánovanie, vytvorenie plánu využitia územia
Región	región Frankfurt Rýn-Mohan
Ciele spolupráce	Regionálna a medziobecná spolupráca, zosieťovanie rôznych aktérov, výmena informácií a znalostí (vedomostí)
Opis spolupráce	<p>Zákon o metropolitnom regióne Frankfurt/Rýn-Mohan definuje spoluprácu v regióne. S jeho vstupom do platnosti 1. apríla 2011 nastupuje regionálne združenie FrankfurtRýnMohan ako následník plánovacieho združenia v oblasti s vysokou koncentráciou obyvateľstva Frankfur/Rýn-Mohan, od ktorého preberá úlohy regionálneho plánovania využitia územia a územného plánovania. Ďalej sa toto regionálne združenie zaoberá vytvorením, udrzaním a prevádzkovaním športových, voľnočasových a oddychových zariadení ako aj kultúrnych zariadení s nadmiestnym významom, marketingom miest, podporou hospodárskeho vývoja, plánovaním, zábavou a vytvorením regionálneho parku ako aj regionálneho plánovania dopravy a dopravným manažmentom. Ďalej má byť regionálne združenie centrálnym kontaktným partnerom v regionálnom ponímaní, ktorý riadi a koordinuje strategický rozvoj.</p> <p>Tento katalóg úloh predpokladá úzku spoluprácu všetkých aktérov. V grémiách združenia sú popri zástupcoch 75 obcí (komún) v komore združenia zastúpené aj krajské rady a obaja starostovia/-ky mimoobvodových miest Frankfurt a Offenbach.</p>
Špecifiká	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvorený orgán regiónu Frankfurt / Rýn-Mohan • Veľmi dobre vybudovaná sieť priemyslu, obchodu a spoločnosti • Priamo volené zhromaždenia združenia
Riadenie	<p>Regionálne predstavenstvo riadi, podporuje a zaisťuje postupný rozvoj regiónu FrankfurtRýnMohan; koordinuje komunálne a regionálne záujmy a podporuje vytvorenie zosieťovaných štruktúr v regióne. Pozostáva z predsedu a maximálne dvoch zástupcov v platenej funkcii, maximálne 8 zástupcov v čestnej funkcii ako aj krajských rád obvodov Main-Taunus, Hochtaunus, Wetterau, Main-Kinzig, Offenbach a Groß-Gerau a vyšších starostov Frankfurtu a Offenbachu. Regionálne predsedníctvo môže vymenovať až 5 poradných členov.</p> <p>Komora združenia je rozhodovacím orgánom regionálneho združenia. Prijíma všetky dôležité rozhodnutia združenia a dohliada na celkovú správu. Rozhoduje o zostavení a zmenách plánu využitia územia a v oblasti združenia, volí členov regionálneho predsedníctva v platenej ako aj v čestnej funkcii a stanovuje rozpočet regionálneho združenia.</p>

Výsledky	<ul style="list-style-type: none"> • Znalostná bilancia regiónu Frankfurt • Sociálne mesto a regionálny rozvoj • Projekt spolupráce "Vysoké školy sa angažujú za Rýn-Mohan" • Projekt medzibocnej platformy: bývanie • Doprava tovarov po železnici: sieť Rýn-Mohan • Séria prednášok „Starší, menej, farebnejší... a čo teraz?“ – dialóg o demografii v metropolitnom regióne Frankfurt/Rýn-Mohan • Ochrana klímy a energetické projekty • Interreg projekty SOS+SAUL • Dopravné projekty • Voľnočasové a športpodporujúce projekty
Relevantnosť	<ul style="list-style-type: none"> • Podobný príklad ako združenie Región Štuttgart • Právne silno inštitucionalizovaný
Stupeň inštitucionalizácie	<p>☐ A neformálna, málo inštitucionalizovaná spolupráca (neformálna spolupr.)</p> <p>☐ B zmluvné usporiadanie, právne silno inštitucionalizovaná (zmluva)</p> <p>☐ C súkromnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (súkr.právo)</p> <p>☒ D verejnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (verejn. právo)</p>
Štatistické dáta	<p>Počet obyvateľov v regióne: 5,5 milióna obyvateľov</p> <p>Rozloha: 2.458 km² koncentrovaného priestoru Frankfurt</p> <p>Založenie: 2000</p> <p>Členovia (organizačné jednotky): 108 miest a obcí</p> <p>Počet štátov: 1</p> <p>Verejné prostriedky financovania: ☒ nie ☐ áno, ktoré: príspevky kraja</p>

Funkčné pokrytie	☒ viacúčelová spolupráca ☐ jednoúčelová spolupráca
Názov	Európska oblasť Bazilej
Zdroj	www.eurodistrictbasel.eu
Oblasti spolupráce	Demografia a diverzita, hospodárstvo, územné plánovanie, doprava, životné prostredie
Témy	Územné plánovanie a udržateľný rozvoj, rozvoj mesta v cezhraničnom mestskom regióne, transport a mobilita, hospodársky rozvoj, trh práce, zdravie, životné prostredie, likvidácia odpadu a zásobovacie siete, vzťahy medzi obyvateľmi, sociálne veci, práca s verejnou, kultúra, vzdelávanie, veľké projekty na posilnenie medzinárodného vplyvu.
Región	Mestský región Bazilej
Ciele spolupráce	Posilnenie spoločného hospodárskeho a životného priestoru, podpora identifikovania sa s regiónom, podpora demokratickej účasti obyvateľstva v cezhraničných záležitostiach, zlepšenie cezhraničnej spolupráce.
Opis spolupráce	<p>Trojnárodná európska oblasť Bazilej je platforma cezhraničnej spolupráce v mestskom regióne Bazilej. Bola založená miestnymi spoločnosťami ako združenie podľa francúzskeho práva. V jeho grémiách pracujú politicky volení zástupcovia a správy miestnych spoločností a zaoberajú sa dôležitými cezhraničnými otázkami mestského regiónu, ako napr. územné plánovanie, mobilita a spolupráca v oblasti taríf.</p> <p>Trojnárodná európska oblasť Bazilej v operatívnom ohľade rozvíja a prehlbuje cezhraničnú spoluprácu obzvlášť prostredníctvom dvoj- a trojnárodných projektov a iniciatív. Opiera sa o spoločnú, dlhodobú stratégiu rozvoja s cieľom zmierniť negatívne dopady hraníc a využiť rôznorodosť regiónu.</p>
Špecifiká	<ul style="list-style-type: none"> • Cezhraničná spolupráca v mestskom regióne Bazilej • Spolupráca troch krajín na báze združenia
Riadenie	<p>Trojnárodná európska oblasť Bazilej je verejnosprospešné združenie podľa francúzskeho práva. Vrámcí svojho rozpočtu disponuje vlastnými finančnými prostriedkami a má vlastnú správu. O práci trojnárodnej európskej oblasti rozhodujú tri dôležité politické orgány: zhromaždenie členov, predsedníctvo a rada oblasti.</p> <p>Zhromaždenie členov pozostáva zo zástupcov všetkých členov združenia. Každý člen je zastúpený jednou delegovanou osobou. Pravidelné zasadanie zhromaždenia členov sa koná jedenkrát do roka. Stanovuje všeobecné smerovanie, ciele a programy združenia. Predsedníctvo vedie združenie v zmysle lokálneho občianskeho práva. Tým určuje prebiehajúce činnosti združenia. Pozostáva z ôsmich nemeckých, ôsmich švajčiarskych a ôsmich francúzskych členov. Funkčné obdobie prezidenta/prezidentky, viceprezidentov/viceprezidentiek rôznych národností je 2 roky v rámci striedajúceho sa poradia v predsedaní medzi nemeckými, švajčiarskymi a francúzskymi členmi.</p> <p>Rada oblasti pozostáva z 20 švajčiarskych, 15 francúzskych a 15 nemeckých členov. Členovia rady oblasti môžu byť osoby, ktoré už majú všeobecný politický mandát. Tým sa vytvára zastúpenie volených poslancov z troch zúčastnených krajín. Rada oblasti je pravidelne informovaná o činnosti združenia a v dôležitých rozhodnutiach je požiadaná o stanovisko.</p>

<p>Výsledky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budúcnosť v trojici: Rozvojová stratégia 2020 • Ďalší rozvoj cezhraničnej spolupráce ohľadom taríf v priestore troch krajín • Posilnenie verejnej dopravy a miest Park&Ride v trojnárodnej oblasti Bazilej • Analýza stavu účinných projektov a opatrení v oblasti energetiky • Salina Raurica – bývať, pracovať, vedieť a zažiť na Rýne • Rozvoj dopravy TAB Východ • Rozvojový pól Saint-Louis a Technoport • Severná vetva verejnej dopravy, napojenie železnice európskeho letiska a predĺženie električkových tratí 3, 8 a 11 • Severná osídľovacia os • Predchodca projektu Park&Ride a multimodálnej dopravnej platformy stanice Saint-Louis • Rozvoj mesta Rheinfelden D-CH • Rozvoj voľného priestoru TAB Východ • Sídelné okrajové oblasti Allschwil-Hégenheim • Vybudovanie geoportálu
<p>Relevantnosť</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Forma spolupráce európskej oblasti predstavuje overenú formu spolupráce na báze združenia, ktoré je dodatočne kontrolované prostredníctvom demokratickej konštrukcie ako aj oblastnej rady. Oblastná rada je, takpovediac, politická rada združenia, s podobnými funkciami ako parlament.
<p>Stupeň inštitucionalizácie</p>	<p>☐ A neformálna, málo inštitucionalizovaná spolupráca (neformálna spolupr.)</p> <p>☐ B zmluvné usporiadanie, právne silno inštitucionalizovaná (zmluva)</p> <p>☐ C súkromnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (súkr.právo)</p> <p>☒ D verejnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz (verejné právo)</p>
<p>Štatistické dáta</p>	<p>Počet obyvateľov v regióne: 829.000 obyvateľov</p> <p>Rozloha: 2.600 km²</p> <p>Založenie: 2007</p> <p>Členovia (organizačné jednotky): 62</p> <p>Počet štátov: 3</p> <p>Verejné prostriedky financovania: ☐ nie ☒ áno, ktoré: lokálne, národné a európske podporné prostriedky</p>

Funkčné pokrytie	☒ viacúčelová spolupráca ☐ jednocúčelová spolupráca
Názov	Európska metropola Lille-Kotrijk-Tournai
Zdroj	http://www.lillemetropole.fr , http://www.espaces-transfrontaliers.org/en/conurbations/terri_doc_ag_eurometropole_lille_en.html
Oblasti spolupráce	Územné plánovanie, hospodárstvo, trh práce, vzdelanie a vzdelávanie, zdravie a sociálna starostlivosť, životné prostredie, doprava, kultúra, manažment verejnej správy a spravovanie (governance)
Témy	Cezhraničné oblasti, cezhraničné oblasti s vysokou koncentráciou obyvateľstva, cezhraničné vidiecke oblasti a prírodné parky, spolupráca na hraniciach jazier, hospodársky rozvoj, práca a ďalšie vzdelávanie, zdravie, životné prostredie, verejná osobná prístevská doprava, kultúrna a teritoriálna integrácia, právne nástroje spolupráce, vzdelávanie a ďalšie vzdelávanie pre cezhraničné povolania
Región	Belgicko-francúzska hranica (metropolitný región Lille)
Ciele spolupráce	Hlavné ciele sú: <ul style="list-style-type: none"> • Komunikácia a dialóg na posilnenie vzťahov na politickej úrovni • Vytvoriť cezhraničnú víziu pre celú oblasť • Umožniť a presadiť projekty, ktoré zodpovedajú spoločnej stratégii • Uľahčiť každodenný život obyvateľov
Opis spolupráce	Oblasť zahŕňa 4 flámske a 3 valónske obvody a francúzsku metropolu Lille s 87 obcami. V tomto projekte sa takto spája 145 obcí. Sídlo európskej metropoly je v Lille, operatívne oddelenia sídli v Belgicku. Rozpočet projektu je okolo 1,5 milióna EUR ročne.
Špecifiká	<ul style="list-style-type: none"> • Dlhá tradícia spolupráce od roku 1990. • Prvé schválené Európske združenie územnej spolupráce (EZÚS) v EÚ - január 2008. • Najväčšia súvislá oblasť s vysokou koncentráciou obyvateľstva v Európe.
Riadenie	Európske združenie územnej spolupráce podľa francúzskeho práva s nasledovnými orgánmi: <ul style="list-style-type: none"> • Zhromaždenie je riadiaci a kontrolný orgán, ktorý zvoláva stretnutia, schvaľuje ročný rozpočet, schvaľuje zmeny stanov, zvoláva výbor a vyberá témy spolupráce. Každá partnerská organizácia posieľa svojich zástupcov na zhromaždenie. • Výbor je výkonná zložka, ktorá funguje ako dozorná rada. • Vedúci orgán pozostáva z prezidenta a troch viceprezidentov, ktorí sa striedajú v predsedníctve. • Pracovné skupiny sa nominujú pred zhromaždením a výborom a sú zodpovedné za prípravu dôležitých tém a programu činnosti. • Konferencia starostov informuje o projektoch a aktivitách európskej metropoly a umožňuje diskusiu na komunálnej úrovni • Cezhraničná agentúra je administratívnym a technickým nástrojom. Zodpovedá za vytvorenie a realizáciu akčného plánu, predsedá pracovným skupinám a poskytuje technickú asistenciu projektom a zodpovedá za strategický rozvoj regiónu.

PRÍLOHY

Výsledky	<ul style="list-style-type: none"> • 13 cezhraničných autobusových liniek, cyklistické cesty, ulice • výmena skúseností ohľadom kvality priemyselných centier, cezhraničný ekonomický rozvoj • kanál Deûle-Escaut sa opäť spojzdnil. Pont Rouge most pre chodcov, ochrana pred povodňami rieky Espierre • cezhraničná televízia • cezhraničná pohrebná služba • spolupráca múzeí
Relevantnosť	EZÚS by mohol byť zaujímavý ako model spravovania (governance) pre TwinRegion.
Stupeň inštitucionalizácie	☐ A neformálna, málo inštitucionalizovaná spolupráca (neformálna spolupr.) ☐ B zmluvné usporiadanie, právne silno inštitucionalizovaná (zmluva) ☐ C súkromnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (súkr.právo) ☒ D verejnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (verejné právo)
Štatistické dáta	Počet obyvateľov v regióne: 2,1 milióna obyvateľov Rozloha: 3.544 km ² Založenie: 2008 Členovia (organizačné jednotky): 147 Počet štátov: 2 Verejné prostriedky financovania: ☒ áno

3 Vybrané príklady – jednoúčelová spolupráca

1. Konceptia vzťahov s verejnosťou pre metropolitnú oblasť Mníchova
2. Pripravený Manchester
3. Trvalo udržateľný rozvoj v metropolitnej oblasti Helsinky
4. Kreatívny Amsterdam
5. Spoločná organizácia pre spoluprácu v Helsinkách
6. Open-Commons-Region Linz
7. Znalostná bilancia Rakúska

Najlepšie medzinárodné skúsenosti

Funkčné pokrytie	☐ viacúčelová spolupráca ☒ jednoúčelová spolupráca
Názov	Koncepcia vzťahov s verejnosťou pre metropolitnú oblasť Mníchova
Oblasti spolupráce	Verejná správa a riadenie
Témy	Povedomie a angažovanosť verejnosti
Región	Mníchovský región
Ciele spolupráce	<p>Kontakt a aktivity zamerané na verejnosť (public relations) môžu podporovať budovanie identity regiónu, spoluprácu medzi zainteresovanými subjektmi a angažovanosť obyvateľov. V metropolitnej oblasti Mníchova sa činnosti vzťahov s verejnosťou zameriavali na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podporu pochopenia a zvýšenie povedomia ako predpokladu úspešného a udržateľného regionálneho rozvoja; • zvýšenie súdržnosti a zmyslu spolupatričnosti prostredníctvom správ o silných stránkach, podujatiach a kultúrnych atrakciách regiónu; • propagáciu zainteresovaných subjektov, ktoré sú ochotné realizovať svoje príkladné projekty a činnosti; • zvýraznenie pokroku a úspechov, ale aj na poukázanie na nežiaduce trendy vývoja.
Opis spolupráce	Mníchovský miestny akčný plán bol vypracovaný na základe zistení projektu CityRegion. Net.
Špecifiká	<p>Mníchov má dobré predpoklady na regionálnu spoluprácu, minimálne v porovnaní s inými európskymi mestami. Sú tu dobre vybudované neformálne formy spolupráce, ako napr. tzv. iniciatíva <i>Inzell</i> alebo pracovná skupina starostov MORO. Mníchov má taktiež dostatok plánovacích nástrojov. V rámci Bavorského rozvojového programu vytvára regionálny plán vhodnú základňu. Postupy regionálneho plánovania, postupy schvaľovania plánov a kódex plánov miest a vidieka slúžia ako príklady osvedčených postupov v iných krajinách.</p>
Riadenie	<p>Mníchov má dobré predpoklady na regionálnu spoluprácu, minimálne v porovnaní s inými európskymi mestami. Celé spojenie inštitúcií a združení vytvára vhodnú platformu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mníchovské združenie regionálneho plánovania • Rozvojové združenie regionálnych rekreačných oblastí • Združenie na ochranu machov v Dachau • Združenie na ochranu vresovísk v severnom Mníchove • Združenie na ochranu údolia rieky Isar • Združenie mníchovskej dopravy a taríf • Mníchovský metropolitný región

Výsledky	Mesto Mnichov nedávno pracovalo na projekte pod názvom „Dlhodobý rozvoj osídlení“ („Long-term settlement development“), ktorý sa zaoberal nielen samotným mestom, ale aj jeho provinciami, nakoľko spoločné hospodárske územie a životný priestor presahujú hranice mesta. Výsledky tohto projektu boli prezentované a prerokované 11. februára 2011 na stretnutí starostov mnichovského regiónu a 1. marca 2011 v tzv. pracovnej skupine starostov MORO. Tieto dve stretnutia slúžili na prípravu regionálnej konferencie o „Dlhodobom rozvoji osídlení“ so všetkými zaangażovanými subjektmi.
Relevantnosť	Tento príklad osvedčených postupov mnichovského regiónu by mal slúžiť ako stimul predovšetkým pre bratislavský región na zlepšenie stavu v oblasti vzťahov s verejnosťou, komunikačnej a informačnej politiky miest a obcí, povedomia verejnosti a angažovania obyvateľov do procesov rozvoja územia a rozhodovania, súdržnosti a zmyslu spolupatričnosti obyvateľov regiónu.
Stupeň inštitucionalizácie	☒ A neformálna, málo inštitucionalizovaná (neformálna) spolupráca ☐ B zmluvná úprava, právne silnejšie inštitucionalizovaná (zmluva) ☐ C občianskoprávna úprava / právne silne inštitucionalizovaná spolupráca ☐ D verejnoprávna úprava / právne silne inštitucionalizovaná spolupráca
Štatistické údaje	Počet obyvateľov regiónu: 5,5 milióna Rozloha: 24,094 km ²) Rok založenia: 2004 Členovia (organizačné jednotky): 8 organizačných jednotiek Počet zapojených štátov: 8 Verejné podporné prostriedky: ☒ ak áno, aké:

Funkčné pokrytie	☐ viacúčelová spolupráca ☒ jednoúčelová spolupráca
Názov	Pripravený Manchester
Oblasti spolupráce	Verejná bezpečnosť
Témy	Krízový manažment
Región	Greater Manchester
Ciele spolupráce	Fórum Greater Manchester je partnerstvom úradov a agentúr celého regiónu Greater Manchester, ktoré je zodpovedné za koordináciu a dohľad nad civilnou bezpečnosťou. Jeho celkovým cieľom je zabezpečiť primeranú úroveň pripravenosti a pohotovosti, ktorá umožní účinnú reakciu viacerých úradov alebo orgánov na núdzové prípady alebo udalosti, ktoré môžu mať závažný vplyv na obyvateľstvo Greater Manchestru.
Opis spolupráce	Pôsobnosť Fóra Greater Manchestru (GMRF) stanovuje zákon o civilných mimoriadnych situáciách z roku 2004. Zákon, sprievodné predpisy a nelegislatívne opatrenia vytvárajú rámec civilnej ochrany vo Veľkej Británii, ktorá je schopná riešiť problémy 21. storočia. Tento zákon jednoznačne stanovuje úlohy a povinnosti všetkých úradov a orgánov zapojených do prípravy opatrení a odpovede na núdzové prípady. Rôzne úrady a orgány rozdeľuje na tzv. reagujúce úrady/orgány „prvej kategórie“ a „druhej kategórie“. Reagujúce úrady/orgány prvej kategórie zahŕňajú hlavné úrady a orgány zapojené do procesu riešenia núdzových situácií. Reagujúcimi úradmi/orgánmi druhej kategórie sú „koooperačné“ úrady a orgány. Tieto úrady sa v tejto oblasti pravdepodobne nebudú angažovať v takej miere ako reagujúce úrady/orgány prvej kategórie, avšak bezpochyby budú zapojené do akéhokolvek núdzového prípadu, ktorý má vplyv na ich konkrétnu oblasť.
Špecifiká	Región Greater Manchester vytvoril veľmi dobrý a účinný systém civilnej ochrany v prípadoch núdzových situácií alebo udalostí, ktorý stanovuje úlohy a povinnosti príslušných úradov a orgánov zapojených do prípravy opatrení a odpovede na núdzové prípady vrátane ohodnotenia pravdepodobnosti výskytu týchto rizík v danej oblasti. Členmi fóra sú: 10 miestnych úradov v Boltone, Bury, Manchestri, Oldhame, Rochdale, Salforde, Stockporte, Tameside, Trafforde a Wigane; polícia Manchestru, požiarna a záchranná služba Manchestru, zdravotná ambulantná služba Severozápadu, britská dopravná polícia, úrad ochrany zdravia, úrad životného prostredia, armáda.

<p>Riadenie</p>	<p>Región vykonáva svoje povinnosti stanovené zákonom týkajúce sa civilnej ochrany prostredníctvom Fóra Greater Manchester (GMRF), na ktorom sa zúčastňujú štátni zamestnanci a úradníci. GMRF pôsobí na viacerých úradoch a orgánoch zapojených do plánovania riešenia krízových situácií na miestnej, regionálnej a národnej úrovni, avšak nie je podriadené regionálnym alebo národným štruktúram a ani nie je oprávnené, aby jej členov usmerňovalo alebo im dávalo pokyny. GMRF je teda strategickou kooperačnou skupinou, ktorá je na vrchole štruktúry civilnej ochrany v regióne Greater Manchester. Prijímanie strategických rozhodnutí a pridelovanie finančných prostriedkov sa uskutočňuje s odvolaním sa na Register rizík spoločenstva. So svojim najväčším obchodným obvodom (okresom) v subregióne je Mestská rada Manchestru. GMRF je pracovným programom viacerých úradov a orgánov, do realizácie ktorého sa táto rada aktívne zapája. Jeho cieľom je vypracovať integrované a koordinované opatrenia viacerých úradov a orgánov civilnej ochrany vrátane hodnotenia rizík a hrozieb, ktorým Greater Manchester cieľ, vypracovať predmetné plány, vyškoliť pracovníkov a vytvoriť primeranú úroveň schopnosti reagovať na núdzové udalosti a tieto plány uplatňovať.</p>
<p>Výsledky</p>	<p>Najvýznamnejším úspechom fungovania GMRF je vypracovanie pracovných dokumentov pod názvom Greater Manchester Risk Register and Greater Manchester Community Risk Register, t.j. register rizík Greater Manchestru a Register rizík spoločenstva Greater Manchestru. Oba dokumenty sú významným prínosom pre subregión Väčšieho Manchestru, nakoľko zabezpečujú nielen hodnotenie potenciálnych rizík a hrozieb a pravdepodobnosť výskytu rizík v príslušnej oblasti, ale taktiež ochraňujú spoločnosti a obyvateľov tohto regiónu v prípade núdzových udalostí tým, že stanovujú účinnú, rýchlu a primeranú reakciu viacerých úradov a orgánov na vznik takýchto udalostí.</p>
<p>Relevantnosť</p>	<p>Za posledných desať rokov boli slovenské a rakúske regióny svedkom prírodných katastrof (najmä záplav), ktoré mali za následok obrovské škody na majetku a zdraví ľudí (vrátane strát na životoch). V niektorých prípadoch neboli príslušné štátne úrady a orgány vždy schopné zvládnuť tieto kritické situácie primeraným spôsobom. Z tohto dôvodu by bolo vhodné, aby slovenská a rakúska strana dokázali spoločne zdokonaľiť svoje vlastné systémy civilnej ochrany a primeraného reagovania na núdzové udalosti alebo aby prípadne vytvorili spoločný systém včasného varovania, ktorého cieľom bude zmiernenie vyplývajúcich škôd obyvateľov príslušných regiónov.</p>
<p>Stupeň inštitucionalizácie</p>	<p>☒ A neformálna, málo inštitucionalizovaná (neformálna) spolupráca ☐ B zmluvná úprava, právne silnejšie inštitucionalizovaná (zmluva) ☐ C občianskoprávna úprava / právne silne inštitucionalizovaná spolupráca ☐ D verejnoprávna úprava / právne silne inštitucionalizovaná spolupráca</p>
<p>Štatistické údaje</p>	<p>Počet obyvateľov regiónu: 2,5 milióna Rozloha: 1 276 km² Rok založenia: 2004 Členovia (organizačné jednotky): 19 organizačných jednotiek Počet zapojených štátov: 1 Verejné podporné prostriedky: ☒ áno</p>

Funkčné pokrytie	☐ viacúčelová spolupráca ☒ jednoúčelová spolupráca
Názov	Trvalo udržateľný rozvoj v metropolitnej oblasti Helsinky
Oblasti spolupráce	Trvalo udržateľný rozvoj
Témy	Monitorovanie trvalo udržateľného rozvoja v mestskej oblasti
Región	Metropolitná oblasť Helsinky
Ciele spolupráce	Prostredníctvom presne stanovených ukazovateľov je mesto Helsinky schopné monitorovať a hodnotiť pokrok v plnení strategických cieľov trvalo udržateľného rozvoja v regióne. Tieto ukazovatele zahŕňajú ekologické, ekonomické, sociálne a kultúrne aspekty. Táto činnosť sa do veľkej miery zakladá na základných štatistických údajoch o meste a na všeobecných mestských ukazovateľoch. Tento postup v zásade zabezpečuje dostupnosť údajov a umožňuje chronologické sledovanie rozvoja bez potreby osobitného zberu údajov.
Opis spolupráce	V roku 1990 bola podpora trvalo udržateľného rozvoja stanovená za cieľ, ktorý mal prelietať všetky úrovne verejnej správy na štátnej aj miestnej úrovni. Helsinky najprv v roku 2000 vypracovali a v roku 2006 aktualizovali ukazovatele trvalo udržateľného rozvoja. Uverejnenie týchto ukazovateľov zahŕňa päť hlavných tém: (1) udržateľnosť na globálnej úrovni; (2) stav a záťaž na miestne lokality; (3) socioekonomické faktory; (4) pocit blahobytu a služby v miestnom prostredí; a (5) občianska zodpovednosť. Každé tematická skupina zahŕňa súbor vybraných ukazovateľov. Za každú tému sú vysvetlené kritériá výberu ukazovateľov. Prezentácia ukazovateľov obsahuje aj hlavnú koncepciu hodnotenia, opis predmetu (javov, úkazov) hodnotenia, postupy výpočtu, interpretáciu hodnotenia a použité zdroje informácií.
Špecifiká	Vypracovanie ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja je súčasťou akčného plánu udržateľného rozvoja, t.j. Miestnej agendy 21 v Helsinkách. Dňa 26. marca 1997 mestské zastupiteľstvo schválilo zásady a hlavné ciele Miestnej agendy. Po vypracovaní príslušnej stratégie bol vo forme osobitnej publikácie vydaný súbor relevantných ukazovateľov informujúcich o pokroku dosiahnutom v realizácii. Je to prvý súbor ukazovateľov tohto druhu, ktorý bol zostavený na základe širokej spolupráce mnohých odborníkov z Environmentálneho centra mesta Helsinky, Odboru urbanizmu mesta Helsinky, ktoré sa podieľali na rôznych fázach tejto práce. Konzultácie sa uskutočnili aj s niekoľkými odborníkmi z iných úradov a inštitúcií mesta, metropolitnej oblasti Helsínk, mestského zastupiteľstva a Združenia fínskych miestnych a regionálnych úradov. Zrozumiteľné a merateľné kritériá udržateľnosti sú nevyhnutné na hodnotenie konkrétnych projektov a plánovanie spoločných aktivít. Taktiež sa vypracovali metódy a nástroje analýzy udržateľnosti, čo má slúžiť na hodnotenie medzinárodných projektov rozvojovej spolupráce. Je dôležité, aby sa na kritériách výberu ukazovateľov v dostatočnej miere zhodli rôzne skupiny a organizácie, ktoré tieto ukazovatele používajú.

Riadenie	<p>V Helsinkách sa Miestna agenda realizuje ako celková stratégia, ktorá ovplyvňuje celú verejnú správu a ktorú riadi správna rada Miestnej agendy 21, ktorej predsedá primátor (starosta) Helsínk. Začiatkom roka 1998 sa v rámci malej koordinačnej jednotky Environmentálneho centra začala realizácia projektu Miestnej agendy 21. Sieť kontaktných osôb na rôznych úradoch a inštitúciách podporovala tento projekt. Zapojenie verejnosti a vzájomná súčinnosť s verejnosťou začala v apríli 1998 vo Finlandia House na verejnom fóre, na ktorom sa založilo 17 tematických pracovných skupín zaoberajúcich sa otázkami udržateľnosti. Tieto skupiny boli otvorené pre obyvateľov Helsínk a ich úlohou bolo prerokovať témy súvisiace s udržateľnosťou a načrtnúť vyhladky Helsínk v 21. storočí.</p>
Výsledky	<p>Vypracovali sa dve hlavné kategórie ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja Helsínk: základné ukazovatele orientované na politiku na makroúrovni (skupina A) a ukazovatele vzťahujúce sa na konkrétne činnosti (skupina B). Ukazovatele skupiny A sa vypracovali v období rokov 1996 až 2000, kde tento proces koordinovalo Environmentálne centrum mesta Helsínki a projekt Miestnej agendy 21. Ukazovatele skupiny A sa používali ako modely a príklady pri vypracúvaní ukazovateľov skupiny B; túto prácu individuálne vykonávali predovšetkým samotné úrady a inštitúcie. Táto práca sa týkala aj vypracovania environmentálnych programov a trvalo udržateľného rozvoja špecifických druhov činností ako aj rozvoja environmentálnej zodpovednosti.</p> <p>V roku 2000 bola zriadená nová štatistická služba na monitorovanie a hodnotenie mestského rozvoja a ukazovateľov fínskych miest a mestských oblastí. Projekt mestských ukazovateľov začal na jar roku 1997 realizovať kooperačný orgán pre mestskú politiku, ktorý vymenovala vláda. Prvá pilotná publikácia bola uverejnená v nasledujúci rok a v lete roku 1999 bol vypracovaný príslušný návrh ukazovateľov pre mestá a mestské oblasti. Tieto ukazovatele poskytujú informácie nielen o samotnom meste, ale aj o rozsiahlejšej oblasti, t.j. funkčnej mestskej oblasti. Poskytujú taktiež porovnateľné údaje o celej krajine. Ďalším krokom v projekte bolo zabezpečiť pravidelné zhromažďovanie údajov a pružné pridelovanie, resp. distribúciu ukazovateľov. Výsledkom spolupráce s fínskym štatistickým úradom (Statistics Finland) bola internetové štatistická služba zriadená v júli 2000. Táto služba poskytuje porovnateľné štatistické údaje a ukazovatele vzťahujúce sa na 13 tém vo Fínsku podľa obce, mestskej oblasti, regiónu, provincie a časového obdobia.</p>
Relevantnosť	<p>Tento príklad osvedčených postupov možno taktiež považovať za užitočný pre rozvoj cezhraničného regiónu, nakoľko predstavuje dobrú príležitosť, ako získať určité poznatky z fínskych skúseností v meraní a monitorovaní trvalo udržateľného rozvoja v regiónoch v oboch krajinách. Tento systém umožňuje vyčíslenie spoločne dohodnutých strategických cieľov a pravidelné hodnotenie plnenia týchto cieľov. Tento príklad by mal slúžiť nielen zainteresovaným subjektom (predovšetkým obciam), ale aj na informovanie širokej verejnosti o výkonnosti verejnej správy.</p>
Stupeň inštitucionalizácie	<p>☒ A neformálna, málo inštitucionalizovaná (neformálna) spolupráca ☐ B zmluvná úprava, právne silnejšie inštitucionalizovaná (zmluva) ☐ C občianskoprávna úprava / právne silne inštitucionalizovaná spolupráca ☐ D verejnoprávna úprava / právne silne inštitucionalizovaná spolupráca</p>

PRÍLOHY

Štatistické údaje	Počet obyvateľov regiónu: 1,046 milióna Rozloha: 770,26 km ² Rok založenia: 1996 Členovia (organizačné jednotky): mnoho organizačných jednotiek Počet zapojených štátov:1 Verejné podporné prostriedky: ☒ áno
--------------------------	---

Funkčné pokrytie	☐ viacúčelová spolupráca ☒ jednouúčelová spolupráca
Názov	Kreatívny Amsterdam
Oblasti spolupráce	Kultúra (hospodársky rozvoj)
Témy	Tvorivé odvetvia
Región	Metropolitná oblasť Amsterdam
Ciele spolupráce	<p>Úrady miestnej správy hrajú v rozvoji tvorivých odvetví (creative industries) v metropolitnej oblasti Amsterdamu významnú úlohu. Kultúra a tvorivosť sú pre holandské hospodárstvo mimoriadne dôležité. Tvorivé odvetvia (vrátane umenia, médií, zábavy, dizajnu, architektúry, počítačových hier a reklamy) sú v Holandsku vysoko rozvinuté. Mnoho spoločností zriaďuje svoje pobočky práve v tejto oblasti, pretože je ľahko dostupná, tvoriví ľudia tu chcú žiť a inovácie a obchod tu idú ruka v ruku. Aby sa zabezpečilo prepojenie medzi tvorivými hráčmi, program Kreatívny Amsterdam má v úmysle podporovať:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zakladanie (medzinárodných) tvorivých spoločností v regióne; • predaj výrobkov a služieb tvorivých spoločností v regióne (medzinárodným záujemcom, resp. kupujúcim); • prítťažnosť regiónu pre medzinárodný tvorivý talent.
Opis spolupráce	<p>Kreatívny Amsterdam je iniciatívou 13 partnerov: siedmych obcí, dvoch provincií, jednej obchodnej komory, dvoch realizačných úradov/orgánov a holandského Ministerstva hospodárskych záležitostí. Metropolitná oblasť Amsterdam je piata najväčšia tvorivá metropola na svete. Cieľom tohto programu je podporovať výmenu poznatkov, spoluprácu a inovácie aktívnym zakladaním a rozvojom vzájomných prepojení medzi tvorivým odvetvím a ostatnými sektormi, a týmto spôsobom zvyšovať tvorivý potenciál regiónu. Tvorivé odvetvia zahŕňajú nasledovné tri sektory:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umenie (aplikované umenie, výtvarné umenie, divadlo, galérie a múzeá); • médiá a zábava (vydavateľstvo, rozhlas, televízia, video, hry); a • tvorivé obchodné služby (reklama, fotografovanie, dizajn, móda).
Špecifiká	<p>Tvorivý talent hrá v hospodárstve založenom na poskytovaní služieb, akým je holandské hospodárstvo, významnú úlohu. Sektor služieb zamestnáva 85 % celkového počtu pracovných síl regiónu. Metropolitná oblasť Amsterdam je obzvlášť silná v oblasti obchodných a finančných služieb. Veľký počet bánk a ústredia medzinárodných spoločností začínajú svoju činnosť v tomto regióne. Je to tak nielen kvôli ľahkej dostupnosti alebo blízkeho amsterdamského letiska Schiphol, amsterdamského prístavu alebo amsterdamskej internetovej burzy (AMS-IX), ale aj vďaka inovatívnemu charakteru regiónu a jeho príjemnej klíme na bývanie. Pre poskytovateľov tvorivých obchodných služieb, vrátane dizajnérov a reklamných agentúr, predstavuje prítomnosť veľkých spoločností obrovský potenciálny trh. Na strane druhej prosperujúci tvorivý sektor sám prináša nové formy podnikania, inovácie a nové pracovné miesta. Týmto spôsobom sa prítahuje a uchováva medzinárodný talent.</p>

Riadenie	Tvorivá rada (<i>Creative Board</i>) je poradným orgánom Kreatívneho Amsterdamu pri plnení jeho úloh. Táto rada pozostáva z niekoľkých dôležitých umeleckých ikon, talentov a reprezentatívnych organizácií, ktoré pochádzajú zo širokého okruhu disciplín a odborov tvorivého odvetvia. Mnohí z členov rady sú úspešnými podnikateľmi, odborníkmi a slávnymi osobnosťami.
Výsledky	<p>Program Kreatívny Amsterdam dokázal sprístupniť tvorivý potenciál regiónu národným a medzinárodným spoločnostiam a pomohol tvorivým spoločnostiam regiónu nájsť vhodné prostriedky alebo zariadenia na podporu ich podnikavosti. Program toto dokázal prostredníctvom troch kľúčových činností:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sústredenie informácií a činností na jedno fyzické a digitálne miesto (www.creativeamsterdam.nl); • podporou prostredníctvom skvalitnenia služieb pre zahraničné spoločnosti, spoločnosti začínajúce svoju prevádzku y rastúce spoločnosti; • podporou tvorivých odvetví v regióne na prítiahnutie národnej a medzinárodnej pozornosti. <p>Vyššie uvedená webová stránka obsahuje časť nazvanú „<i>Creative calling cards</i>“, ktorá uvádza množstvo konkrétnych výsledkov dosiahnutých v tvorivých odvetviach, ako napr. v oblasti dizajnu, módy, zábavy, filmu, múzeí apod.</p>
Relevantnosť	Tento príklad osvedčených postupov môže byť veľmi užitočný pre Bratislavu aj Viedeň, nakoľko v oboch mestách je určite pomerne veľký tvorivý potenciál a talent, ktorý je však potrebné stimulovať. Tvorivé odvetvia možno považovať za perspektívnu oblasť v oboch mestách a rozvoj týchto odvetví by sa mohol zakladať na ich spoločnom a bohatom kultúrnom dedičstve. Úspešné splnenie tohto cieľa bude mať pozitívny vplyv na mestský hospodársky rozvoj a spoluprácu v tomto regióne.
Stupeň inštitucionalizácie	☐ A neformálna, málo inštitucionalizovaná (neformálna) spolupráca ☒ B zmluvná úprava, právne silnejšie inštitucionalizovaná (zmluva) ☐ C občianskoprávna úprava / právne silne inštitucionalizovaná spolupráca ☐ D verejnoprávna úprava / právne silne inštitucionalizovaná spolupráca
Štatistické údaje	<p>Počet obyvateľov regiónu: 2,15 mil. Rozloha: 219 km² Rok založenia: 2007 Členovia (organizačné jednotky): 13 organizačných jednotiek Počet zapojených štátov: 1 Verejné podporné prostriedky: ☒ ak áno</p>

Funkčné pokrytie	☐ viacúčelová spolupráca ☒ jednoúčelová spolupráca
Názov	Spoločná organizácia pre spoluprácu
Oblasti spolupráce	Poznatkové hospodárstvo
Témy	Inovácie
Región	Metropolitná oblasť Helsínk
Ciele spolupráce	Jedným zo spôsobov, ako podporovať spoluprácu medzi príslušnými zainteresovanými subjektmi v metropolitnej oblasti, je založiť spoločnú organizáciu. V prípade Helsínk takúto spoločnosť s ručením obmedzeným vlastní obce, univerzity, výskumné ústavy a podnikateľská obec. Culminatam Innovation Oy Ltd sa snaží zvýšiť medzinárodnú konkurencieschopnosť regiónu Helsínk a podporiť využívanie vzdelávacích, vedeckých a výskumných zdrojov tohto regiónu.
Opis spolupráce	Culminatam Innovation Oy Ltd bolo založené v roku 1995, aby slúžilo ako nástroj na podporu využívania inovačných kapacít regiónu. Spoločnosť je vo vlastníctve regionálnej rady Uusimaa, mestských úradov miest Helsinki, Espoo a Vantaa, univerzít, výskumných ústavov a podnikateľskej obce regiónu. Culminatam Innovation Oy Ltd spravuje Centrum programu odborných poznatkov (Centre of Expertise Programme) v rámci helsinského regiónu. Tento program podporuje využívanie najvyššej medzinárodnej úrovne odborných poznatkov a vedomostí v oblasti podnikania, obchodu, tvorby pracovných miest a regionálneho rozvoja.
Špecifiká	Culminatam Innovation Oy Ltd možno charakterizovať ako rozvojovú spoločnosť, ktorá vytvára medzinárodne konkurencieschopné inovácie výrobkov a služieb tým, že spája popredných odborníkov so širokou škálou subjektov, ktoré pôsobia v rôznych sektoroch. Jej hlavnými prevádzkovými kanálmi sú rozvojové programy, ktoré skvalitňujú vybrané oblasti odborných poznatkov, a rozvojové projekty, ktoré podporujú inovačné prostredie regiónu. Táto spoločnosť podporuje využívanie akademických, vedeckých a výskumných zdrojov v podnikateľskej činnosti na základe kombinácie zdrojov rozsiahlej siete spolupráce. Jej programy rozvoja vybraných oblastí odborných poznatkov poskytujú spoločnostiam služby, ktoré podporujú budovanie príslušnej siete, školenia a internacionalizáciu. Jej projekty rozvoja inovačného prostredia podporujú regionálnu spoluprácu s cieľom zvýšiť medzinárodnú konkurencieschopnosť a príťažlivosť regiónu.
Riadenie	Na realizáciu programu v helsinskom regióne dohliada a spravuje ho Riadiaca skupina Centra odborných poznatkov (Centre of Expertise Steering Group), ktorá pozostáva z členov predstavenstva Culminatam Innovation Oy Ltd. Realizáciu programu podporuje regionálny Poradný výbor Centra odborných poznatkov (Centre of Expertise Advisory Board), ktorý sa skladá zo zástupcov vedenia organizácií, ktoré vlastní Culminatam Innovation Oy Ltd. Regionálny vplyv a pokrok v realizácii programu Centra odborných poznatkov na národnej úrovni kontroluje Výbor pre Program Centra odborných poznatkov (Committee for the Centre of Expertise Programme), ktorý pozostáva zo zástupcov hlavných ministerstiev, podnikateľskej obce, výskumu, vzdelávania, kultúry a miestnej a regionálnej verejnej správy.

Výsledky	<p>Metropolitná oblasť Helsínk sa vyvinula na medzinárodnú metropolu, logistické centrum Baltského mora, európske centrum odborných poznatkov a obchodné centrum svetovej triedy. Región Fínskeho zálivu je rýchlo sa rozvíjajúcou hospodárskou a pracovnou oblasťou. Táto oblasť je taktiež na čele európskych regiónov, pokiaľ ide o meranie podielu výskumných a vedeckých pracovníkov na celkovom počte obyvateľov, podielu investícií na výskum a vývoj z HDP a podielu patentov. Okrem toho má veľmi dobre organizované služby sociálnej a zdravotnej starostlivosti, kultúry a možnosti stráviť voľný čas zvyšovaním prítlačnosti tejto oblasti ako aj podmienky vysokej životnej úrovne spĺňajúce potreby obyvateľov, ekologicky udržateľnú štruktúru spoločenstva a dopravný systém založený na efektívnych službách verejnej dopravy.</p> <p>Počas rokov 2007 až 2013 Centrum programu odborných poznatkov riadi deväť klastrových oblastí v helsinkom regióne: klaster DIGIBUSINESS, klaster environmentálnych technológií, klaster rozvoja potravinárskeho priemyslu, klaster v oblasti zdravotnej starostlivosti HealthBIO, klaster existencie/života, klaster nanotechnologickej spôsobilosti, klaster cestovného ruchu a riadenia skúseností, klaster informačných a komunikačných technológií a klaster blahobytu. Okrem toho sa zrealizovali nasledovné projekty: Inovačná stratégia baltských metropol (Baltic Metropolises Innovation Strategy – BaltMet Inno) bol spoločným inovačným projektom najvýznamnejších miest regiónu Baltského mora. Jeho cieľom bolo posilniť úlohu miest ako budovateľov inovačného prostredia na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni v oblasti stratégií miestnych inovácií, regionálneho marketingu, inovačných podnikateľských klastrov a inovačných schopností a podnikania. Zámerom projektu bolo vypracovať rámec spoločnej inovačnej politiky pre región Baltského mora a vytvoriť nadnárodné inovačné siete, ktorých hlavným motorom by boli metropoly. Projekt preskúmal taktiež nové spôsoby, ako posilniť väzbu medzi výstavbou miest, územným rozvojom a opatreniami inovačnej politiky s cieľom vytvoriť úspešné inovačné prostredie v metropolitných oblastiach.</p> <p>Nadnárodná spolupráca cezhraničných inovačných sietí v oblasti politiky a riadenia na skvalitnenie investícií do výskumu a vývoja – CROSSWORKS (Trans-national cooperation of cross-border innovation networks on policies and governance for improving R&D investment). Projekt sa realizoval v rámci Šiesteho rámcového programu Európskej komisie. CROSSWORKS sa zakladal na spolupráci v oblasti podnikania, obchodu, vedy a spoločnosti, na metóde Triple-Helix zakladajúcej sa na realizovaných činnostiach výskumu a vývoja. V rámci projektu sa analyzovali osvedčené postupy a vytvorili sa porovnávacie kritériá a návrhy na skvalitnenie cezhraničných stratégií výskumu a vývoja a akčných plánov.</p>
Relevantnosť	<p>Vyššie uvedený program je inšpiráciou ako vytvoriť a rozvíjať spoluprácu medzi obcami, univerzitami, výskumnými ústavmi a podnikateľskou obcou v takých oblastiach, akými sú napr. vzdelávanie, veda, výskum a vývoj, know-how alebo inovácie, ktoré majú zásadný význam pre rozvoj regiónov. Helsínki sa považujú za jeden z popredných znalostných regiónov v Európskej únii.</p>
Stupeň inštitucionalizácie	<p>☐ A neformálna, málo inštitucionalizovaná (neformálna) spolupráca</p> <p>☐ B zmluvná úprava, právne silnejšie inštitucionalizovaná (zmluva)</p> <p>☒ C občianskoprávna úprava / právne silne inštitucionalizovaná spolupráca</p> <p>☐ D verejnoprávna úprava / právne silne inštitucionalizovaná spolupráca</p>

Štatistické údaje	Počet obyvateľov regiónu: 1,046 milióna Rozloha: 770,26km ²) Rok založenia: 1995 Členovia (organizačné jednotky):29 organizačných jednotiek Počet zapojených štátov:1 Verejné podporné prostriedky: ☒ ak áno
--------------------------	---

Funkčné pokrytie	☐ viacúčelová spolupráca (multi-purpose cooperation) ☒ jednocúčelová spolupráca (single-purpose cooperation)
Názov	Open-Commons-Region Linz
Oblasti spolupráce	Projektová web-stránka: http://www.linz.at/leben/opencommonsregion.asp Štúdiá „Open-Commons-Region Linz – fakty, perspektívy, opatrenia“: http://www.linz.at/images/ko-Studie_Open_Common_Region_Linz.pdf Ďalšie informácie k téme: http://www.freinetze.at
Témy	Open Commons (Open Source, Open Content, Open Government)
Región	Rozšírenie myšlienky Open-Commons v regióne, organizácia, koordinácia, a podpora aktivít Open-Commons, zosieťovanie s inými regiónmi
Ciele spolupráce	Linz a okolie
Opis spolupráce	Vybudovanie a etablovanie Open-Commons regiónu v širšom okolí Linzu ako prvého európskeho Open-Commons regiónu. Znížiť náklady, zabrániť závislosti, podporovať vlastnú iniciatívu, posilniť ekonomiku, generovať vytváranie hodnôt, dosiahnuť transparentosť a vybudovať právnu istotu sú centrálné aspekty pri vytváraní a využívaní nemateriálnych tovarov akými sú softvérové, dátové, literárne, obrazové, zvukové a filmové diela.
Špecifiká	Zosieťovaná informačná spoločnosť potrebuje umožniť vytváranie voľne dostupného softvéru, voľne dostupných dát, poznatkov a kultúrnych statkov, ktoré budú slúžiť spoločnému blahobytu a budú využiteľné pre všetkých bez ekonomických a právnych bariér. Autori nazývajú súbor voľne dostupných diel „Open Commons“ a používajú takto vedome pojem, ktorý zahŕňa všetky druhy a aspekty nemateriálneho majetku všetkých. „So zariadeniami a iniciatívami akými sú Ars Electronica Center, Hotspots, Public Space Server a Klickservice prebralo na seba mesto Linz vedúcu úlohu v technologickej oblasti v posledných rokoch. Zosieťovaná informačná spoločnosť potrebuje umožniť vytváranie voľne dostupného softvéru, voľne dostupných dát, poznatkov a kultúrnych statkov, ktoré budú slúžiť spoločnému blahobytu a budú využiteľné pre všetkých bez ekonomických a právnych bariér. V Linzi má byť vytvorená otvorené prostredie v súlade s myšlienkou Open Commons tak, aby umožnila spoločenský a ekonomický pokrok“.
Riadenie	Vytvorenie siete nemateriálnych statkov Projekt spolupráce na základe IT-technológií
Výsledky	Open-Commons región Linz má radu pozostávajúcu z 10 členov so špecifickými funkciami. Jednotlivými členmi sú zastúpené nasledovné oblasti: predsedníctvo, verejnosť a platformy, medzinárodné médiá a online-žurnalistika, regionálne médiá a kultúra, marketing a ekonomika, regionálna politika, mestské informácie a komunikácia, právne otázky k Open Commons, technológia a voľné zdroje ako aj vzdelávanie a veda.

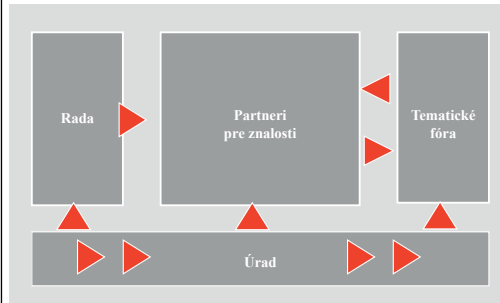
Relevantnosť	<ul style="list-style-type: none"> • štúdiá „Open-Commons-Region Linz – fakty, perspektívy, opatrenia“ • Open Government Data (úvodný projekt Open-Commons regiónu) • Linz Hotspot: spoločný projekt mesta Linz a prevádzkovateľa káblovej siete LIWEST. LIWEST prevádzkuje 126 Hotspotov spoločne s viacerými mestami v centrálnej oblasti Horného Rakúska. • Public Space Server: Mesto Linz poskytuje zdarma priestor na webe obyvateľom/-kám Linzu a vytvára tým verejný bezplatný virtuálny priestor „Public Space Server Linz“. • Creative Commons podpora kultúry • Blog Open Commons regiónu: http://opencommons.public1.linz.at/
Stupeň inštitucionalizácie	<ul style="list-style-type: none"> • Veľmi zaujímavý projekt spolupráce rôznych aktérov v širšej oblasti Linzu na etablovanie „siete nemateriálnych statkov“ • Nádejný projekt do budúcnosti. Mesto Viedeň taktiež iniciovalo aktivity na Open Source a Open Government, zatiaľ však bez širšieho Open Commons záberu a bez cezhraničného smerovania.
Štatistické údaje	<p>☒ A neformálna, málo inštitucionalizovaná spolupráca (neformálna spolupráca)</p> <p>☐ B zmluvné usporiadanie, právne silno inštitucionalizovaná (zmluva)</p> <p>☐ C súkromnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (súk.právo)</p> <p>☐ D verejnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz (verejn. právo)</p>
	<p>Počet obyvateľov v regióne: 460.000 obyvateľov v centrálnej oblasti Horného Rakúska</p> <p>Rozloha: 830 km²</p> <p>Založenie: 2011</p> <p>Členovia: 1</p> <p>Počet štátov: 1</p> <p>Verejné prostriedky financovania: ☒ nie: príspevky, dotácie</p>

Funkčné pokrytie	☐ viacúčelová spolupráca (multi-purpose cooperation) ☒ jednoúčelová spolupráca (single-purpose cooperation)
Názov	Poznatková bilancia Rakúska
Oblasti spolupráce	www.km-a.net/forschung/Pages/WissensbilanzOesterreich.aspx
Témy	Znalostná politika
Región	Znalostná politika, znalostná bilancia
Ciele spolupráce	Rakúsko
Opis spolupráce	<p>Hlavné otázky projektu znejú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • či, ako a za akých podmienok môže byť znalostná bilancia využitá ako riadiaci, koordinačný a komunikačný nástroj pre národný manažment znalostí (poznatkov, vedy a výskumu) • ktoré zložky musí obsahovať národná znalostná (vedomostná) bilancia, aby reprezentovala širokú skupinu aktérov.
Špecifiká	Znalostná (vedomostná) bilancia Rakúska je základným nástrojom na konkretizovanie znalostnej (vedomostnej) politiky a na hodnotenie výsledkov. Nemeria sa to, čo niektorá krajina vie, ale to, čo si krajina v rámci integrovanej znalostnej (vedomostnej) politiky stanovila.
Výsledky	Hlavný výsledok výskumného projektu je vytvorenie znalostného (vedomostného) partnerstva. Toto vytvára štruktúru pre udržateľnú spoluprácu v oblasti vedomostnej politiky na národnej úrovni. Analogicky k sociálnym partnerstvám pracujú viacerí politickí aktéri spolu, aby vyvinuli znalostnú (vedomostnú) politiku, dohodli spoločné ciele a aktivity a sledovali ich konkrétne presadenie. Štruktúra znalostného partnerstva sa buduje na spolupráci legitímnych reprezentantov z dostatočne veľkého, znalostnopolitického relevantného zoskupenia. Koncept znalostného partnerstva je v tejto forme jedinečným v medzinárodnom meradle a bol ocenený medzinárodnými expertami na svetovej konferencii Intellectual Capital of Nations v Paríži (jún 2006).

Riadenie

Partneri sú legitímni reprezentanti znalostno-politicky relevantných a dostatočne veľkých skupín s kompetenciami na presadzovanie resp. pôsobnosťou v danej oblasti. Zaväzujú sa v prospech znalostného spoločenstva pracovať určitý počet pracovných dní, napr. 10 pracovných dní ročne. Ďalej súhlasia viesť dialóg a hľadať konsenzus pri riešení aktuálnych otázok v súlade s pravidlami vedomostného partnerstva. Majú vlastné príspevky k spoločnej vedomostnej (znalostnej) politike a preberajú zodpovednosť za ich presadenie.

Obrázok 6:

Znalostné partnerstvo pracuje v tzv. **tematických fórach**. V týchto tematických fórach sa s časovým ohraničením spracúvajú témy a znalostné (vedomostné) partnerstvo predkladá návrhy. Súčasťou je zosieťovanie aktivít s inými tematickými skupinami. Výsledky jednotlivých tematických fór sa diskutujú v partnerstve a tak prispievajú do znalostnej (vedomostnej) bilancie.

Rada poskytuje podnety a odporúčania znalostnému partnerstvu po obsahovej a metodologickej stránke. Pozostáva z 10 národne a medzinárodne vplyvných politických predstaviteľov, ako aj odborníkov. Maximálne 50% rady môžu byť občania Rakúska, čím sa má zabezpečiť širší a zároveň objektívny pohľad.

Úrad je interdisciplinárne obsadený pracovný tím v službách vedomostného partnerstva. Zodpovedá za celkové riadenie a zabezpečuje pre partnerstvo ako aj verejnosť, pripravuje podklady na rozhodovanie ako aj obsahové vstupy a znalostnopolitickú prácu partnerstva. Úrad nezastupuje záujem jedného z partnerov, ale slúži príprave, vypracovaniu a zhodnoteniu, odbornej podpore ako aj pozorovaniu a reflexii vedomostného (znalostného) partnerstva. Spolupracovníci úradu sa starajú o čo najlepšiu spoluprácu s výskumnými organizáciami, ktoré sú v danej tematickej oblasti činné. Úrad zbiera dáta pre znalostnú bilanciu a úzko spolupracuje s inými inštitúciami (Statistik Austria, atď.).

Partneri	Robotnícka komora Rakúska, Attac, Böhler Uddeholm AG, Spolkové ministerstvo vzdelávania, vedy a umenia, Spolkové ministerstvo dopravy a technológie, Spolkové ministerstvo hospodárstva a práce, Spolkový úrad kancelára, Vidiecka mládež, Mag. Christian Eigner, arcidiecéza mesta Viedeň, Dr. Susanne Feigl, Heureka (Falter), IBM, Inštitút integrálnej medicíny, Knowledge Era Enterprising, Magistrát mesta Viedeň, Rakúska akadémia vied, Rakúska národná knižnica, Rakúska rada vied, Pedagogický inštitút mesta Viedeň, SOL – Ľudia za solidaritu, Ekológia a životný štýl, Sociálnovedecká študentská spoločnosť, Univerzita hudby a výtvarného umenia, VHS Meidling, Viedenská integračná konferencia – úrad zosieťovania, Viedenský červený kríž, Hospodárska komora Rakúska, Wirtschaftsuniversität Viedeň
Výstupy	<ul style="list-style-type: none"> • brožúra: http://www.km-a.net/Downloads/BroschuereWBO.pdf • záverečná správa: http://www.km-a.net/Downloads/Endbericht%20Wissensbilanz%20%C3%96sterreich.pdf • Model znalostnej (vedomostnej) bilancie Rakúska (pozri nižšie) • Znalostné partnerstvo „Agenda Znalostí“: http://www.agendawissen.net
Relevantnosť	Znalostné partnerstvo ako štruktúra pre udržateľnú spoluprácu v oblasti znalostnej (vedomostnej) politiky na národnej úrovni sa dá určite aplikovať aj v regiónoch. Viedeň sa už teraz označuje ako „Mesto znalostí (vedomostí)“ (http://www.wien.gv.at/forschung/)
Stupeň inštitucionalizácie	☒ A neformálna, málo inštitucionalizovaná spolupráca (neformálna spolupr.) ☐ B zmluvné usporiadanie, právne silno inštitucionalizovaná (zmluva) ☐ C súkromnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz. (súkr.právo) ☐ D verejnoprávne usporiadanie / právne silno inštitucionaliz (verejn. právo)
Štatistické údaje	<p>Počet obyvateľov v regióne: 8,4 miliónov</p> <p>Rozloha: 83.879 km²</p> <p>Založenie: 2005</p> <p>Členovia: 31</p> <p>Počet štátov: 1</p> <p>Verejné prostriedky financovania: Áno, podporované Spolkovým ministerstvom vzdelávania, vedy a kultúry v rámci výskumného programu TRAFÖ</p>

Obrázok 7: Model bilancie vedomostí v Rakúsku na (základe modelu Schneidera/Kocha z roku 1999).

